

بلوچستان و جغرافیہ

بلوچی زبان و

مصنف

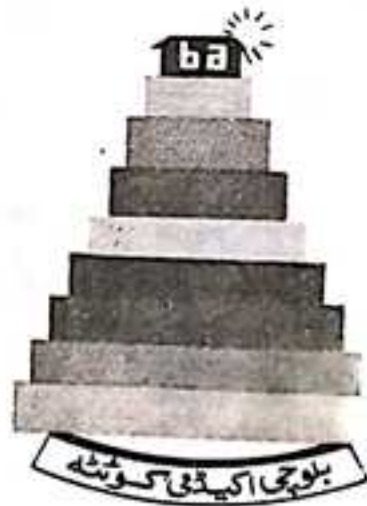
محمد حسن بلوچ

بلوچستان ۽ جغرافیہ

بلوچی زبان ۽

مُصنّف

محمد حسین بلوچ

بلوچی اکیڈمی

مکران ہاؤس - کوئٹہ

جملہ حقوق محفوظ

بلوچستان و جغرافیہ	محمد حسن بلوچ
سری چھاپ	۱۹۸۸ء
دیکھ	۱۰۰۰
وش نیس	حمل خان جوش گشوری
سنگ کنوک	بلوچی اکیڈمی
چھاپ جاہ	علی پرنٹر
مجلد	۹۰۶۵۵ روپے
بہا	150
غیر مجلد	۶۴۱۵۵ روپے
	120

اس کتاب کی اشاعت کا اہتمام سیلز اینڈ سرورسز
 لینے بایونگ جناح روڈ کوئٹہ نے کیا۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ گوئے والنو کالے چار گپے !

بسزائیکے ، پر گنائیں آسمان
 واجہ محمد حسن نوکسین نامے نہ انتے ۔ واجہ ، پر وقتے راجہ زبانے
 بلوچے ، گوئے وقتے وشے ، جوازتے ، مزنیے ٹریے تانے بلوچ
 ، رستیکے ۔ اے کتابے پہ بسزائیکے ، واجہ اولے سو غارتے انتے
 کہ راجہ ، علم دوستانے دستے انتے ۔ واجہ بیکچر ارگد حسن نیچگور
 سر کیورانے ، تندو کے ، جہنڈانے واجہ ، عار لیں پتے
 ، ویدیکہ بلوچ راجہ ، بے سنجی ، نابود کے ، لسیقے پہ نا واندگے ،
 واجہ ، مرنے ، وقتے پچار ، مانے وانگے جاہان پہ وانگے ،
 نینڈارتے ۔ اللہ ، واجہ محمد حسن ، راجہ پچیس زبے ، مانگے
 کتنگے پہ ڈلگینے وانگے جاہ ، واجہ ، مانگے ، مزنیے
 یونیورسٹی کراچی ، داخلہ زرتے ، وانگے در برتے ۔ واجہ ،
 مانے علمے تکے ، پھنڈانے جعفرانیہ ہیلے کتے نگے ۔ پہ ہے
 خاطر واجہ ، جعفرانیہ بلوچستان ، وقتے اولتے کتابے چھانپے
 کتنگے ۔ واجہ حسن ، کتابے پہ راجہ ، علم دوستانے گورے

بیامین مٹری انیتے۔ واجہہ کتابے، وانگے، رند بلوچ راج
 و تے ماتے رند بلوچ پتھر، ہر تے، پھناتان زانے، پون،
 سر پد بیتے۔ واجہہ، اے کتابے، بلوچ شہدے، زبان،
 بے درو دیے، گنج آیتے۔ کتابے، وانگے، رند تو مارے، کہ
 واجہہ بیکچر ار محمد حسن، گورے بلوچ راج، چینکے، درو حے، دوستی
 داریتے، کہتیں دور، ہر لہز انکے، و تے حواز تے، دستے،
 یاد جنتاگے، انیتے۔ بلوچے ہم اے پڑا شہہ ایندگے لہز انکاں

بدانہ انیتے

دومے پیدا گورے راج، قلم کاراں، دز بندے، عرض انیتے
 کہ پہ زبان، دہیرے، حاطر اہر یکے قلم کارے، والوں کے
 پہ بلوچے، مالے، کمانے، بکنتے بلوچے کتاباں، ماتھکاں
 بوانیتے، و تے دوستے، اعاز نیراں، پہ بلوچے کاگد نیشترے
 بکنتے، دانگے زبان، دہیرے، ترقے بکنتے، کام گیم
 بزورایتے بلوچے ہنر باتے۔

عنایت اللہ قوموے

پیرے مے دلی بابت

بلوچستان ۽ جغرافیہ ۽ کتاب
 ہمیشہ انت کہ بلوچی زبان ۽ زانت کار و تلمکارانی دست
 ۽ براہ انت۔ اے کتاب گوں مزین دلی ۽ واہرگاں
 بلوچی زبان ۽ نبشتہ کنگ بوتنگ ۽۔ چدرساری مے
 زانت کار و تلمکاراں گیشتر کتابانی بہرماں اردو و بلوچی زبان
 ۽ نبشتہ کرتنگ۔ ہے وڑا بلوچ قوم ۽ تاریخ ۽ باروا
 بازین کتابے بلوچی و اردو زبان ۽ دست کسیت۔ بے
 زانت ۽ پڑ ۽ بلوچی زانت کار و تلمکاراں بلوچستان ۽ جغرافیہ
 ۽ کتاب ۽ کمی گوں دل پردی ۽ درشان کرتنگ ۽ بلوچی
 زبان ۽ تلمکاری آسانیں گپے نہ انت۔ اے گوں بازین

جهدء كوششاں آسربيت - مس وت تنا پچ ء نه رستگ
 اوك بهنجه بلوچي زانت ء جهل ايس زرء هتاگون آدگه
 زانتكار و قلمكاراں اوژنا كرت بكنين -

اے دگه گپتے بلوچي زبان ء زانگ و قلمكاري
 ء تنء و جول ء دو سال ساري من ء يك ء نء ء سرء
 مان تر حيتت - گون هلا هوشي ء دوريس تچوكيس آپاني رندا
 كپتوں - هر كچ ء تچين آپ همنكس دور بوآن و روان انت
 معلوم بوت كه هگول ء آپ انت - شه هگول ء آپ ء
 هچي دست نه كپيت -

گنڈا بلوچ زانت كار و قلمكاراني روزناميس

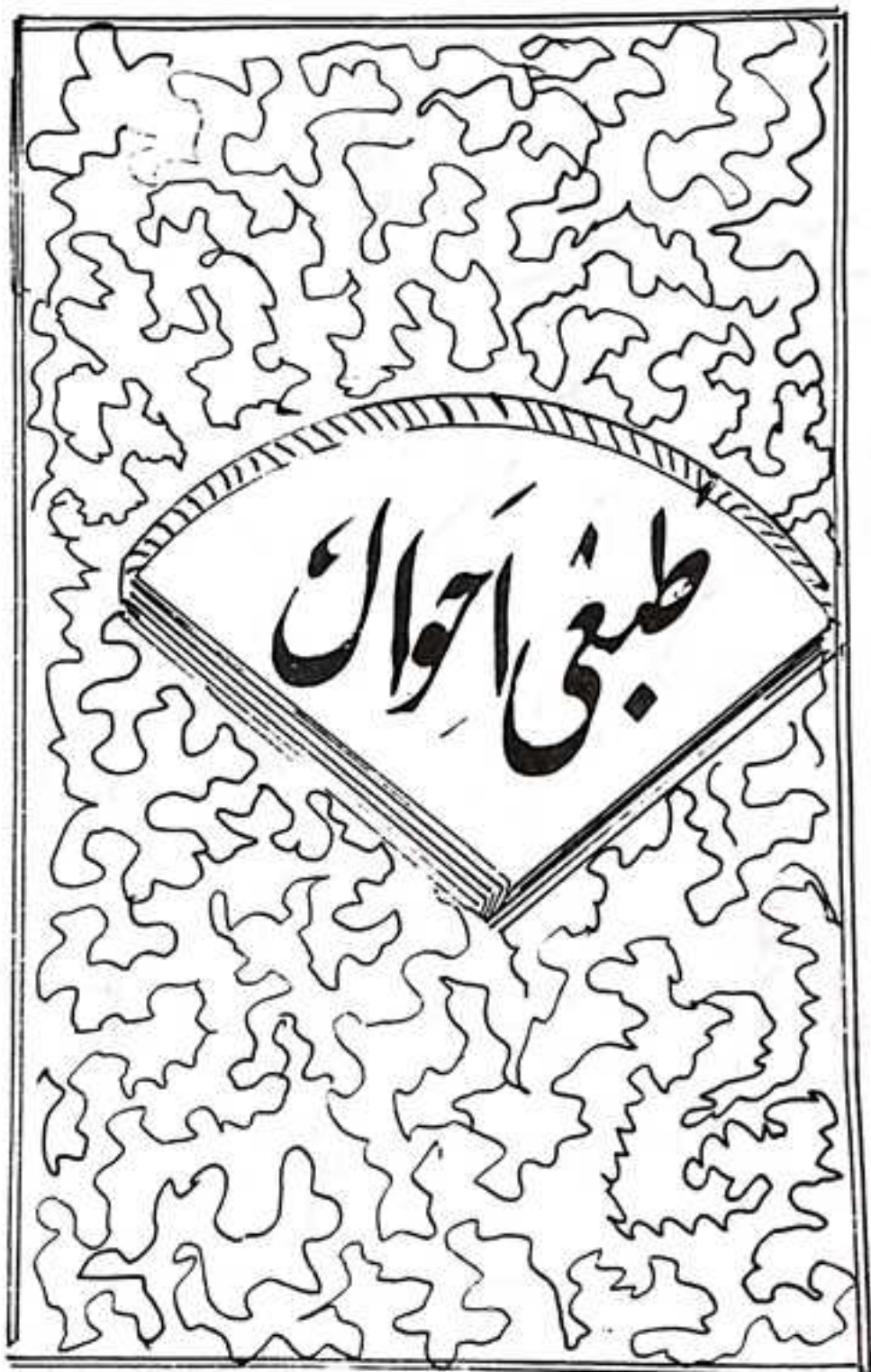
كيشك و راہان ء گپت و زانت ء جھليس زرء كرا اہت
 ء سربوت اول - پچ گنڈيس بلوچي زبان ء زانت كاري ء
 زرء هتا، بلوچ زانت ء كار و قلمكارگون چولاں همدست
 منت - گنڈامني بلوچي زانت ء تنء و جول هماياني وڑ وڑيس
 و ڈول ڈوليس بلوچي كتاب و نبشتا كاني وانگ ء منت -
 اے خدائي مزيس فضل وكرم يے انت كه بلوچستان ء جغرافيه
 ء باروا كتاب ء نويگ - گون واہرگاني چول دل ء تيا
 ء كرا تست - من جغرافيه باروا بلوچي زبان ء بازيس موادے
 نر آرت و كتاب ء شكل دات - انماں اے كتاب ء

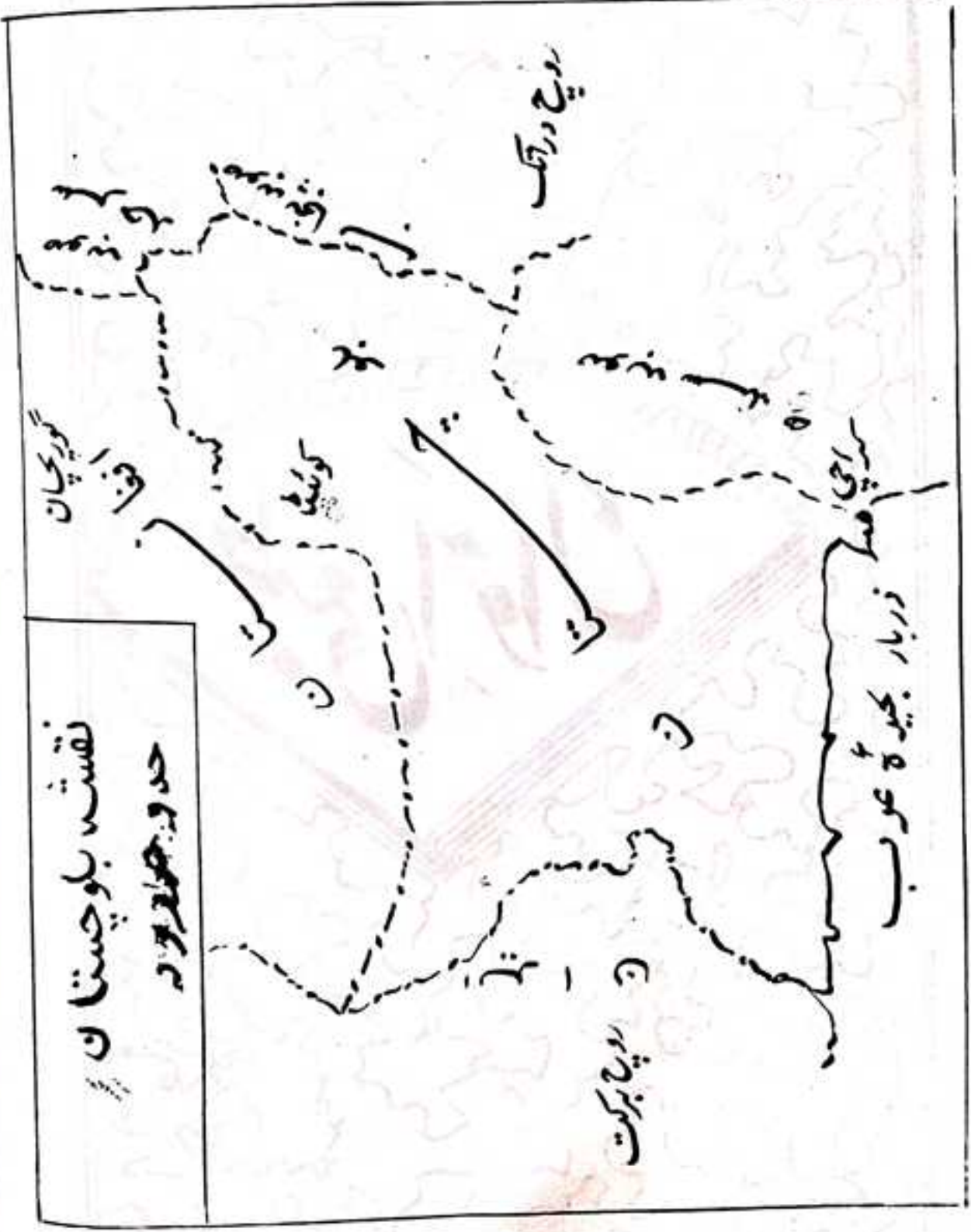
تہا لبزانی روی یے ، رود بندہ بے ڈولی و دگہ نقشہ و نقش
 بندی بے کمی گیندگ ء آہت تہ من ء پہل بہ کن ات چہ
 وتی جوانیں و سپہ داریں پنت و صلاحاں من ء و شتو و
 بکن ات ۔

من واجہ الفت نسیم ء نیت گراں کہ آئی گوا
 وتی وتی واہنگاں اے کتاب بے لبزانی روی و بے ڈولی ء
 راگش ء گیوار کنگ ء کوشست کرت ۔ آئی اے جہد و
 کوشست مکہ ستا کرزیت ۔

محمد حسن بلوچ سریکوراض
 پنجگور (سکران)

نمبر	باب	ردوبند	اکدییم
۱	طبعی احوال		۱
۲	آب و هوا		۲۴
۳	حاکم و کله		۲۳
۴	آب و آبکاری		۵۹
۵	کشته و کشار		۶۸
۶	کشته و کشار پد منتگه سببه		۹۶
۷	نیوتانی پد کشته		۱۰۹
۸	تدرت و درچکه و جیتر		۱۲۲
۹	اولاک و کسه		۱۳۶
۱۰	مایه گیری		۱۴۸
۱۱	صنعت و لوگه کسبه و هنر		۱۵۹
۱۲	معدنیات		۱۶۲
۱۳	دگه و راه		۱۸۵
۱۴	حال رسانه و وسیله		۱۹۵
۱۵	دانگه و زانگه		۲۰۵
۱۶	آبادی		۲۲۳

۳
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

طبعی احوال

صوبہ بلوچستان پہ دراجی
و پهنادی ء نشہ پاکستان ء آدگہ صوبہ آن
مترانت - اے صوبہ ۱۲ - ۱۵ و ۱۳ - ۵ شم
ہکت عرض بلدہ نیامبین او گوریچانی کش ء
او ۱۲ - ۱۵ و ۱۰ - ۵ اہکت طول بلدہ نیامبین
ء روچ ہکت ء نیمگ ء انت ایشی گوریچانی
کش ء افغانستان و گوریچانی روچ برکت
ء بحیرہ عرب او صوبہ سندھ و روچ در آنکی
نیمگ ء صوبہ پنجاب گوں وتی پنخ دریا آن تالان
انت - سجمہ این تیاب ء دراجی ۵۰ لم میل ء

کیاس ء انت - بلوچستان ء تیاب گوٹر، گلف
 ء دروازگ گشگ بیت - عہدی زمانگ
 ء ایشر ء بلوچ قبیلہانی داد و لشکرانی کشک
 ء راہ ء شرف حاصل بوتشگ - بلوچستان ء
 یک مزنیں تاریخی، سیاسی، جغرافیائی و سماجی
 چاگردے ء تہا رنگ زرتنگ مروچگیں و ہد
 ء آئی حیثیت و اہمیت آہنی جوانیں زید ء سبب
 ء انت - بے مٹیں زید و کوچگ شایگانیں
 پٹ و میدان کوچگ و ہوشاپ (وادی)،
 برز بالادین کوہ و تلار بنیٹ، ملگزار مٹیں خاک
 دگل و روکین تیاب گوٹر گشگ نہ لوٹیت -
 صوبہ بلوچستان ء سجمہ این تک و
 پہنادی سنگ ء دمگ ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹ چاگرد میل
 ء تالان انت - صوبہ بلوچستان ء کورٹی ذیل و بام
 اے وڑانت :- ۱ - کوہ و تلاری علاقہ - ۲ - سطح
 مرتفع - ۳ - تیابی علاقہ -

۱ - کوہی و تلاری علاقہ ء بازیں کوہانی سیم و لٹ
 گوں زیبایں بالاد ء تچک ٹنت - اے کوہانی
 چپ و چاگرد ء جلوہ ناکیں ہوشاپ (وادی)

و مغلزاریں اُن ءے دنگ گیندگ ءے کا منت۔
 ہوشاپ آئی تہہ ءے نکسین کور و شیب و چگ
 و شیبائی شووہ ءے دیت ۔ بے کور ءے چمگانی
 کر ءے گور ءے مہلوک جاہ نبدانت ۔

ایشی تنکین بندائی تہا تتر و تاب سکت آت
 انت ۔ بے بزین و بیج تاہین لٹ و بندائی
 تہا گور و نر ۔ سیل و سواد پنج ڈول ءے پھگ
 نہ انت ۔ انگت ادا مہلوک اداک و مل
 و درمگانی تہ و رگوں کوہی ابیدنگ و رنگ
 وارمنت ۔ اے کوچائی بند و لٹ عد تہائی
 عد ہدی و کشینگ ءے کااں سر ہم کنت ۔

کوہ سیمان | کوہ سیمان کہ گومل

کوہ و سندھ ءے تہہ ہی سیاہین ءے کش ءے انت۔
 جوہنن ءے لاپہ سندھ و سرحدی سوہر ءے
 گیشہنت ۔ اے کوچائی ہنار گور بھائی و
 ذرہ ہی ہمشگ ءے انت ۔ پٹے ایشی گومنت
 گومنتیں لٹ و سیم روح و مانکی و روح برکی
 ہمشگ ءے رو منت ۔ عبت سیمان اے کوہ
 ءے ہرزہیں مہلوک انت کہ آئی ہرزہ یازدہ ہزار و

یک صد، پنجابہ نٹ انت۔ کوہ سلیمان
 ، زرباری روح ٹکت ، لٹف سیم گوں
 توبہ ساکڑی ، کوہ ، ڈک ورنٹت ۔ ہمے
 کوہانی لٹف چمن ، کوہ اوارہنت ۔ کہ
 ایشانی سبھ ایں ہرزئی شمش ہزارنٹ ،
 کاس ، انت ۔ چہ لورالائی ، ۳۴ میل
 پکچ ، کوہ سٹے کنڈی دروشمے گرٹنت ۔
 ایشانی ہرزئی سٹے ہزارنٹ ، بگر۔ ہمتاں ۔ ذہ
 ہزارنٹ انت ۔ اے کوہانی مہاڑ چہ
 روح درانگی نیمٹگ ، دیم پہ روح برکت
 ، انت ۔ بلے روح برکتی کش ، اے کوہ ہرز
 معلوم بنت ۔ گوریچانی کش ، اے کوہانی
 لٹان ، گداہرنے ، نام ، توارکنگ ہیبت ۔
 اے کوہانی ہرزئی ٹیلو نشتاگر انت ۔
 کہ آئی ہرزئی ذہ ہزارنٹ انت ۔ ہمے وڑہ
 ، انام بار ، کوڑہمے کوہ ، تہا پچیت کہ آئی دراجی
 ۳۸ میل انت ۔ گوریچانی کش ، ہماراکور
 آوار ہیبت ۔ اے کور ہدیری ژوب ، کترادر
 کپیت و کور مارا تنگتی ، سنگتی ، گورے ۔

نورالائی کورء اوار بیت - کوہ سلیمان ء زر
 باری کش ء کوہ جغت " ء لسف آسربیت
 اے کوہ مری بگٹی ء علاقہ ء کوہ گتگ بنت
 کہ ایشانی برزی زر باری کش ء جہل انت -
 اے کوہانی برزی ۲۰۷۱ فٹ ء بگرتاں
 ۲۲۲۷ فٹ ء کاس ء انت - مری علاقہ ء
 کوہ ڈنڈری - ڈاہو بھنور - پھیلا وگ و
 جنتلی ء نام ء مشہور ننت - اے کوہانی
 تہا جنتلی بیجی و ڈانڈا ء کوہ تچنت - بگٹی
 علاقہ ء مشہوریں کوہ اے و ڈانڈا ننت -
 کوہ بشام - کوہ سہاپ - کوہ میرا - کوہ چات
 کوہ سیاہ ٹکت و کوہ دشت گوران ننت -
 کوہانی تہا تسو، کور سہاپ - کلچاس
 و ڈنڈا ء کوہ تچنت -

کوہ سیاہان | کوہ سیاہان ء برزی ڈہ ہزار
 فٹ انت - ضلع چاغی
 ء مترین کوہ " سرلہ ء نام ء مشہور انت -
 کوہ ٹکت، کوہ سیاہان ء برزین ٹیلوانت -
 اے کوہ زر باری کش ء دو صد میل ء کچھ

یک مزہ میں رکھے، تہا ایر کپیت و بے گواہ
 بیت۔ شہ چاغی، دگہ یک کوہ، لے
 کوہ کپسی، آوار بیت۔ ہمے وڑ، کوہ سلطان
 روح در آتکی و روح برکتی نیمٹگ، کسان
 کسانیں کوہانی لٹ و سیم تالان بنت۔

اے کوہانی رنگ سیاہ وڑانت۔ نوشکی
 زہ باری کش، راس کوہ انت چاغی
 کوہانی شکل و ذیل مسکران، کوہانی وڑ
 انت۔ اے کوہانی مہاڑتہ رو در اتکی،
 دیم پہ روح برکت، انت۔ روح ٹکی کوہ
 رادہ خواجہ عمران، لٹ گشگ بیت،
 ڈول، روح برکت، کوہ میرجاوا و ملک سیاہ
 مشہور منت۔ اے کوہانی مستریں کوڑ ہلمند
 انت۔ کوہ، سر لٹ، نوشکی علاقہ، چہ
 ساراوان، دنگ، گیشینیت۔ نوشکی دنگ
 مزہ میں کوڑ کا سر انت سجتہ ایں حشکا وگ،
 ڈگاران، آپ ہتجارینیت۔ اے کوہانی
 مستریں ٹیلو چار ٹینگلی انت۔ کہ الیشی برزی
 ۱۲۲۰ فٹ انت چریشی ابید راس کوہ۔

چہ احمد دال ء تاں ماشخیل ء آسربیت ۔ اے
 کوہانی لٹ و سیم خارن ء چہ چاغی ء جتا
 کنت ۔ خارن ء مستریں کوڑ بڈوانت ۔ کہ
 آپ و آپسکاری ء یک قدرتی وسیلہ یے ۔

کوہ وسطی بروہی - اے کوہ شہ ساراوان ء
 تاں جھالاوان ء تالان انت

اے کوہ ء اصل نام ہرہوئی انت کہ انگریزاں
 ایشر ء وسطی بروہی ء نام داتٹگ ۔ اے "بولان
 پاس ء یک منزیں شاخ انت کہ آئی
 دگہ کان کسانیں شاخ و سیم اے وڑ ء
 مشہور منت ۔

کوہ مرجکت برزی ۲۸۲۰ فٹ ۔ کوہ ڈن کش
 برزی ۳۳۰۰ فٹ کوہ ٹکڑی برزی ۳۹۵۰ فٹ
 منت ۔ گوریچانی کش ء کوہ خراسان انت
 اے کوہانی لٹ و سیم آدگہ کوہانی مقابلہ
 ء متر منت ۔ "بولان پاس اے کوہانی
 مستریں کوڑ انت ۔ اے کوڑ چہ کوٹھ ۴۳ میل
 ء کساس ء کولپور ء نزلیکا درکپیت و

آپ گم و رٹس کار بیستہ۔ اے کوہ و مجہ ایس
 راجا، میل انت۔ کرہ وسطی بروہی و لٹ
 وسیم کچھی رنگ و آس ریت۔ آہ آرہ
 ناگو کوہ گنگ بیت۔ آئی راجی ۵۵ میل
 و کیس اس انت۔ از چہ زرہ ۷۲۰ فٹ
 برز انت۔ اے لٹ وسیم جھالاوان
 و علاقہ و روغت۔ اے کوہانی مقامی
 نام چوش منت۔ کوہ بابوری برزی ۱۷۲۰
 فٹ۔ کوہ زاموریا برزنا ۶۹۴۲ فٹ۔ کوہ
 بنگلزئی زیر بارش کشا انت۔ کہ چدا
 ہر لوئی کرہانی لٹ وسیم بناہ بنت۔ اے
 کوہانی دتہ بازی انت و وسیم وسیم تہر و
 موہار کنت کہ آیان و جھالاوان، کوہانی
 بند گنگ بیت۔ ہر لوئی کوہ و برزی
 ۹۰۰۰ ہزار فٹ انت۔ ایشی برزین ہیلو
 جھند و کشا منت۔ کہ آئی برزی ۹۰۲۰ فٹ
 انت۔ نو ہزار فٹ برزین ہر لوئی کوہ و را
 بلوچستان و تروتاب و سیل سواد و جاگہ
 جوڑ گنگ بولگا انت۔ بے وڈ از ہری گٹ

چلتن کو بہ انا یک سٹانت ۔ اے سٹ
 وسیم ، استونگ ، سٹونگ کوہ کھڈ کوپ
 ایشی پینات ، تانانت ۔ نام و برزی
 ایش پینانت ۔

کوہ نازیلان برزی ۱۰۱ م ۸ نٹ ۔ کوہ
 آماج برزی ۸۸۰ نٹ ۔ کوہ زندان برزی ۸۱۰۰
 نٹ ۔ زہری گٹ ۸۱۰ نٹ ۔ آب ٹال برزی
 ۹۲۲۰ نٹ ۔ جتن برزی ۵۴۴ م ۸ نٹ و مرغی
 برزی ۸۹۹۰ نٹ ننت ۔ اے سٹانی تبا
 اے کوہ چنت ۔ کوہ گورہن ۔ کوہ چرنیگی ۔ کوہ
 چکی باز مشہور ننت ۔

جمالادان ، کوہ ہر بلوئی باز مشہور
 ننت ۔ اے سٹانی لٹ و سیم چہ سوراب
 روح برکتی نیمنگ ، سونڈان ، کوہ روح
 در آگنی کش ، ننت ۔ سٹ ایشی زہر باز سٹ
 وسیم زہرتا و انجیر ، نیمنگ ، روڈنت ۔ چرشی
 ابید جمالادان ، نیامجین ، سٹانہ ، بازین
 کوہ سان سٹ و سیم گندنگ ، کانت ۔
 اے لٹ چہ انجیرہ ، سٹانت و ریم چہ

نال و گرشنگ ۽ رومننت . ايشان ۽ دو بانزل
 کوہ گشنگ بيت کہ ايشی ہرزیا شیلو لا کھو
 گدر کوچنگ ۽ نیا مجین انت آئی ہرزیا ۽ بہا
 انت - ہتے وڈ ۽ گدر لٹ نال و فیروز آبار ۽ را
 گیشینگ ۽ کار ۽ کنت -

چہ فیروز آباد ۽ زر باری کشا ۽ کوہ پت گوں
 ہرز بالادین لٹ ۽ دیم پہ وڈھ و بیلہ ۽ موہاڈ
 کنت - بے وڈ اخضدار مولا ۽ نیا مجین ۽ ہازی
 کوہ مانی لٹ و سیم گندگ ۽ کائنت -
 ایشانی موہاڈ ، گور یچانی و زر باری نیمتگ ۽
 انت - اے کوہان ۽ ڈرے کیل - ندر
 پراب دین - سا نبا ۽ رسن و ہال گشنگ
 بیت -

کوہ کیر تھر ۽ کوہ کیر تھر صوبہ سندھ
 ۽ چہ بلوچستان
 ۽ بت کنت - اے کوہانی لٹ ۽ سیم مولا ۽
 کوہ ۽ نزیکت ۽ بناہ بنت و دیم پہ کچھا
 ڈن ۽ آسر بنت - گور یچانی کشا ۽
 کوہ مولا ۽ سند و سیم گیشینگ - اے کوہ ۽

لٹ ۱۹۰ میل دراج انت ۔ بلئے ہوشاب
 کرخ ، نمینگ ، ست تنگ ، گو مند
 گندگ ، کانت ۔ کیرتار کوہ ، برزیں ٹیلو
 کوہ زرڈک انت ۔ کہ آئی برزنا ۴۲۰ ، فٹ
 انت ۔ اے کوصانی ہتیں کوڑ اے وڑا
 مشہورنت ۔ کلاچی کوڑ ، حب کوڑ ، بکلہی

کوڑ
 کوہ وسطی مکران | کوہ وسطی مکران ، کوصانی
 لٹ و سیم سچہ ایس

مکران ، نیای ، منگ ، چپ و جاگرد
 ، تالان منت ۔ اے کوصانی گوری پانی کش
 ، راگہ ، گچک ، دشت شہباز و ہوشاب
 منت ۔ بے وڑا دراسکی بند ، گچک و
 ہوشاب ، چہ آواران ، جتا کنت ۔

آواران ، خرباری کش ، اور ماڑہ ، بند بنا
 بیت ۔ اے کوصانی سیم ، رد ، وگہ کسان
 کسانیں بند ڈک لگ منت ۔ آ اے
 وڑنت ۔ کوہ بن پنت ۔ کوہ زنگی تک
 کوہ لاگر ۔ کوہ شیرازہ ۔ کوہ دراسکی ۔ کوہ پندردو

و کوہ گور بجک باز مشہور نعت - رگہ یکہ
 سب انہیں لئے گزار گو کوچک بہ کرا سزا ڈکنت
 و زامران ۶ آسہ بیت - بیدار تربت ۶
 کو صفائی لیت رسیمان ۶ رسامی بند گشتگ
 بیت - بنے رڑ کوہ سیاہان خان چہ
 رخشان ۶ بتا کنت - ایشی رگہ یکہ
 پچہ شیرازہ ۶ پرتیت - دیم پہ خاران و داشتگ
 ۶ رڑت - خور بارنا کش اے ان دڑک
 ۶ نیمٹگ ۶ تاب دنت - پنہگر ۶ مترین
 کور رخشان انت - آئی سبجہ این زراجی یکہ مدیل
 ۶ پہ گیش انت - اے کور ۶ گور چپائی و
 ذرباری کش ۶ دگہ کسان کسان کور و شیب
 سر جہل بنت و رخشان ۶ کور ادار بنت
 اے کور آپ و آپکار می یک ہوا نہیں قدرتا
 وسیلہ یے - کوہ رنطی ملران ۶ ہرزیا شیلو
 اے ورنعت - رزان : رزی ۵۸، ۵۹، ۶۰،
 موگلاب ہرزیا ۶ ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰،
 ۶ بند غرا چمرومی بند گشتگ بیت -

ضلع پساغی و رریج دراتنگی نیمنگ
 و سکوہ سبمان و کوہ کیرتقار ،
 خور باری کش و کوہ مسکران

سطح مرتفع

و نیامبین سطح مرتفع بلوچستان انت
 اے سطح مرتفع و بزرگی یک ہزار فوٹ و جیلگر
 تا سات ہزار فوٹ و کیاس انت۔ بنے
 ہمن و کوہ صانی بزرگی شش ہزار فوٹ
 و زیات انت۔ سطح مرتفع سکت جلوہ
 ناک انت۔ باز جاگہ و جیل و بزرگی گندگ
 و کیست۔ ایشی ہتا مزمن کوہ نہ پیمت۔ بلے
 باز کوہ سبجہ ایر سال و حشک منت۔ سطح
 مرتفع و چپ و جاگہ کوہ تاران لٹ و لوہپ
 انت۔ بزرگی دون سونی گوات ایشی سیم سر
 و ون کش انت۔ پنج جاگہ و بورہ و
 زیات نہ بیت۔

بکران و مزین مزین کوہ زمزیل
 تسیابی علاقہ قہہ و کڑی پہ کڑی انت۔ اے
 کوہ صانی لٹ و سیم کوہ سفید و گولہ چپانی
 رریج دراتنگی نیمنگ و مواد کنت و دیم ترانت

لوہستان صولہ

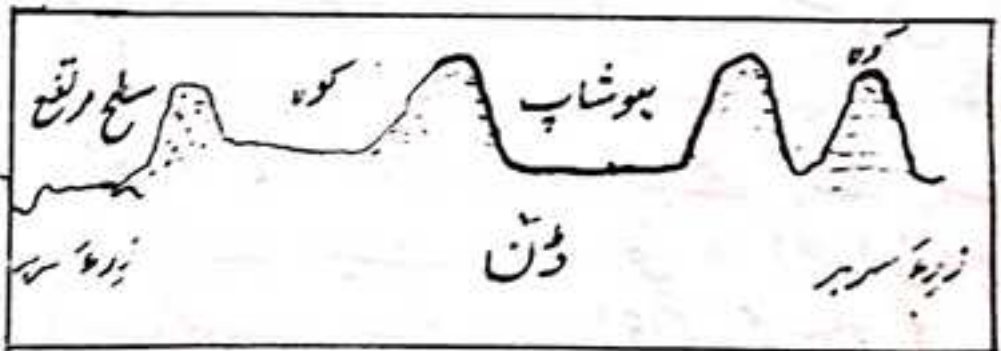
اے کوہ روچ دراتکی و روچ برکتی کش ہ
 پراہ و مزین ننت - مکران ، تیاب گورہ درانی
 ۵۳ میل ، بگرتاں ، میل ، کسپاس ، انت
 ایشی روچ دراتکی نیمتگ ، کوہ ہالہ ، لٹ
 و سیم لس بیلہ ، روچ برکتی نیمتگ ، دراج
 کش کنت -

ہے ورا تلا رہند دشت کوڑ نزدیک
 ، حلاص بیت - گوریچانی کش ، تربت ، نیام
 ، کیچ کوڑ پخت و نہنگ کوڑ ، آوار بیت - کے
 کوڑ آپ ، آپکاری ، یک جوانین و سید
 انت - تربت ، کوفہانی لٹ ، را کوہ گوک
 پرورش گشگ بیت - دیم تراے کوفہانی
 لٹ رہند دشت کوڑ ، سرا گوڑیت و دیم
 پہ ایران ، سیم سرا تھک بیت - کوہ ڈراب
 تربت ، راجہ پسنی ، جتا کنت - کے
 کوفہانی تہا اے کوڑ پخت - نہنگ کوڑ
 کیچ کوڑ ، دشت کوڑ -

بلوچستان و تی بزر و بالاد و چکین
 کوفہانی دامن ، کوچنگ و ہوشاپ

داریت - مزین در شاہ گانیس ڈن و دنگ
 باز کم گن رنگ ء کبیت - چیز - ڈن و
 پٹ پیرش نڈت -

سہا - جھٹ پٹ - بیل پٹ - و جھاؤ
 و دگہ - ناڑی کوڑ آب - آپکاری بیک قدرتی
 رسیدے - کہ سچہ این سبتی بڑ سٹار ان ء
 آب نڈت - مے ڈرالس بیلہ بڑ ڈن
 و دنگ پورالی کوڑ و ختب کوڑ ء شری آب
 در کبیت -

بلوچستان بڑ کوڑ، کور و شپ بازی
 دنگ و کوہ بندانی تہا شجرت - ہریک
 کورے وئی دنگ ء تھیبت و آیانی موہاڈ
 وئی ڈرائنٹ - اسے کور ہما دہدا چہ کوہ ء

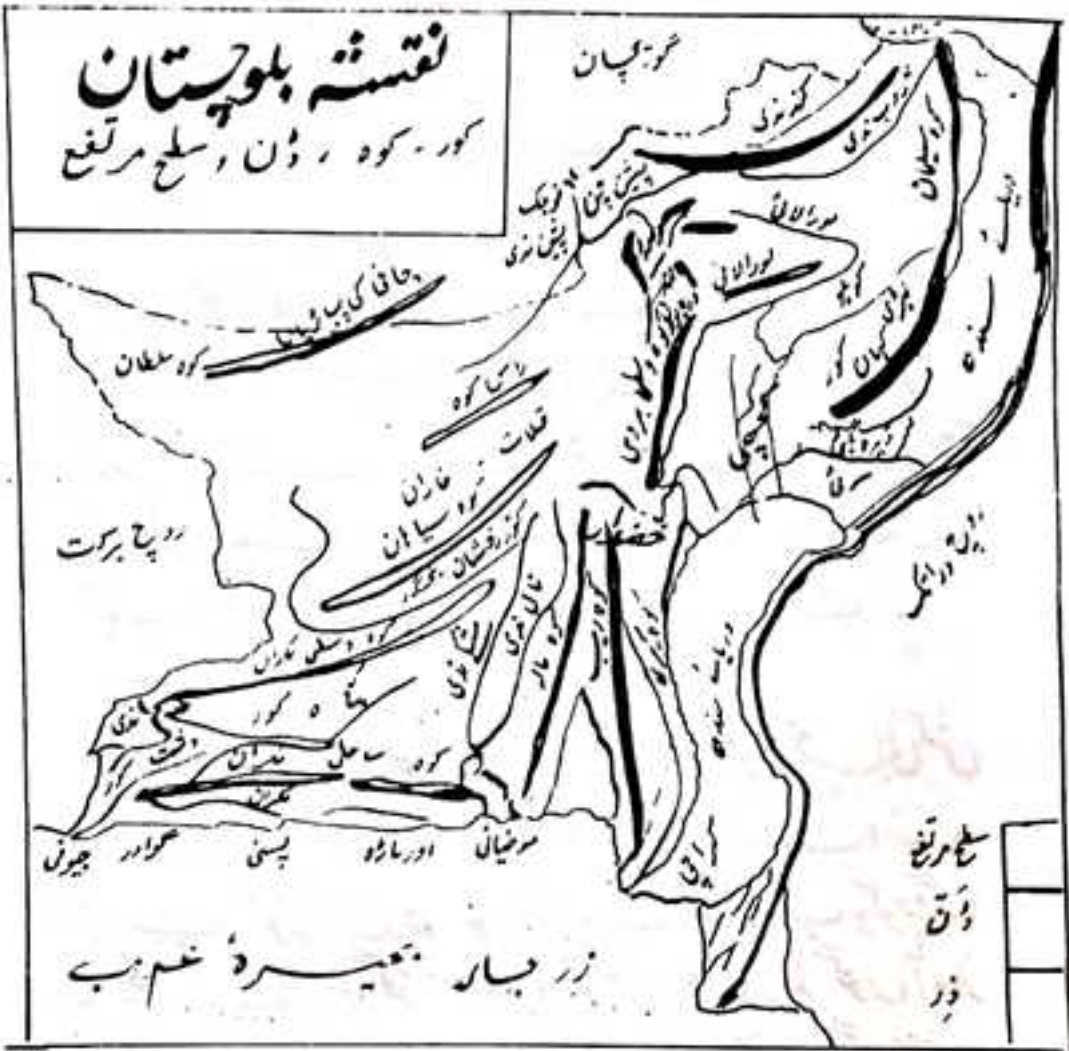
سر جہل بنت کہ اورا بہور و مار بہ بیت
 یکن گرمی ء کورانی آپ مشک بنت
 چرے کوڑاں آپ حشکاؤ گمان ء دست کپیت
 ادم کور اے وڈرنت -

۱۔ نارٹی کوڑاں | اے کور مشہ لورالائی ۶
 کوہاں در کپیت دیم پہ
 مری علاقہ ء مہار کنت - ۱۰ و دے مہلوک
 اے کوڑاں را نیچی ء نام ء توار کنت
 و جدے ہمے کوڑاں بابر کچھ ۶ کیرا رسیت
 تو نارٹی ء نام ء مشہور بیت - سبتی ۶
 گوٹرا یک زمین بندے بندگ بوتنگ
 نارٹی کوڑاں در سیتیں آپ ہمے بند تھا
 نر آرگ بیت و سبتی ء ڈساران ء سیر
 آپ کنت - ہمے وڈا نارٹی کوڑاں ضلع کچھ ء
 را آپ بندان ء گول بولان کوڑاں ء اوار
 بیت -

۲۔ بولان کوڑاں | اے کوڑاں گور پچانی روح برکتی
 در کپیت و بولان

نقشه بلوچستان

کور - کوه - دُن - سلج مرتفع

زیر بار تعمیر و غم

تنک، پچھیت و ڈھاڈر، نرکیک،
ضلع کچھی، ڈن و دنگ، را آپ،
پبارینت۔ بے کور، کیرا یک مزہیں
بندے بندگ بوتنگ۔ چربے بندے
ضلع کچھی، بازی علاقہ آبات منت۔

۳۔ لورالائی، کور۔
اے کور، کور، گور،
بازی شیب و کوہ

کور آوار بنت۔ اے کور، بنا، ہر علاقہ
ء بدل بیت۔ اے کور آپ و آپکاری
ء یک شتریں قدرتی وسیلہ انت۔

۴۔ ژوب، کور۔
کوٹہ، گور، چپانی کش
ء ضلع ژوب انت

ژوب کور کندہ، درکیت و ژوب، کوچنگ
ء پچھیت او گڈسرا گونل، کور، گوں آوار
بیت۔ اے کور دور سریں کورے گشنگ
بیت پریشک، باز جاگہ، آپ سالانی
سال پچھیت۔ او برے برے آپ

مقدار سٹک کم بیت پہ آب ۽ تلاب
۽ کنگ ۽ بندے جوڑ کنگ بوتنگ۔

۵۔ کنڈر کوڑ - اے کوڑ ساکڑ کوہ ۽ ۲۶۶۶ فٹ
۽ بڑی ۽ درکپیت و
زر باری روچ درانگی نیمنگ ۽ پچھیت۔ کپیت
دور ۽ گوں بلوچستان و اوغانستان ۽ سیم
سر ۽ لگیت او گومل ۽ کوڑ آوار بیت۔ کنڈر
یک کسانیں کورے انت۔ اے کوڑ
بلوچستان و اوغانستان ۽ سیم سر پچھیت
و پلا افغانستان ۽ تبا ایرکپیت۔

۶۔ مولا کوڑ - اے کوڑ ضلع خضدار ۽ روچ
درانگی کوہانی تبا درکپیت
و گندراواہ تحصیل ۽ روچ برکتی کتس ۽ ضلع
پچھ ۽ روت۔ دیم ترا شادی ہڈ ۽ کیرا
اے کور کسان کسانیں شپانی تبا بہر

بیت
۷۔ بہری کوڑ - اے کور مری و گئی ضلع ۽

روح بزرگتی نیمتنگ۔ ۲۱
در کسپیت دلہڑی ۲۰ دنگ
دا آجات کنت۔

۸۔ ہب کور۔ | اے کور ضلع لسن بل
۲ گور چپانی کش ۲

دیم پہ نور بار ۲ چھیت و دیم ۲ بحیرہ عرب
۲ ماں آوار بیت۔ گوں آپی ابن و ترندی
کورں حساب بیت۔ اے کور ۲ نزدیک
۲ یک محکمیں بندے بندگ بوتنگ
چرے بند ۲ آپ ۲ کراچی اسٹیل ملز
۲ آپ بجائینگ بیت۔ بھم وڑا
پورالی کور خضدار ۲ زیر باری کش ۲ کوهانی
تہا چھیت و دیم پہ لسن بیلہ ۲ روت۔

۹۔ ہنگول کور۔ | اے کور مکران ۲ زیدو
کوچنگ ۲ چھیت

و بحیرہ عرب ۲ آوار بیت۔ اے کوہ کور
حساب کشنگ بیت۔ و ہدے کہ ہور باز
بیت ہانجام ۲ توار کشنگ بیت۔ اے کور

گوں ہار کنت و ترندی و آپ ہاریت ۔

۱۰۔ دشت کور - اے کور مسکران و زیدو
کوچک آں تجمیت ۔

اے کور سکا و دراج انت ۔ ہورانی
ترب و دشت و علاقہ و آب
پجاریت ۔ چہ اے کور و گوئد گوئد
کور جو ہم گشگ بوتشگ ثنت ۔ کہ
ڈکار و باگ و ہیکدگان سیر آپ کنگتیت ۔

۱۱۔ رخشان کور | اے کور پنجگور

گور یچان و زربار
کوہ کوراں آپ زوران کنت کہ بنزبے چہ
ناگ و درکیت ۔ ویم تر و حشکا و گ
ڈکاران و آپ بندیت و پنجگور و نیام
و راہ کنت و ویم پہ زو ہرکتی کوچگان روئد
چرے کور و بازیں کور جو کنگ بوتشگ
تنت ۔ اے آپ و آپکاری و یک
مزین وسیلہ ۔

۱۲۔ تیج کوڑ۔
 اے کور مکران ء پچیت
 نینگ تیج کور ء مات
 گنگ بیت۔ کہ آ

چہ ایران ء درکیت و مکران ء رسیت۔
 نگر آباد ء کراگون تیج کور ء اوار بیت ہے
 کوڑ دیم ء روت تہ آئی نام دشت کور
 گنگ بیت۔

آب و ہوا

یک نکلے ۽ آب و ہوا ۽
 زانگ و سر پد بوئنگ ۽ پٹر سک مزینت
 ایشی باروا زانتکار و تلہ کارانی وڑ پہ وڑین جیال
 و نکر ساینسی بنیادانی سرائکتا بانی شکل ۽
 چھاپ بوتنگ عننت - آب و ہوا دریا میں
 سال ۽ موسمی تب نام انت - بگیر آب و
 ہوا ۽ پچ وڑین ساہدار ۽ زندگی بوت نہ کنت
 چیا کہ آب و ہوا مہلوک ، اولاک و درچک
 و رگہ بازین کشار و نیوگانی پیدا لیشنت ۽ سرا
 ضرور و تی اثر ۽ دوڑ دنت - ایشانی رو دووم و
 کچ بالاد ۽ مدار گول آب و ہوا ۽ انت -
 انکاں ساہدار و درچکان ۽ ہمائی ہند ۽ آب
 و ہوا ۽ رسیت انت تہ آیانی ردوم و قد و
 بالاد ۽ سرا نہ و شیں اثر ۽ کپیت - ہم
 ڈولا - آب و ہوا ، مہلوک ۽ تیوگیں زندگی چاگرد ۽

سرائیک دوریں اثرے دُور دنت - عمے اثرے
 سبب آئی خیال و فکر، ننگ و پادانگ
 ورننگ، نوشنگ و پوشنگ ۽ یک
 ابیدگی رنگے جوڑ بیت -

بلوچستان ۽ دُور دُورین موسم مُنت۔

گرمی ۽ موسم، سردی ۽ موسم - موسم ہر روح ۽
 گرمی، سردی، گوات ۽ زیاتی و کمی و حشکی
 و نمبی ۽ بدل و بدل ۽ نام انت -

۱۔ گرمی ۽ موسم -

گرمی ۽ موسم اپریل ۽ ماہ
 ۽ بگرتنگ ستمبر ۽ ماہ ۽

بیت - سردی ۽ موسم نومبر ۽ ماہ ۽ تاں
 مارچ ۽ پازدہ تاریخ ۽ انت - صوبہ ۽ گورپجانی
 کش ۽ علاقہ ۽ سردی ۽ موسم ستمبر ۽
 ماہ ۽ بناہ بیت - بلٹے ہرز تریں علاقہ
 آں تاں اکتوبر ۽ ماہ ۽ گرمی بیت - وگہ پنچمین
 علاقہ و رنگ ہم گنڈگ ۽ سمانت کہ
 اودا گرماگ ۽ سکت گرم بیت - چوش
 کہ سبتی، ڈھاڈر - کھپی - جبک آباد

مکران - خاران و مری بگٹی اوارٹمنٹ - گرمی
 ۽ موسم خشک انت - ہوڑ نہ بوٹنگ ۽ برہم
 انت - برے برے ترمب و شلنگ پت
 انت - گرمی ۽ موسم ۽ مہلوک گیشتریں تنگ
 و تاپح پہ پوریات ۽ کنت - و ہدے سردی
 آسربیت - شہ اپریل ۽ ماہ ۽ جو پاگ
 ۽ موسم " بناہ بیت کہ ماں کوچٹگاں جو پاگی
 کشارانی رُون شروع بیت - شہری مردم
 پہ رُون و پوریات ۽ کوچگی عیلاقبہ آل پہ
 ساروانی ۽ سرگرتمنٹ - جو پاگ ۽ رندگرم
 عیلاقبہانی یک گواتے شہ گورتھیانی نیمنگ
 ۽ کشیت اے گوات ۽ رالیوار گشتنت -
 اے سوچوکیں یوار تنکہ چہیل روچ کشیت
 ہے چہیلین روچانی تہا مچانی پون رنگ
 زورٹنت - چہیل روچ ۽ رند مچانی کلونٹ
 و دگہ نیوگ ٹیکت کپنت و کم کم ۽ پشنت -
 اے موسم ۽ دہامین گشتنت - ہامین اگست ۽
 ماہ ۽ شروع بیت او اکتوبر ۽ ماہ ۽ آس
 بیت - تربت ۽ ہامین چہ پنجگور و منسک ۽

۲۸
ہامین ۽ ساری کثیت ہامین ۽ تڑب ۽ بشام
۽ ہور بناہ بنت - اے ہور حرم ماگ
ونیوگان ۽ نقص دنت -

چریشی ابید گرمی ۽ موسم ۽
ڈن و پٹ آل ہید زچپین گرمی ہاپند
کننت - کہ ڈنانی سرا ابید ہگول آیاں
دگہ پچی گندگ ۽ نہ ٹیت - پریشکم
گرم علاقبہانی مردم ڈن و پٹ آل گرمی
۽ موسم ۽ یلہ دیہ ٹنت - دیم پہ کوہستگی
علاقہ آل روٹنت - چوش کہ گوٹھ
۽ گرمی ۽ موسم ۽ گیشتر مردم ماں گدان آل
دگت و راہانی سرا جہاہ مند ٹنت -

دگہ انچین علاقہ ٹنت - کہ اودا سردی
۽ موسم ۽ ترندین سردی و گرم ماگ ۽ ست
گرمی کثیت آع علاقہ آنی تہا - خضدار -
پنجگور - آواران - مشکے - خاران اوٹنت
تیاب گوٹھ ۽ علاقہ شپ ۽ دیم ۽
زر ۽ گوات کثیت - اے گوات سارت
ووش انت - کہ ایشی کٹٹکا مہلوکی

کمترین ٹکٹ گرمی

جنوری	۵۲-۹	۱۰۸	۲۰۵	<p>کمترین ٹکٹ گرمی</p>	۷۸-۵	۵۸-۲
فروری	۵۲-۹	۵۰-۲	۱۰۲		۸۴-۲	۵۰-۲
مارچ	۷۲-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۵۲-۱	۵۸-۲
اپریل	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
مئی	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
جون	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
جولائی	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
اگست	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
ستمبر	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
اکتوبر	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲		۱۱-۵	۷۴-۰
نویبر	۷۰-۲	۵۰-۲	۵۰-۲	۱۱-۵	۷۴-۰	
دسمبر	۵۲-۱	۵۰-۲	۵۰-۲	۷۴-۰	۷۴-۰	

نمب ۶ کچ و ماپ

جنوری	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
فروری	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
مارچ	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
اپریل	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
مئی	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
جون	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
جولائی	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
اگست	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
ستمبر	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
اکتوبر	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
نومبر	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱
دسمبر	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱	۰-۱

ہور ۶ کچ و کس

۶۔ خشکین۔ چگت دفعہ گرماگ

موسم ہلاس و آس
 بیت۔ تہ شہ نومبر ۶ ماہ ۶ تاں دسمبر
 ۶ ماہ ۶ ہزاں چیل روچ حسابی ایسے
 خشکین چگت دراج کش کنت۔
 اے روحانی تہا سردین علاقیانی
 درچک و جمیرانی سبزیں تاک خشک
 بنت و رچنت۔ اے ترندین گوات شہ
 گور پچانی درکماں درکپیت و سرد علاقیانی
 نیمشگ ۶ کش ایت۔ اے چلیں
 روحانی تہا درچک و جمیرانی تاک رچنت

و نوح بنت بازيں در چک ہست نشت۔
 کہ چنگ آریانی تاک نہ رچنت۔ چشیں
 در چک کوٹھ، زیارت، شروب،
 فورت سندھین و لورالائی، بیست نشت کہ الیشال
 ء سدابہار گشت انت۔

۳۔ سردی و موسم۔ | رتین چنگ، :-
 بلوچستان ء سردی

ء موسم ستمبر ء ماہ بناہ بیست۔ سردی ء
 اثر گوری پانی رنگ و سلاک ء گیشتر او
 زیر باری نیمٹگ ء کم تر بیست۔ زیر باری
 روح در اتلی ڈن و پٹ آن سردی کم بیست۔
 دسمبر و جنوری ء ماہ آن کوٹھ ء چپ و
 جاگرد ء علاقی سردی ء زور پازدہ
 بیست و درجہ سنٹی گریڈ ء جہل کپیت۔
 گڈاسکین سردی و برپ بناہ بیست۔
 باز و ہڈاں ہمنکس برپ کپیت کہ سٹک
 ء روو آہند بیست اے زور اکیں سردی
 مہلوک و اولاک ء سک تورینیت۔

۳۴۰
 کہ گرہیں ورنگ و آس و انگھٹی آنی بندو
 بوج کنگھ بیت گرہیں پوشاک ہم الہیں
 پکارے بیت۔ شہری علاقہ آل سوئی
 گیس و کوئلہ و دار کار مرز بیت سے وڑا
 اولاکانی واسطہ حشکین سا و کدیم چونکہ گیدہ
 پےگ و دگہ باز و دین گاہ نزارگ و ایر
 کنگھ بیت۔

کوٹیٹہ، زروب، پشین، لورالائی، قلات،
 سوراب، پنجگورہ علاقہ آل مزین گہرو
 گیٹہ بیت انت۔ سے برزہ علاقہ آل
 شہ گوریچان ء ساترین گوات و رکیت الشیء
 قندھاری گوات گشیت۔

بلوچی علاقہ آل اے گوات ء راگور پچ ء نام
 دے تخت۔ اماں سرد علاقہ آل پچ گور پچ
 سکت سرد پکشت تہ شرور و نادر ہیں مال
 اولاک آن ء گیٹہ کشت۔ ڈگارانہ کشار
 حشک بنت و یک تاموری یے گیٹرت
 اش۔ دگہ باز پنجین علاقہ ہست
 منت کہ اودا زمستان ء سک سرد و

گرمائی سٹک گرم بیٹ چوش کہ خفزار
 پنجگور۔ آواران و مشکے و مسٹک ہما
 علاقہ کہ سردی و موسم و برپ
 ڈھورٹنت۔ ایش ٹنت :-

کوئیٹہ، زیارت۔ چمن۔ لورالائی۔
 فوٹو سنڈھین، مستونگ۔ قلات و سوراہ
 کوٹٹہ، گرمی و نمب و ہور، پکھ و کھیاس :-

کوٹٹہ زیارت و ٹک گرمی

جمادی	۵۱۰۴	۲۷۰۵	۱۰۸
زری	۵۸۰۱	۲۹۰۹	۱۰۶
۷	۷۵۰۱	۲۷۰۸	۱۰۸
۸	۷۸۰۶	۲۵۰۱	۱۰۸
۹	۸۲۰۵	۵۷۰۸	۱۰۵
۱۰	۹۵۰۶	۷۸۰۵	۱۰۶
۱۱	۹۲۰۸	۷۸۰۸	۱۰۲
۱۲	۸۸۰۱	۷۸۰۶	۱۰۵
۱۳	۷۶۰۱	۲۷۰۶	۱۰۵
۱۴	۷۵۰۵	۲۸۰۴	۱۰۲
۱۵	۵۵۰۸	۲۵۰۲	۱۰۲

کمترین ٹک گرمی

کمترین ٹک گرمی

۳۶
ہورہ کچ کھیالیں

جنوری	فروری	مارچ	اپریل	مئی	جون	جولائی	اگست	ستمبر	اکتوبر	نویبر	دسمبر
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰

جنوری ء رند فروری ء ماہ ء دار و
درچک و شیپانی جیر بوٹنگ کم کم ء
آپ چہ وقی روٹنگان زور ٹنت و وت ہرا
زندنگ و سبز دار ٹنت -

درچک و جیر تال چہٹل روچ
آں تن سگیت - چہٹل روچ ء رند درچک
ترک کنت - اے چہٹلین روحیان ء
سیاھین چلگ ء نام ء توار کنگ
بیت - سیاھین چلگ ء گوچر حسابی
ایں گوات - ترند کشیت - اے گواتانی نام -
گوتوں و پھلنگوں ٹنت -

م - بہار گاہ ء موسم - سردی ء موسم
سجیئیں سنگ

دچپیں علاقہاں ہور و ہرپ گوارے

بناه بیت - گور چپانی روچ در آتکی نیمنگ
 گشته برف رچیت - برپا مدان مدان و گل
 زمین چون نشیت - تم زمین رء خاک
 بود کنت کم پدا مارچ رء ماه و نازکی
 گاه او بهار سر جنت - او زمین رء سر
 سبز بیت - او دگار جلوه ناک و سبراه
 دار بنت -

ہم رنگیں پیل چند گین
 در چک و جبرائ و صورت دے بنت
 او کوہ او تلار و ڈن او پٹ آنی براہ کثیت
 او کوہ نندیں پہ سوال گون و تی اولاک او
 سالان شہ زمستانی کہدیم و اندمیان
 در کینت و دیم پم سبزیں شیب او
 ڈن آل و تی گدان آن ریزنگت و اڈ دے
 بنت - بہار و اے و ہد و پہ سوال شہ
 گل او شات و ہر سبزیں بنت بہد
 گاہ و شہرستانی مردم پم شیر واری
 و پہ سوالانی ہلکان دیم کنت - شیر
 او شیلای و روگن او مدد و نتر آرگ و را

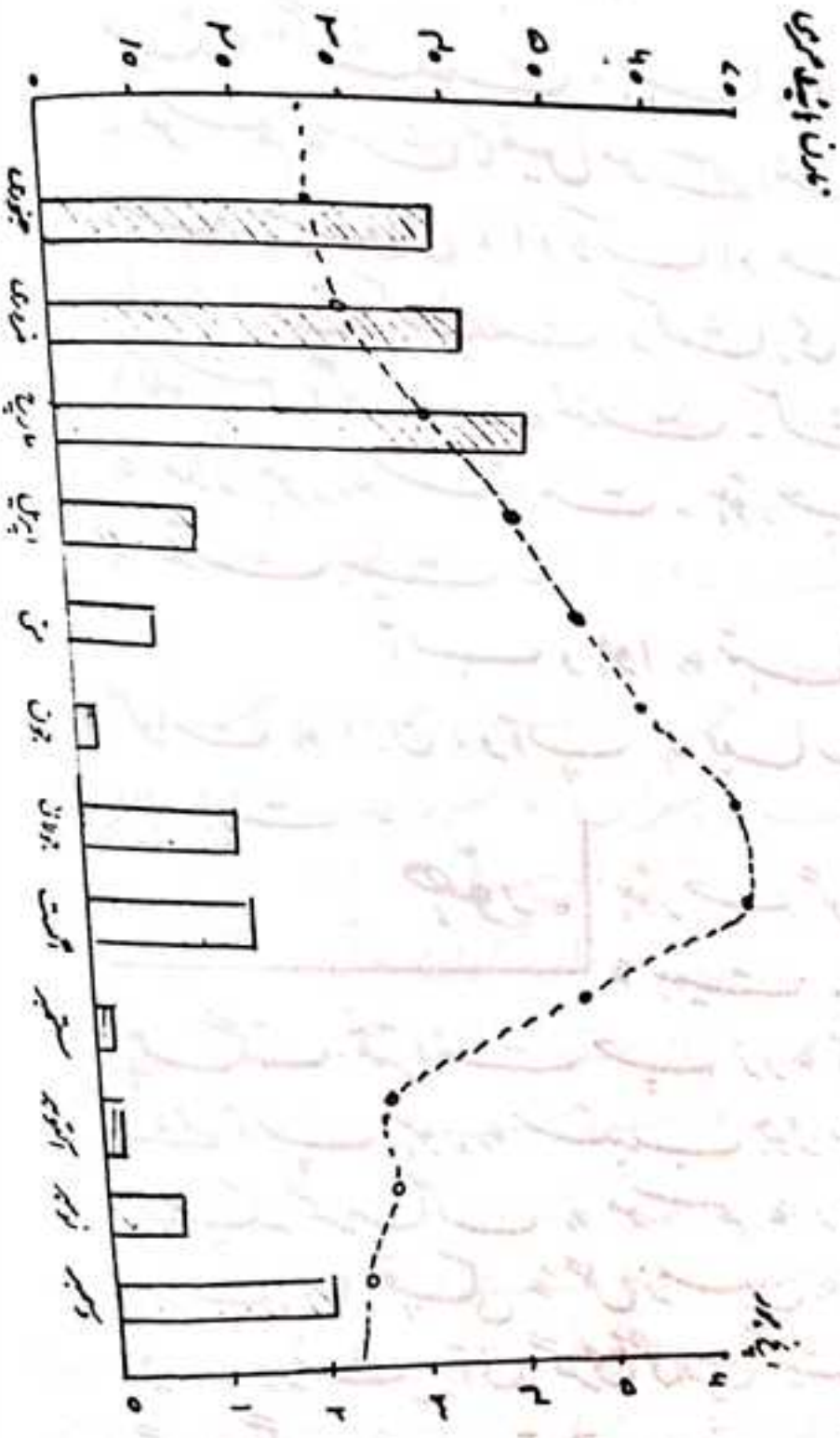
میڈہ "گشنت" بہار گاہ چوں ہامین
 ۛ موسم ۛ شاتانیں موسمے انت - ایشی
 ابید پہوال ، اولاک او مالانی گراو
 دار ۛ ابید کثیت و کشاری نیمٹگ ۛ
 و لگوش گور دے ٹنت - کثیت او کشار
 ۛ مدار ہور ۛ سُرانت - ہور چہ آب و ہوا
 ۛ مدت بیت -

آب و ہوا ۛ تہا گرمی سردی
 گوات ۛ وزن ، و آپ ۛ بساپ و بخار
 اداریت -

ہور = ہور چہ گواتانی کہک
 ۛ بیت - ہور ۛ اصل

چگ ، جمرانت چہ زر ۛ آب زورنت
 بامے آب ہور ۛ سبب جوڑ بنت -
 پرچکہ گرماگ ۛ موسم ۛ روچ و تی گرمین
 برنش ۛ تپکی ۛ گل زمین ۛ سرا ایرنت
 چہ برنش آنی گرمی ۛ گل زمین گیشتر گرمی ایربار -
 گرماگ ۛ روچ چہ شپ آل مسترنت
 و شپ کان معلوم بنت -

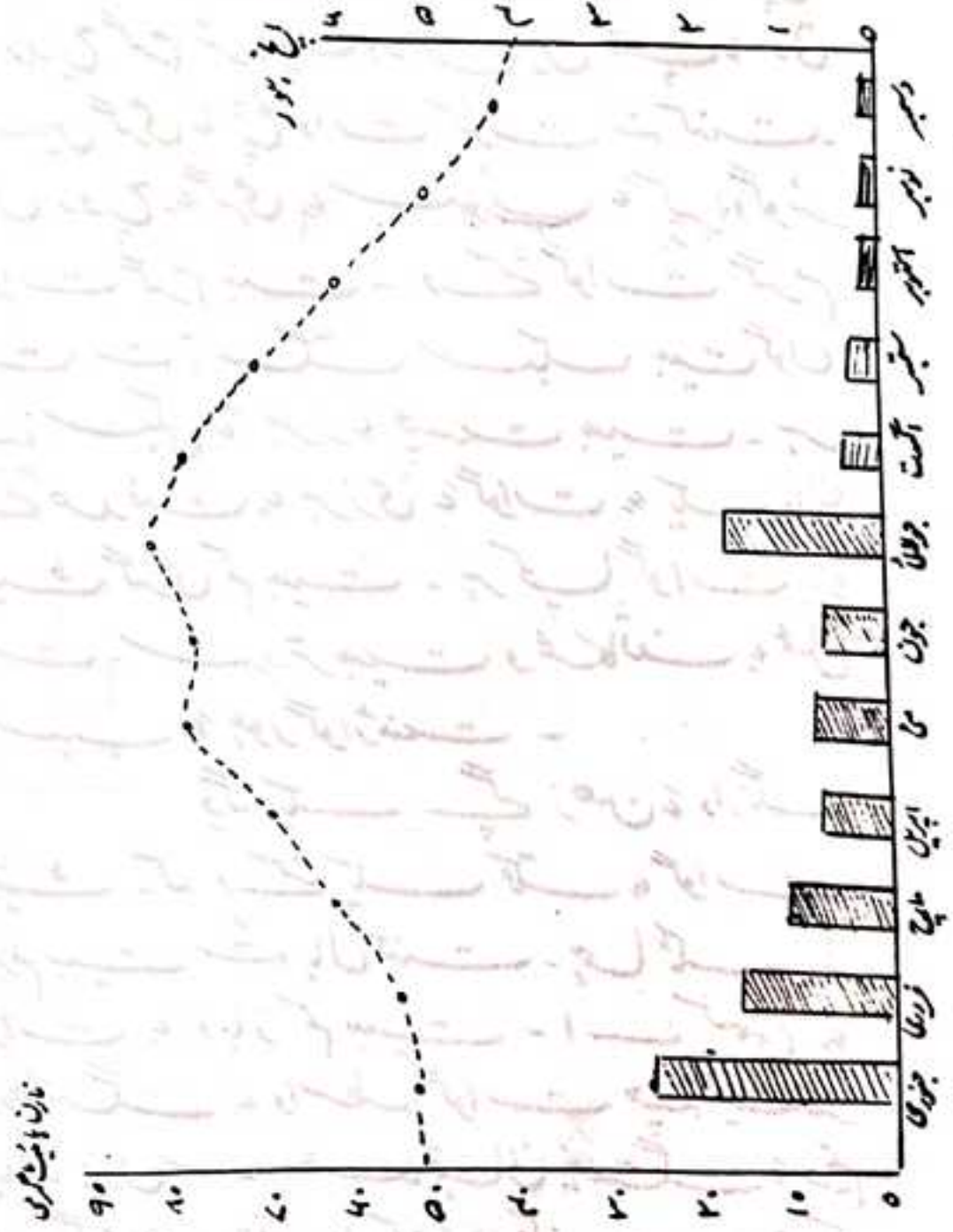
سرخسہ پاکستانی گرمی و سردی پر پانچ درجے کی

دراجین روچ آں زمین - روچ
 پہ روچ گرم تر بیت و - سائین شپء و تی
 تیوگسین گرمی ء پیح دات کورت نہ کنت -
 گڑاں روچ ۲ گرمی ۲ سوب ء کراوگوٹر
 ء گوات گرم بنت - وکتے گوات گرم
 بیت تہ آسکت سبک بیت گول
 اے سبکی ء ہرزء چسرت بیت - ہر
 تے صد فٹ ۲ ہرزئی ء گوات ۲ یک فارنا
 مائیک گرمی کم بیت - ہر کچا گوات ہرزء
 روت - سرد تر بیت و شکائف ء عمل
 ء سبب ء ہور گوار شنت -

دگہ یک گے زھن ء دارنگ
 لوٹیٹ کہ وکتے یک ٹک ء گوات
 گرم بیت تہ بال کنت - ہمائک ء
 گوات ۲ دباؤ کم بیت - اے کھی ء
 پورہ کنگ ۲ واسطہ گوات چہ گیشتر
 دباؤ - ہزاں سرد علاقہائی نیمٹگ ء دیم
 پہ گرم علاقہاں کٹگ لگنت - پرچیکہ
 سرد علاقہاں ۲ گوات ء دباؤ گیشتر

تشیبہ بہ کم و کم گرمی و ہوا کی چھ رات اس

بیت و گرم علاقہ ء کم تربیت - گرمی ء
 موسم ء مون مون ء گوات کشگ ء بناہ
 کنت - اے گوات ہور کنوکیں گوات
 کشگ بنت - اے گوات چہ
 خلیج بنگال ء درکنت و ہندوستان ء
 نیمشگ ء دیم پم کوہ سلیمان ء روح برکتی
 نیمشگ ء کننران بنت و اد ء رسشگ ء
 ساری حشک بنت - چیرے نمب ء
 اثر کوہ سلیمان ء بہر ء کثیت - بلے ہم
 نمب ء گوات کوہ سلیمان ء آدگہ نیمشگ
 ء دمپیر ء حشک بنت -

چرے حشکیں گواتانی کشگ
 ء قلات و کوٹھ ء گرمی ء ہور نہ بیت -
 ہور ء نہ بوئگ ء سبب حشکی ء اثر و
 دیت حشکی ء سوب ء بازیں دملت و
 کلشگ چہ ریک و خاک ء بارگہرئنت -
 چرے خاک و ریک ء مہلوک ء را
 بیچ و ڈین نب و پائیڈگ نہ رسیت -
 اگاں چرے ریک و خاک ء شمسی

توانائی " دست گرگ بہ بدیت شہ ایشی
 اسی زندو گذران ۽ سرا جوانیں اثرے کپیت
 بے وڑا گرمی ۽ تڑب ۽ شہ زر ۽ نیمنگ
 ۽ خشکین گواتے دیم پہ خشکی ۽ کشیت۔
 اے گوات خشکی ۽ سر بونگ ۽ ساری
 چٹ بے واک بدیت۔ او بے واکین
 گوات ہور نہ گوارنگ ۽ کم کار نہ بدیت۔
 سردی ۽ موسم ۽ گوات ۽ وزن زیاست و
 گرمی ۽ کم بدیت۔ خلیج پارس و بحیرہ روم ۽
 گواتانی وزن گیشتر بدیت۔ گواں گوات چہ
 گیش وزنی دمگ ۽ پہ گوات ۽ کم وزنی ۽
 علاقہ ۽ کشگ ۽ لگنت۔ اے
 گوات جنوری و فروری ۽ ماہ ۽ سبہ اچ ۽
 کساس ۽ ہور کناہنت۔ گوں جمہرائی اوار
 مزنا زمیں توپان و دنتر مج در کپیت و سرد
 علاقہ آل ہور و پر ب گوارمی کننت۔
 سردی ۽ موسم ۽ اے وڑین گواتان ۽ ساہین
 ایروپ گشگ بدیت۔ اپریل ۽ ماہ ۽
 گوں اے ایروپاں تراہی جمہر گہر نہ کننت۔

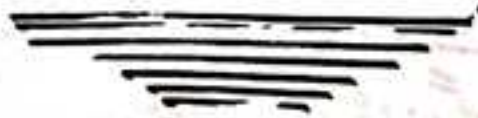
تراتی جمبران ء مونا ڈنسیست بے ہمگت ء
 ہور نہ گوار منت - بے ہیرانی کپٹگ ء حال
 شم ہر جاگہ ء اشکنگا کابنت - اے وڑین
 جمبرانی گر مند و گروکاں بازیں علاقہاں فصل
 و جان آن ء نکسس رستگ - صوبہ بلوچستان
 ء آب و ہوا ء مدار گوں ہستیں رو و بند ء سک
 منت - کہ اے وڑ منت -

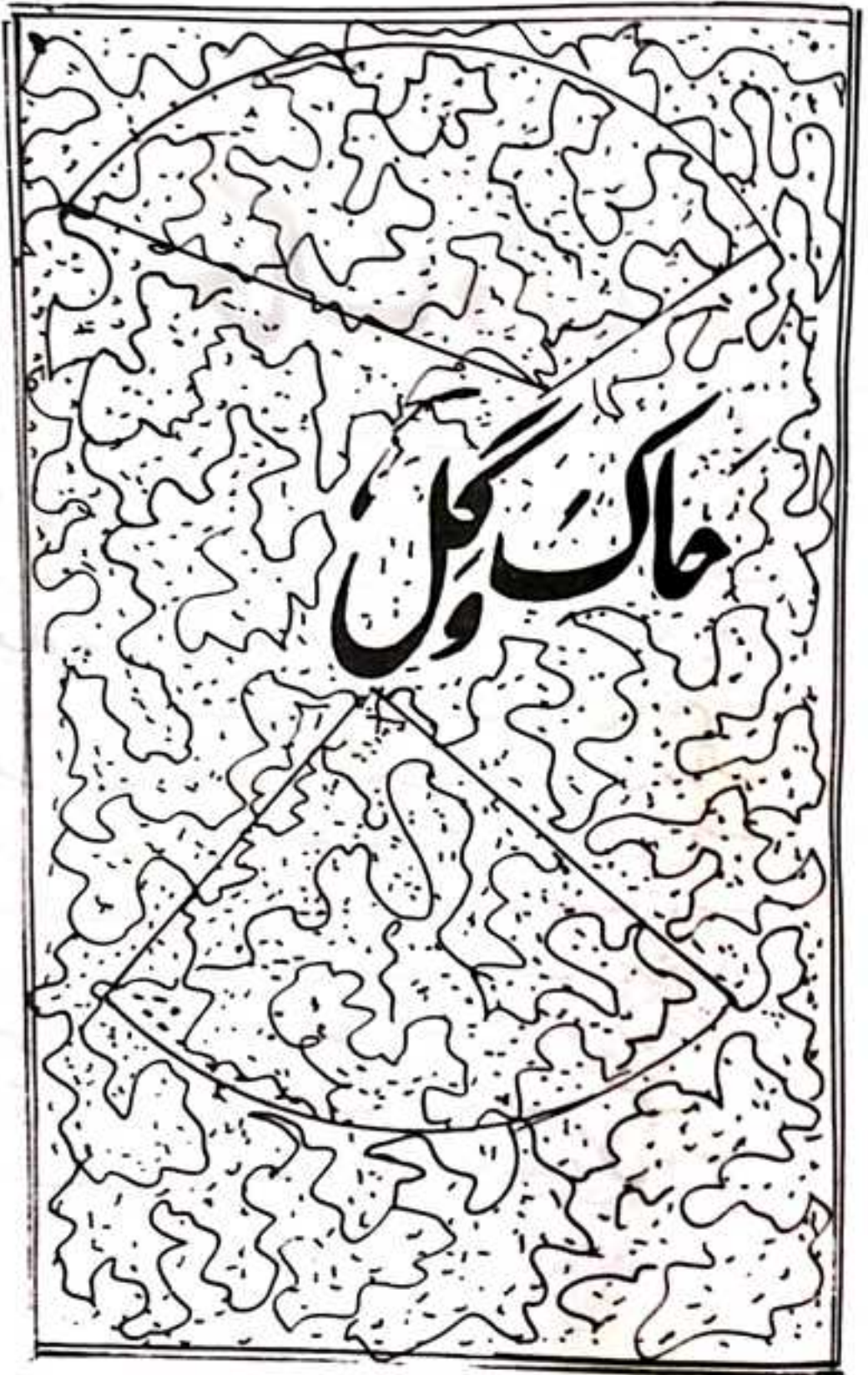
۳۰۔ حاک و گل | وچدے گرمی ء موسم ء روچ
 وئی گرمیسا برکش آنی حاک
 وریکانی سر ء ایردنت شم سجم ایں روچ
 ء گرمی ء ڈن وریکیں جاگہ گرم بنت -
 پرحیکہ پتر ماہ ء روچ مزین بنت و شرپ
 کشتان محل زمین دراجیں روچ ء گرمی ء
 کانیں شپ گرمی ڈن ء درکرت نہ کنت -
 ہمے وڑا ریک ، حاک و ڈن گرمی ء تڑب
 ء روچ پ روچ ء گرم بنت - چہ کوہتگی
 علاقہاں ڈن وریکیں دمگ گیشتر گرمی
 چہ روچ ء زرت کنت - ہمے سوب ء

کوٹھم، تربیت، سبئی، مقابلہ، سرد ترانت۔
گرم، وکت، کوٹھم، مقابلہ، تربیت و
سبئی گرم تربیت۔

۴۔ کوہنگی علاقہ - صوبہ بلوچستان،
کوہنگی علاقہ

بناں سطح مرتفع چم مون سونی گواتاں ڈن
منٹ - پرے سوب، گرمی، اد، جمبہ
پنج ہور، گوار منٹ - چریشی ابید زمستان
ترب، خلیج فارس و بحیرہ روم، گواتانی
کشگ، سوب، ہور و ہرپ گواری
بناہ بیت - اے ہور او ہرپ گواری گوریچانی
روح در آتکی کوہنگی علاقہ آں گیش تربیت۔

حاک و گِل

حاک و گِل زمین، و طر
 وڑین معدن کپتگیں و حشکین شاہڈ، بند
 او مرتگیں اولاکانی جڈ او ہورتین برکافی یک
 جاد بوٹگ ۽ نام انت - و سکتے پہکیں حاک
 آپ زور ریت او تر بیت آگِل ۽ نام ۽ توار
 کنگ بیت - درچک او جیتر و تی خوراک
 ۽ زور ت ۽ شہ ہمے حاک و گِل ۽ دست
 گرنڈت - حاکانی جوڑ بوٹگ یک تاب
 دانگین ادبے وڑین رپکے لوٹیت - پرچیک
 سچہ این چمی آنی (عناصر) حشکین ٹلر او برک
 و تی کار ۽ تدرتی وڑا سرجم کنت - سچہ ایسے
 کشیت او کشار ۽ مدار حاک و گِل ۽ سرفنت

حاکمانی پیدائشست چہ رڑ وڑین سنگ و ڈوک
 او دگہ چٹانانی پروشنگ او ہورٹ بوٹنگ
 ۽ جوڑ بنت - پُرشرت - او پروشین کارندہ
 چٹانانی سرا و تی محکم اشر ۽ یک ڈول ۽
 دانت - اے کارندہ تہا گوات ، ہور و برپ
 او تیاب گوٹری ۽ ترندین چول اوار بنت -
 چریشانی اشر ۽ نرم او نازر کیس چٹان
 پُرشرت او ہورٹ ہورٹ بنت -
 وکتے آب و ہوا حشک بہ بلیت ہے
 خاک زمین ۽ سرا آسانی گندنگ ۽ کائنات
 چیا کہ بلوچستان ۽ آب و ہوا
 حشک انت - ہمیشا چے حشکی ۽ سوب
 ۽ مزین مزین گوات گور میچانی کش او
 روح برکتی نیمنگ ۽ کشنت - اے گوات
 خاک او سنگانی کمک ۽ گوں ہرز بالاد
 کوہاں پہ ترندی ڈک لگنت او نازر کمین
 چٹان آن ۽ پروشنگ ۽ کار ۽ سرجم کنت
 گوں گوات ۽ ہماہمی ۽ ہر کیج ۽ کہ خاک
 او سنگ گوں بیت - آگوات ہما وڑ ۽

وقتي پُرشرت پُروش ۽ ڪارءَ محڪم ڌاريت -
 آجاگهه ۽ ڪه آب و هوا نمب وڙانت -
 اودءِ حاڪ چف زمين ۽ ديم ۽ تڏميت
 زياد هيں نمب ۽ سوب ۽ هم ڪاڪ
 گون زمين ۽ پڇ ٺنت او درچڪ ۽ جيتراڻي
 خوراڪ ۽ زلورست آا پيلو ڪنڌت -
 اے بارواں حاڪ وگل ۽ زانگاراني
 حيا ۽ درچڪ و جيترو بوٽ ڪاڻي روڊوم ۽
 سوب ۽ چارڙهه جي رعنار، بنراں ڪاربن،
 هائيڊروجن، آڪسيجن او آپ چه گوات ۽
 حاصل بنت او دگه جي همه چه حاڪ ۽ دست
 گرنگ بنت - ڪه آيان ۽ اولي بهرگشگ
 بيت - آبهراے ڏول ٺنت -
 نائٽروجن، فاسفورس، پوٽاشيم، ڪيلشيم، ميگنشيئم،
 اوسلفر - دگه بازيں حاڪاڻي تها اولاڪاڻي سرتگين
 جون اوارت ٺنت - چرے بَرڪ او بارے ڪاربا
 نائٽروجن او آپ دست گرنگ بنت -
 بنراں بَرز جي آتي تها حاڪاڻي يڪ بهرے جو ٺنت
 بلوچستان ۽ باز ڪلنگي او دمگي علاقه

آن ڈلگین حاکانی شکل او صورت جوانی ء
 گندنگ ء کائنات - آیانی تہا سنگ
 سب ، ڈونک او دگہ ڈر وڑین سنگ
 دگہ پنچمین ہورتین حاکانی ذرہ زمین ء سرا
 موجودت - کہ پہ آسانی گندنگ نہ
 بنت - چو کہ مٹ او ملکین حاک او
 ہورتین ریک مٹ او ملکین حاک
 بلوچستان ء سبہ این کوچگی دگہ گندگ
 ء کائنات - اے حاک کشت او کشاری
 پڑ ء وقتی مثال وت انت -
 ہے وڑا ہورتین ریک نوشکی ، لغتان ، خان
 اوتیاب گوٹر ء علاقہ آل بازانت -
 وکتے کہ جوانیس حاکانی ہوردگہ یک جاہ
 بنت تہ آوقی شکل و صورت ء یک
 ڈول ء ودی کنت - اے وڑین حاکانی مثال
 تریپ او مٹ ء حاک کنت -
 بلوچستان ء ریکو این علاقہ آل ابید سبہ این
 ضلع آل کوچگانی کترا او گوٹر ء تریپ او مٹ
 دہقان کاری ء شون ء دینت -

بے تیرپانی سرا دھتقان وتی جو مان ڈن او
 کومان ء او کڈنت - دگہ یکہ گتے ایش
 انت - کہ دت ء حاکمانی درزانی تہا گوات
 او آپ داخل بوت کنت - بلے ترین
 وٹانی سرہ حاک پخوں یک جاہ نزاہنگ
 کہ آپ پہ آسانی جہلا ایرشت نہ کنت
 او زمین ء سربر ء اوشتیت - اے وڑیں حاکان
 ء جیا لوجی ء زبان ء غیر جاذب دارچٹان
 گشگ بیت - ہے وڑا ریکو ایں حاک او
 صافیں ریکہ ء درز پراہ او کشاہ گندگ
 ء کانت - آپ او گوات اے درزانی
 تہا جوانی ء داخل بوت کنت -

اے وڑیں حاکان ء جاذب
 دارچٹان گشگ بیت - ریکہ او
 چٹ اے وڑیں حاکمانی مثل کنت
 اے ریکو ایں حاکمانی تہا درچک و جترو
 بوٹک و دگہ وڑ وڑیں فصلانی خوراک ء
 زور ت سکت کم کنت - پریشکہ اے
 وڑیں حاکمانی تہا ایشانی رو روم پہ جوانی

بلوچستان ۽ ہما علاقہ کہ چہ
 ریک او بے زوراکین خاک ۽ بارگیتنگ
 ننت ۔ اوداکشیت اوکشار ۽ ہیلہ گندگ
 ۽ نہ میت نمبیں خاک وگل درچک و
 کشارانی رُو دوم او پہ آسانی سچ بالاد زانت شمارانی
 نزمیکا جوانیں خاکے گشتنگ بیت ۔ پرچیکہ
 اے وڑین حاکمانی در زانی تہا آب اوگوات
 ۽ کیسایک ڈول ۽ گندگ ۽ کیٹت ۔
 آنگہ حاکمانی در زانی تہا مدام آب بہ بیت ۔
 تہ درچک اوکشار فصلانی رُو تنگ
 حشک نہ ننت ۔ پنجو کہ بلوچستان ۽ سچہ ایں
 ضلع آنی کوچگی دمگ آل پہ کیشار ۽ دگارانی
 نمب ساری بدیت ۔ چرے نمب ۽ سبب
 ۽ قوم پنج جننت او نرم رُو نازرکین کیشار دُن
 ۽ زکننت ۔ سوزو ملگزار گندگ ۽ کانتت ۔
 پرچیکہ سوزو اولوہ ناکین درچمانی رُو دوم
 ۽ مدارگون نمبیں خاک وگل انت ۔ نمب
 چہ ہور او کوثرانی آب ۽ دست کپیت

آدگہ صفتانی دڑا گرمی ۽ خاصیں کيسا

درچک او جبر و بوٹنگانی رو دوم او بالا دا
 کشتی ۽ پ الہمی نڈت - اٹکاں گرمی ۽ خاصیں
 کيسا مس کم بہ بیت شہ درچک او خبرانی
 رو دوم ۽ سراسر کسپیت - اٹکاں ماہر کنڈا
 چمان ۽ شانک دیاں شہ گل زمین ۽ خاک
 و گل ۽ تہا وڑ وڑین رنگ گندگ ۽ کمانڈت
 باز پنچیں خاک نڈت کہ آیانی رنگ
 یک ڈول نڈت - حاکانی تہا ہر کجام
 گیشتری بہر زیات بہ بیت تہ خاک
 ہما رنگ ۽ درشانیت -

حاکانی رنگ اے ورنڈت - اسپیت
 سیاہ، زرد او سہر - اسپیتیں حاکان ۽
 منٹ او شہڈین خاک گشگ بیت
 خاک و چٹانانی پُرشنت او پریش کنوکیں
 کارندہ پہ ترندی بزر بالادیں کوه و سنگانی
 تل ۽ خاک درکنت او ہما نکت و
 جاگہ ۽ تالان کنگ ۽ سار ۽ سرجم کنت
 کہ او دا ہما کارندہانی دیم ۽ یک رکاوٹے

دو چار پہ کپیت -

ہنور، کارندہ، مشال شمعہ دیم، انت - وکتے ہنور گوارنت - ہنور، آب
 کورانی شریکل، کوہانی سر جہلگ، پیلہ
 بنت - ہمے آب کوہ و سنگانی تل، کھ
 و درکنت و تی ہمراہی، کوہانی ہوشاب
 و تہا دور دنت - ادا آب و تپگ -
 موہاڈ گوں سر جہلگ و تینر بیت - تیزی
 آب کوہانی سنگ، گاڑوک او نرم
 نازکتیں، خاک آں زوریت پہ دمگی
 علاقہ آں درکپیت - کوہانی ہوشاب
 و اے سنگ او گاڑوک کور، آب
 اوزارنت کہ چریشانی کمک و کور و تی کر
 او گوٹر کاٹ او کوٹ کنت و و تی ہوشاب
 و (وادی) و سگ جہل کنت -

وہدے کور دمگی علاقہ آں زوریت

تہ آئی آب تالان بیت - گوں اے تالانی
 و کور، آب و زور چٹ بنے واک
 بیت - کور، آب کوہانی سر، آرتگین

حاکان ء دنگ ء کتر او گوئر ء پمچ کننت
 سمے کوئر ء کتر او گوئر ء درچک او پمچ و دگ
 باگ و نیونگ او کشارانی پیدائشیت بیت
 کوئر ء اے وڑین حاکانی رنگ اسپت
 او سیاہ وڑ بیت - رخشان او پمچ کوئر ایشی
 شریں مثال ننت -

بلوچستان ء باز کوہستگی عیلاتہ
 آل سہر وڑین حاک گندنگ ء کتیت
 اے حاک شہ معدنی چی (عناصر) آنی یک
 جاہ بوٹنگ ء جوڑ بیت - اے حاکانی
 تہا آہن ء ذرہ گندنگ ء کائنت اے
 وڑین حاک نال، خضدار، قلات او سہراب
 ء گندنگ ء کائنت انکاں سمے حاکانی ذرعانی
 سرء اکیسائڈی عمل بہ بیت - تہ آیانی
 رنگ سہر وڑ بیت - سمے سہر وڑین
 حاکانی تہا معدنی کپاس در نیا بمین
 بہ بیت - اے وڑین حاکانی رنگ سیاہ
 بیت - حاک وگل زوراکی ء مدار بہیت

بہر بنزاں در نیا مجمین ۛ ۛ نبھی . گوات او خاصیں
 گرمی ۛ کیسا س آوارنت ۔ انکاں ہے
 بہرانی تہا یک کمتی یے بہ بیت تہ حاکفہ
 زوراکی ۛ سراسر کپیت ۔ پنچو کہ بلوچستان
 ۛ خاک و گل ۛ زوراکمی ۛ سراسر بے زرینے
 آپ و آپ ساری ۛ رحین داو ہمک سال ۛ
 ڈگارانہ کشار اثر دؤر دنت ۔ چریشی ابید
 پُرشنت او پریش سنو کسین سارندہ خاک
 و گل ۛ زوراکمی ۛ سراسر و تی اثر ۛ دؤر دنت ۔
 سارندہ صانی تہا گوات ۛ کور ۛ آب ۛ گل
 زمین ۛ محکمیں خاک ۛ سراسر و تی بر ۛ چیر
 دنت او ڈھلتگین خاک ۛ گوں و تی ہماہا ۛ
 بارت ۔ چرے سارندہ ۛ نگینگین سار ۛ گل زمین
 چہ و تی سر بیر ۛ زوراکین خاک ۛ چہ
 زہر بیت ۔ دستے یک جنگل یے یا ننگہ ۔
 بندے ۛ راسر کیٹر او بلڈوزرے ۛ کمک ۛ صاف
 کنگ او بندگ بہ بیت ۔ خاک و گل
 یگشتری مرٹ زوراکین بہر ڈھلیت او

گوں ترندین گوات ۽ کشگ ۽ ترند، ترند
بیت -

حاک و گیلانی نلہداشت او حیا لاری
آلہمی انت - حاک و گیلانی زوراکی ۽ نیمتگ ۽
دنگوش گوئر و یگ بہ بیت تہ کشاری
ایں ڈکاران ۽ مصنوعی کھاد ۽ زلورت نہ کپیت
بلے نا خواسندگی ۽ سموب ۽ دہقان او زمیندار
حاک و گیلانی شری او خرابی، زوراکی او نوری ۽
راپجہ آرت کرت نہ کنت -

صوبہ بلوچستان ۽ حاک و گیلانی
وڑنت - بلوچستان کوہنگی، دنگی او گلنگی لجانا
۽ مسترین صوبہ انت - آب و ہوا گرمی او نمب
۽ کچ ۽ سبب ۽ باز علاقہانی حاک و گیلانی
یک ڈول نہ کنت -

۱۔ ڈھلگین سنگ او حاک -

ہنور و حارانی تڑب ۽ کورانی آپ
ہرزبالا دیں کوصانی سراگون تینزی ۽ یلہ بنت -

اے ترندیں آپ کو صفائی سڑسنگ او
 خاک ء گوں وت ء بارت و کورانی تہا
 پم کذت ۔ بلوچستان ء سبجہ این کورانی تہا
 او وڑ وڑین درجک ردیت ۔ پیشی او گزئی
 این کورگیشتر منکران ، آواران او خاران ء گزندگ
 ء کائنات ۔ ڈھلگین سنگ او سکت
 و خاک دمگین ء علاقہ او کسان کسانیں
 ہوشاب آں گزندگ ء کائنات ۔

۲۔ ملکین او ترپ این خاک ۔

کوڑ ء آپ وگوات وکتے دمگی
 علاقہ آں پجیت تہ او داں اے کارندھانی
 پجشگ او کشگ ء موہاڈ سکت سست
 بیت ۔ کور ء آپ دمگان تالان بیت ۔
 گوں اے تالانی ء کیر او گوئر ء بنزان ملکین ۔
 حاکمانی تالان کنگ ء کار سرجم بیت اے
 وڑین خاک پہ کشت او کشاری پیر ء یک
 جوانیں او زوراکین خاکے کشگ بیت ۔

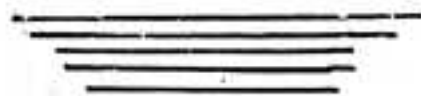
وکتے کور ٲهار کنت۔ تم ٲھار ٲ آب کورانی
 کیر او گوئر ٲ در کپنت او نرم نازر کین حاک
 آل دور دور ٲ تالان کنت۔ ٲدا کہ کور ٲ آب
 ہشیت آٹک او ڈن تیر ٲ ٲ شکل ٲ
 وگت بیت۔ بلوچستان ٲ کوچگی علاقہ
 او مزن مزنیں بندانی کیر او گوئر ٲ تیر ٲین ڈن
 گندگ ٲ کانت سطح مرتفع بلوچستان
 ٲ کوری ایں دنگ آل ملکین حاک گندگ
 ٲ کانت۔ اے حاکانی رنگ باز علاقہ
 آل اسپت و باز جاگہ ٲ سیاہ او سہر
 ورننت۔

۳۔ ریکو ایں حاک۔

بلوچستان ٲ آب و ہوا خشک
 انت چرے خشکی ٲ سوب ٲ گور ٲ چانی
 کشس او روچ برکتی نیمٹگ ٲ حسابی ایں
 موسمانی درگت ٲ مزن مزنیں گوات او
 ایروپ کشنت۔ وکتے اے گوات او
 ایروپ گوں ہرز بالا دیں کو صفائی لٹ و سیم

۵۸

آن ڈک لگنت آیانی رفتار یکدم سست
 بیت۔ گوں اے سستی ء گوات او ایروپ
 وقتی ریکسین بار ء دمگان تالان کنت او دیم ء
 در کپیت باز علاقہ چرے ریک او حاک
 ء ڈھورتنگ مُنت چم اے وڑین ریک
 او ریکوئیس حاک آن گیشتر نوشکی، خاران
 اوتیاب گوئر ء علاقہ متاثر انت۔ ریک
 او ریکوئیس حاک پہ کشیت و کشار ء
 شر نہ انت۔ اے حاک ء چم پخ وڑین
 کشار او نیوگانی پیدائشنت نہ بیت ریکوئیس
 حاکانی تہا کنگ وڑین جیر او بوٹنگ
 گندگ ء کانت۔ آجاگہ آن کہ ریک کانی
 منزہیں بار ڈھورتنگ مُنت او داگرمی ء تاثیر
 گیشتر بیت۔

آپے و آپکاری عُریند

آپ و آپکاریء رہبند

بلوچستان ۽ پراہ شاہرگامین
 زمین ۽ ڈوبر چہ قدرت ۽ بے حسابیں گنجان
 پرائت - یک نیشگ سوئی گس و سنگ
 مرمر ۽ بے مٹیں معدنیات ثنیت - ودی
 کش ۽ سبز زارین ڈگار و نیوگانی باغیچہ ثنیت -
 چونائی ۽ بلوچستان ۽ ڈیہ ۽ ہور باز کم بیت -
 ہمیشک سربری او چیر اندری آپانی دست گمرنگ
 پکشت کشار ۽ شمرا او نیوٹیکانی پیدائشیت
 ۽ حاملہ المہی انت - صد آفرین انت بلوچستان ۽

جنگوین زحمت کشان ء کہ آیاں پہ آپ و
 آپکاری ء وڑ وڑین کار دست ء گیتنگ اورپ
 وئی زحمت کشی ء بلوچستان ء گل زمین ء را
 سبز و آبات کرتنگ - راجی گزراں ء چم
 کشت و کشار ء اہمیت ء پنج انکار
 کنگ نہ بیت آراج کشت و کشار
 منن چٹ زہر انت آ یانی دست دگرے
 دیم ء تالان مننت -

ابید چم آپ و آپکاری ء کشت
 و کشار ء وسیلہ دیاشت نہ کننت
 مروچگین دور ء آپ و آپکاری اباز ضلوری انت
 اد ء مہلوک ء گیشتری بہر کوچنگی دنگاں جاہ
 منندنت - آ یانی پوریات و کسب اولاکانی
 والینگ ء ابید کشت و کشار ء سرانت
 اے ڈگار و کوچنگ ملک ء ایدگہ بہراں
 جتائیں ڈیل و بامے دارننت - آپ
 و آپکاری ء قدرتی رھند جوش رد و بند دارننت
 ا - چاہ و آرھٹ **بلوچستان ء چاہ**
 وارنٹ کہنیں

رجب دے امت - چریشی کھک ۽ ڈسٹھارانی
 گیشتری بہران ۽ آپ پجائینگ بیت
 آجاگہ آں کہ آپ ۽ سرکنگیں وسید
 دست نہ کپتگ منت اودا دھقان وزندران
 چہ وقی لاچاری وناوسی ۽ چاہ جتگ منت
 اے چائانی سراچہ حکومت ۽ نیمٹنگ
 ۽ بازین آرہٹ بہراو بانگ کنگ بوتگ
 منت - لورالانی اوچاغی ۽ ملگ ورمگ
 آں بے وڑین وسید پہ کشت وکشارہ
 دست گرتگ بوتگ منت - پرے
 مقعدہ ایک اندازہ ۽ چہل ہزار ۰۰۰۰ لم ایکر
 ڈکاران ۽ آپ پجائینگ بوتگ تنے
 ویدی کہین چاہ گوتگین وکت ۽ یاد ۽
 تازہ کنت اے وڑین آپ واپرکاری رہ
 رجب دتلات ڈوشین ۽ کھڈ کوچہ استونگ
 کانت و ساروان ۽ دست گرتگ بوتگ
 منت -

بلے مروجی این سٹنسی دور ۽ کہین
 زمانگ ۽ چاہ بے سراو پاد بوتگ منت

مے چاہانی سرء ڈیزل انجن سک دینگ
 بوتنگ منت - چاہانی آپ و آپسکاری بدل
 ء ڈیزل انجن ء کمک ء سمجھیں کنگ و
 کوچنگ آل آپ رسائی ء سرا دنگوش
 گوئر کنگ بوتنگ انت - باز علاقہ آل
 پ کشیت او کشار ء تھمل پاور ء نوکیں
 سہولت ء گیرنگ بوتنگ منت -
 رے آپ و آپسکاری ء یک بے دوری
 رہندے - چریشی کمک ء گشتہ دھقان
 و زمیندار کشیت او کشار او دگہ نیویٹگانی
 پدائیت ء وڈینگ ء جہد و کوشست
 کنگمنت -

آشم ڈیزل انجن آنی تیل ء حرچ
 و درچ آل چٹنگ منت - چریے تھمل پاور ء
 زمینیں کیپاس ء آپ درکپیت کشاران
 ء آپ دنت - آکوچنگ ء تھمل پاور ء
 زمیندانی سرگیش و گیوار کنگ نہ بوتنگ
 او دے گشتہ دھقان آن و زمینداران ء ڈیزل
 انجن بہر و بانگ کنگ بوتنگ -

۲۔ کہن (کارنیر) بلوچستان ۽ آب و آبکاری
 ۽ رھبندانی تہا کہن یک
 سہنن دود و ریدگے اولی گشتاں کہن ۽
 ۽ آس کنگ ۽ دود و ریدگے او و ڈانی
 درگیمگ ایران ۽ بناہ بوتنگ چہ تارخ
 ۽ وانگ ۽ سہرا بیت کہ بلوچ قوم ۽ بازین
 تمن و تبیلہ شم ایران ۽ دیم پہ بلوچستان
 ۽ کلگ و دمگ آل اھتنگ او سر بوتنگ
 نمت۔ آیاں کشت او کشاری پوریات ۽
 دست گرتنگ ۽ سہب ۽ کہن ۽
 رھبندان ۽ بلوچستان ۽ سچہ ایل عیلاقہ آل
 تالان کتگ نمت۔ پریشکہ مروچان کہنانی
 تعداد و درگانت۔ اے رھبندانی سرا گیشتر
 دھقان و زمیندار دگوش گور دیگانت۔
 پہ کہن آنی آب ۽ و دینگ ۽ چاہان ۽
 ہشت ہشت گز ۽ دوری ۽ کوصانی زہ او
 کورانی کرا او گوئر ۽ جنگ بنت۔ ہریک
 چلے ۽ جہلی پنجاہ نٹ الہمی انت۔
 سبہ ایں چامان ۽ پدا پشتگ کنگ بیت۔

اے چائانی سر بر پنج ٹنٹ -
 تشکہ کہن ۽ آب گرم بہ بیت او بھاپ
 ۽ شکل ۽ بال بکنٹ - زمستان ۽ کہن آنی
 آب گرم بنت او گرماگ ۽ سارت بنت
 بہ کہن آنی آب ۽ آرگ اور دست
 گرنگ ۽ بازین از بابے لوہیت - اے
 از باب اے ورنٹ - سکنڈگ - ٹیکم برد
 پرتی - ساد او سٹک گوں پرگان آوارنت -
 کہن گوں میتنگ ۽ مہلوک ۽ شریکی ۽
 سارکنگ او دہیات ۽ آرگ بیت -
 بریک کہنے وتی دیم ۽ روت و آپ
 زوریت -

کہن آنی کار و بند بوج و دگ
 جیڑھانی گیشیں و گیوار ۽ واسطہ یک کہدایے
 بیت - کہے سارانی عوض ۽ آراء یک ہنگام
 آپ کہدائی و ٹیک بیت - کہن ۽ آپ
 ہنگام - نیم - ہنگام تیشنو - نیم تیشنو اور سکیں وڑا
 شرکائی نیام - بہر او بانگ بیت -
 ہر کے ۽ وتی چند ۽ گشاد ۽ آپ ۽ بہر ورت

ہوچستان ۽ سجدہ ایس ضلعانی سنگ
 او دنگی عیلاقہ آل آپ و آپکاری ۽ رچند
 کہن آنی آرنگ انت - ضلع کوٹہ پشین
 لورالائی - نوشکی - قلات - مستونگ - سراب
 فصدار - نال - پنجگور - مشکی - تربت ۽ چم
 کہن آل گیشتر کشیت او کشار بوٹگانٹ

۳ - تلاپ و بند - آپ و آپکاری ۽
 بنک ہور سرا انت -
 ہور و گورانی تڑب ۽ شیب او کورانی آپ
 یکجا گنت و دیم پہ تلاپ او بندال پخت
 اے ہمیں تلاپ او بند کور و شیبانی رپ
 ۽ بندگ بنت - اے تلاپ آل مردم اولک
 او پس درما آپ و رخت ہورانی تڑب ۽
 بندانی ہا کورانی آپ پخت - سجدہ ایس
 بند پر آپ و سر لیٹ بنت -
 ہوچستان ۽ کلین ڈرین آل اے ہمیں تالا
 او بند بندگ بوٹنگ منت کہ کشیت او
 کشار یا واسطہ اے یک جوانیں وسیلہ لے -

چریشی ادء مہلوک یک جوانیں پائیڈگے
چست کنگاننت -

۴ - چمگت او حشکین واہ - اے جہر شہرہ
کسس ء چیرن

انت - بلوچستان ء چب و چاگرد ء کوہی
کلگ او دنگ واقع مذنت - برز بالاد
کوہانی تہا قدرتی چمگت مدام درکنزت
دہقان او زمین داران ء چرے چمگت آل
منزین نفع او پائیڈگے رسیت - قلات
سوراب ، خفدار ، تال ، وڈھ ، کچھی ،
پنجگور و ترتب ء کوہی چمگت گینگ
ء کانت - یہ کشت او کشار ء منین
کورانی کراؤ گوڑاں حشکین واہ کشگنت
پورانی تڑب ء شیب او کورانی آپ
حشکین واہانی تہا تیگ ء لگنت -
اے حشکین واہ کشاری ایں بنداں کڑی
منت - باز کورانی آپ سیلاب
شکل ء وت ء را برز ء درشان گنت -

گوں اے درشاننگ ء آپ ۽ لہڑ حشکین
 واہانی تہا گوں مٹ او حاک ء تچگ
 ء لگنت ۔

حشکابہ بندانی حشکین واہان ء
 "کوتم" گشگ بیت ۔ وکتے حشکابہ بندانی
 آپ سرلیٹ بیت ۔ زیاتی ایں آپ
 شہ "فرش ء" درکپیت و دوہی بندر ء
 تہا روت ۔ پرچک بلوچستان ء سچہ
 ایں کوچگ دمگانی حشکابہ بند کڑی بہ
 کڑی ننت ۔ اے وڑین بند بلوچستان ء
 گلگ او کوچگ آں سکت بازمنت ۔
 اے وڑین بند پہ کثرت او کشار ء سکین
 دے ننت ۔

۵۔ تچوکین آپ ء واہ ۽

انگاں یک کورے ء آپ
 ملام پہ تچیت او حشک بوٹگ ء نام
 ء مہ زانت ۔ چرے تچوکین کوڑ ء پہ

کشت او کشاری دمیروئی او وگہ زلورت
 آنی پیلوکنگ ء دراجین پراہین واہ
 گشگ بنت - اے وڑء سبتی ء گوز پانی

روح برکت ء نیمٹگ ء اندازہ ہشت
 نیل ء فاصلہ ء نارمی کور ء کیر او گوٹر ء محکمیں
 بند بندگ بوتگ بنت شہ اے
 بند ء بازین واپے پہ کشت وکشار ء
 دمیروئی ء جوڑکنگ بوتگ - چرے
 واماں جیکب آباد ، بیل پٹ او جھٹ
 پٹ ء ڈگار آپ زورنت - چریشی
 ابید گومل کور ء گور پانی نیمٹگ ء شردہ
 میل دؤر یک بندے جوڑکنگ بوتگ
 شہ ہمے بند ء آپ وارت -

لورالائی ء ہمے وڑین تچو کین آپ
 ء واہ " سپالی چتر " ء نام ء مت ہوراننت -
 ضلع لن پیلہ ء ہب کور ء بند او پہل
 یک مزین اسکیم ء رند تیارکنگ -
 بوتگ بنت - اے نامداریں واہ و بندر ء

سراپنچ کروڑ و سہی و پنچ لکھ کلدار ۽ خرچ کنگ
 بوتنگ - چرے بند ۽ بہشت مزین
 مزین واہ کنگ بوتنگ نڈت - ضلع
 لس بیلہ ۽ بیست او یک ہزار ایکڑ
 ڈگار او کراچی ۽ یک ہزار ایکڑ ڈگار آپ
 سرکنگ ۽ واسطہ بازیں کارے دست
 ۽ گرگ بوتنگ - اے بند کشت
 او کشاری و صنعتی پڑ ۽ یک جوانیں کارے
 سرحم کنت - یازدہ کنوڑ گیلمن آپ
 ہر روح چرے صب ۽ بند ۽ پم زند ۽
 زلورت آہنی واسطہ دست کپیت -
 دگہ نہہ کروڑ گیلمن آپ کراچی ۽ آہمن ۽
 کار جاہ ۽ سرکنگ بوتنگ -
 پٹ فیڈر ۽ کور "گیدو بیراج"
 ۽ یک بہرے انت - شہ کشمور دریا
 او سندھ ۽ یک کش ۽ آپ ۽ واہ
 درکنگ بوتنگ نڈت - اے کور
 جم گیدو بیراج ۽ ہفت میل دور گوں
 دو لہراں بہر بیت - اے کور ۽ واہ مزین

او پراہ کنگ بوتنگ - اے وھدے
 سے ۳ تاں چار ہزار کیوسیک آپ ۴
 گنجائش موجود انت - چرے کورے
 بازین ڈگارے آبات کنگ بیت -
 یک اندازے ہفت لکھ ہزار ایکٹر
 ڈگار پکشار کاری ۲ دست گرتنگ
 بیت - بلوچستان ۲ آدگہ سب ایں علاقہ
 آں ہے وڑین بند جوڑ کنگ بوتنگ
 منت -

زمین ۲ چیر اندری آپ

صوبہ بلوچستان ۲ زمین ۲ چیر
 اندری آپانی پٹ پول ۲ شہ ڈانی ملک
 مالی دست کھلی او مٹینی مدد گرتنگ
 بوتنگ - تنے وکتی گشتہ زمین ۲ چیر
 اندری آپانی پٹ او پول ۲ کار عملا درشان
 کنگ بوتنگ - اڈکی گشتاں واڈے ۱۹۶۹ء
 ۲ زمین ۲ چیر اندری آپانی پٹ پول ۲ کار
 باز دگی کوچگ آں سرجم کرتنگ منت -

بلے نوکین دور، از باب ۶ مشین آنی نہ
 بوٹنگ و دگہ مالی بے گشادی ۶ سبب
 ۶ اے کار برے برے مہتل بوٹنگ
 مُنت پداہم ہر حکومت ۶ وئی گشادی
 مطابق ۶ اے کارانی سرا دگوش گور
 دانگ -

تنے وھدی یک انداز سے ۶
 سٹی و چپل بنار کنڈ میل ۶ علاقہانی
 سروے کنگ بوٹنگ گشتر
 زمین ۶ چیر اندری آپان ۶ ڈن ۶ در
 کنگ اوئل و پدپ جننگ ۶ کار
 اے علاقہ آل بوٹنگ مُنت -

۱۔ کوئٹہ ہوشاپ | اولی گشتاں واپس ۱۹۴۹ء
 ۶ کور ۶ تہا آپ
 ۶ پٹ و پول ۶ جہد و کوشش کٹر
 نگ - تنک اے تہمیا کنگ
 بہ ہیست کہ زمین ۶ چیر اندری آپ
 چم ورا دست گٹرگ بہ ہیست -

ششش - آزمائشی
 پرے مقصد، بیست و شش
 چاہ جنگ بوتنگل منت کہ چہ
 ایشاں ہر چاہ، جہلی چاروہ تان
 دو ازوہ فہ انت - بیست و شش
 جاہانی تہ پنج، سرائل و پمپ
 جنگ بوتنگل - چریشان منہن
 مقدارے، آپ دست گریگ

بوتنگل -
 ۲۔ لسن ہیلہ، و مگ
 ضلع لسن ہیلہ
 یک صد

چار کنڈ میل، و مگ، بلوچستان
 زر بار، کش، انت، ہلور، کمی، سو
 اے علاقہ حشک انت -
 اودا ہلور، سالانہ کس اس پنج پنج انت
 پورالی کور، دیم، راکشاری این ڈگارانہ
 نیمنگ، گریڈینگ، بوتنگل -
 اے علاقہ زمین، چیر اندری
 آپ، پٹ و پول، کار ۱۹۴۹ء
 بناہ بوتنگل او ۱۹۷۳ء سر

بوتنگ - ادا بیست و شش آزمائشی
 چاہ جنگ بوتنگ نہت -
 ایشانی تہ پنج، سہ آزمائشی نل سک
 دینگ بوتنگ نہت -
 ۱۔ او قفل، گوریچانی روچ دراتک،
 نیمنگ سیکوئیں زمین، چیر اندری آب
 مزہیں مقدار اے، پٹ او پول کنگ
 بوتنگ - چریشی سے صد کیو سک
 مکعب فٹ آب یک سینڈ
 تہا در کنگ بوتنگ -

۲۔ بیلہ شہر، ذر بار او ذر باری روچ دراتک
 او قفل، ذر باری روچ دراتک او ویندر
 چوب و چاگردی علاقہ آں گیشتر
 مقدار آب دست گرگ بوتنگ
 چرے آب، ڈگاران گیشتری بہر کشار
 کنگ بوتنگ نہت

۳۔ کھڈ کوچہ، علاقہ | کھڈ کوچہ، قلات
 ڈویشن، یک
 گونڈیل علاقہ یے - او دا زمین، چیر اندری

آپانی دست گرگ، خاطر اپنچ نل سکت
 دیک بوتنگ ننت - چریشان آب
 و آپکاری، واسطہ یک گھنٹہ، تہا پنجاہ
 ہزار گیلن آب دست گرگ بیت
 لم - پشین، جہلی علاقہ - | ۱۹۷۱ء
 اے علاقہ

چیر اندری آپانی پٹ پول، کار بناہ
 بوتنگ - تنے وکتی آپ، درگجگ
 جاری انت - چارده آزمائشی چاہ
 جننگ بوتنگ ننت - چریشان
 ایوکا سے چاہ آنی سرائل اوپر
 سکت دیک بوتنگ ننت - اے
 علاقہ پشین، چپ و چاگردی کوہانی
 نیامجن انت - چہ ادا بسیت و پنچ
 کیوسکت آپ ڈن، درکنگ بیت
 چرے آپ، بازمین ڈگارے آبات
 بوٹگاننت -

۵ - ہوشاپ گیدر - | قلات ڈوئین
 اے (روادی) ہوشاپ

گیدرء آء پء پء پول ء سار سزجم بوئگانء.
 بازى آزمائشى چاه جنگ بوئنگ نءت
 اىشانى تها چارء سرا آء و آءكارى ء
 واسطه نل سءء دىء بوئنگ نءت -
 مزنى آء پء كشارى اىں ءكاراں سر
 بوئگانء -
 ۶ - بوئشاب رءشان او گچك -

۷۵ ء چار كءءمىل عىلاقمه بوئشاب رءشان
 ضلع پنجگور ء گورءى پانى كشن ء سرا
 ء كء ء كءرا ء گورءء زمىن ء چىر اندرى
 آء پانى پء پول بوئنگ - يك اندازىء
 چاره آزمائشى ء چاه جنگ بوئنگ
 نءت - آء پانى تها نءفت چاه آءى سرا
 نل او پء سءء دىء و آء و آءكارى
 ء خا طرا نوءء هزار كىلن آء رسءت
 گرگ بىءت همى وءرا بوئشاب گچك
 ء زمىن ء چىر اندرى آء پانى پء پول ءوسال
 ء سارى بناه كنگ بوئنگ -

دہ آزمائشی چاہ جنگ بوتنگ مُنت
 چریشان ایوکا سے چاہ آنی سرانل سک
 دنگ بوتنگ مُنت واپڈاء سبھ ایو
 ضلعانی تہازمین ۽ چیر اندری آپانی ایٹ
 پول ۽ چین و لایخ کرتنگ - بازی علا تہانی
 تہا چاہ آنی جنگ او آپ ۽ دست
 گرگ ۽ سار سرجم بوتنگ -

صوبہ بلوچستان، چیراندری آپانی پٹ پول، صوبہ
۱۹۷۳ء، بگرتاں ۱۹۸۲ء، ۲۸ ہزار چار کھنڈ میل (مربع میل)
علاقہ بانی سرورے کنگ بوتنگ انت -

اے سرورے درگت شمش صد ہشتاد و یک
(۷۸۱) آزمائشی چاہ جننگ بوتنگ - ہمے چاہانی
سراسرے صد و نہم (۳۰۹) پیپ ونل سک
دیگ بوتنگ چوشکہ سبئی و ڈھا ڈرہ ۸۴-۱۹۸۳ء
اور ۱۹۸۲ء درگت نیک اندازے، نوزدہ میوب
ویل، سرا ڈو کروڈر شانزده لکھ پنچ ہزار کلدار خرچ کنگ
بوتنگ -

نورالائی ۸۴-۱۹۸۳ء، ۸۵-۱۹۸۴ء، درگت سنی و
نہہ میوب ویل، سرا ڈو کروڈر وہ لکھ کلدار خرچ کنگ
بوتنگ -

ہمے وڈا خاران، مالی سال، درگت وہ میوب ویل
سک دیگ، پروگرام انت -
لس بیلہ، گوری چانی کش، علاقہاں بدیست و
شمش ۷۴، میوب ویل، اڈو دیگیس پروگرام انت
ہمے ڈول، خاران، علاقہاں شانزده میوب
ویل اڈو بار کھان رکھنی علاقہاں وہ میوب ویل او

بهشت آزمائشی چاه و جنگ و چین و لایخ انز

[Faint, mostly illegible handwritten text in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words are highlighted in red ink.]

کثیت و کثار

کثیت و کثارت

انسان و زندگی
 کثیت و کثارت و کثارت انسان و
 گشت و رودن چه کثیت و کثارت پیداک
 بنت - اس و کثارت و کثارت انسان و
 کثارت و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت
 و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت
 بو کثارت و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت
 کثارت و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت
 کثارت و کثارت و کثارت و کثارت و کثارت

ہم انسان و آہنی اولاد کا جانی وردن رکدیم و لیکار۔
 بچو کہ گیندگ ء کہ کثیت انسان ء آبادی
 گیش لبوان انت۔ وردن ء پیدائش
 چہ بازیں سبب آل آئی گززان ء پیلو
 نہ کنت۔ بازیں ارم مارا دنبا گزرن
 و لنگری ء آماج منیت۔ پکیشا کنت
 کشاری دمیرو ملی جنزان انت۔ دمیرو
 ء سبب ء کثیت کشاری نوکس
 رهند دست ء گیرگ بوتنگ انت۔
 نوکسین و زوراکسین کھد ء پیدائش
 نوک نوکسین تو م آئی درگیجگ او
 فصلان ء چہ کیم و لولکان رکھنگ
 ء رہندان ء دست ء گیرگ بوتنگ
 فصل ء شر ترکنگ ء واسطہ مار ء
 زاننگ لوٹیت کہ کجام فصل ء چہ
 کجام چیزانی دست گیرگ فائدگ
 دنت۔ اگما زمین ء تہا ناٹو رجن
 ء کما بہ بیت تو آئی تہا یوریا سان
 کنگ یہ بیت۔ اگر زمین ء تہا

فاسخویرس کم بیت - نو آئی فاسفھیٹ ماٹیا
 سنگ بہ بیت - خاک و گل وردن او
 کشانی مستیرین گزرانت - خاک
 گل و قدرتی بہر باز ویر و تیار بوتنگ
 بلوچستان و خاک و گلانی سر اور پڑنا
 ملگزار کشار گنیدگ و کمانت - اسے
 کشارے ملک و دیدگ اور چھانی

سارت کنونیت -

بلوچستان رقبہ و لحاظاً پاکستان
 مستیرین صوبہ انت - ندائی این کشیت
 کشارے نہ بونگ و شہ گشتیں
 مہلوک کیر و گوری شہر ڈنی ملکان پہ
 پوریات و شوہاز و زرخیت - تمہ
 وراچیم جمالان و ساران و باوین مہلوک
 گوں اولاک و مالان دیم پہ سندھ و صدیان
 راہدگ بنت - چہ ازل و اد و برومانی
 کسب اولاک و مالانی گیر و دار برتنگ
 آیاں پیواں زند گوار نیتنگ - گویا اسے پیواں زند
 آیاں کشیت و کشار و نیمتنگ -

دنگوشن گوئر داتنگائے شہ ہمک سالی
 کشاراں آیان ء بازینا وردن دست کیت
 کشت و کشار ء پڑے بلوچستان ہ کلگ
 و دنگ چوشن بہر کنگ نبت کم
 گیشتر کوچگانی دروشم ء بہر و بانگ نبت
 اے کوچنگ و کلگ آل کم و گیش پنخ
 مکھ چیل ہزار ڈنگار پہ وردن ء حاطرا
 کشت و کشار نبت ۔ اد ء کشاری
 ڈنگار و بند ، بزر بالادیں کوھانی چپ و
 جاگرد او دور سرن کورانی کر گوئر اں ۔
 گندگ ء کائنت ۔ پہ کشت و کشار
 ء آپ و آپکاری ء قدرتی رہند دست
 گریگ نبت ۔ کشت و کشار ء
 حاطر ء اے علاقہ اے پیما بہر
 بانگ نبت ۔

۱۔ اول تباب گوئر ء علاقہ نبت ۔
 اے علاقہ تانی تہا مکران و لسن میلہ
 ء تباب گوئر ء علاقہ اواز نبت ۔
 او زر ء نہی گوانت و رکیوہیں حاک و گل

پہ نیوٹنگ اور سبزیانی پیدا ایشیت و شہ
انت - اید اگیشتر سبزی نیوٹنگانی پیدا ایشیت

بیت -
۲۔ دو می ہما علاقبانی نام گیرنگ بنت
کہ آچہ زر و یک ہزار فرٹ و ہرزری و
واقعہ بنت - اے علاقبانی تہا
س بیلہ - مکران - خاران - کچھی
اوستہبی و ضلع کاندت - اے علاقبانی
کشاری اولی بہر و علاقبانی کشاری
مقابلہ و کمو کے فرق دارنت - اے
علاقہ و گیشتر غلہ و ہرنج و وردن
پیدا کنگ بیت - ادا ہور و کچ و
کاس کم انت - جاگہ جاگہ و ملکین
حاک گندگ و کنت - اے ملکین
حاک پہ غلہ و جو و کشار و سسک
زوراک انت -

۳۔ سیمٹی ہما علاقبہ گندگ و کاندت -
کہ آچہ زر و یک ہزار تاں چار ہزار فرٹ
ہرزنت - اے علاقبانی ہتا خاران و

مکران، علاقہ اوارٹنت - ہمے وٹرا
نوشکی - خفدار - لورالائی - ژوب - کچی -
سبھی او کوہلو، برزین علاقہ ہم اے
ہرانی تہا آوارٹنت -

چہارمھا - ہما علاقہانی زید و درج ننت
آچہ زرہ چار ہزار نٹ ء بگرتاں ہشت
ہزار نٹ بجز ننت - اے علاقہ قلات
او کوٹ ننت - ایڈا سردی ء موسم ء
سک سردی بیت - ہشتام ہور گوریچانی
روح در آتکی نیمٹگ ء - برے برے بناہ
ہنت - کشت و کشاری پٹرا اے علاقہ
گٹنگ نہ لوٹنت - اے علاقہ ء
گشتر نیوگانی و سزینی پیدائشیت بیت -
پتھی - ہما علاقہ و دیگ ہنت کہ آچہ
زرہ ہشت^(۸) ہزار نٹ ء تاں یازدہ ہزار
نٹ ء برزی ء ننت - اے علاقہ
گشتر برز بالا دے کوہانی چپ جاگرد
ء ننت - ایڈا ء کوہانی کسان کسانیں
ٹیلو ننت - کشت و کشار گشتر بیت -

سہم زبیش ہشتاد لکھ ایکڑ زمین ء سر اکتشار
بیت -

صوبہ بلوچستان ء کشت و کثار
دو دو رہیدگ یک ڈول نہ انت - ایدے
گیشتر کشاری این ڈگارانہ و اہند منہن زمیندار
رہتمندارد سردار ننت - ڈگارانہ اے وڑیں
ملکداری ء رواج گیشتر جھالاوان و ساراوان
ء علاقہ آن ننت - ایدے ڈگارانہ -
گیشتری بہر مشکاوگ انت - ہمے حشکاوگ
ء ڈگارانہ بندان ء کوچگ، گنگ بیت -
اے تچکین زید و کوچنگ خدائی رحمتانی
واز مندگ ننت - بے ہور و ہار ء اے
کوچگ ویران و سپرہ ننت -
مزن مزین زمیندار پہ وئی کشاری ڈگارانہ
آبات کنگ ء واسطہ دھقان و شریک
وارنت - دھقان و شریکانہ سارہمے ڈگارانہ
خدمت کنگ و خالدارمی کنگ انت -
ڈگارانہ قوم و گوک اوکھد وازدار ء سر انت
دھقان ء را سجم این سال خدمت ء عوض ء

فصل ۶، سیمٹی بہر دیٹنگ بیت۔ بلوچستان
 ۶ سیمہ این ضلع ۶ اے وٹرن کشت و کٹاری
 دو دور بیدگ ہست ننت۔
 باز حشکا و گیس ڈسٹارانی واہندہ
 وتی ملکیتی زمین آل آبات کنگ ۶ تاں
 چیزے مالان گشادی این مردمان ۶ دے ننت۔
 سہ مردم کہ ڈسٹاران ۶ آبات کنگ لو ننت۔
 نوم، گوک و کھذ و حذرت آئی ذمہ ننت۔
 ڈسٹارانی واہندان ۶ فصل ۶ ششمی بہر رسیت۔
 کشت و کٹاری ۶ اے وٹرن دو دور بیدگ
 گیشتر جمہالوان ۶ علاقہ آل گیندک بیت۔
 دھقان و شربیک وتی وازارانی
 ڈسٹارانی سرانیوگانی درچیک او مچانی گو ننگ
 کشت و کٹاری ۶ اے درچیک و گونشگ
 مزنا اولائق ننت۔ تہ ایشانی حاصل ۶
 چارک ڈسٹار واہندہ ۶ را دیگ بیت۔
 اے وٹرن دو دور بیدگ گیشتر مکران ۶
 علاقہ آل اننت۔ بلوچستان ۶ سر بری
 آپانی باز کسی اننت۔ مدام ۶ تچوکیں کوڑ ۶

نہ ننت - کہ چہ آیان پہ آب و آپکاری
 واہ کشگ بم بیت - کوچگان گیشتری بہر
 تلرتا و برز بالا دین کوعانی چپ و چاگردا
 واقع ننت - کوچگان ڈکار گیشتر چہ وتی
 چکین زید دور سرین کورسا آب زور ننت
 ، نچو کہ نال ۽ کور چہ منگو چیر ۽ بدر کشگ انت
 اوجہ قلات ۽ درکیت دیم پہ نالی
 کوچگ ۽ چچیت گونا آنے کور ۽ کرا او گوٹر
 ۽ شیب او کون کور او اربنت - ڈتاران ۽
 آپ پجائیت بلوچستان ۽ سجم این ڈکار
 سے ۲ لکھ چہل و ہفت ہزار و یکصد و
 شست چاگرد و کلویٹرانٹ - بنزاں
 تیوگیں علاقہاں صدی ۽ تہا چہل
 ۽ چار ہر کشا بیت - گیشتر وردنی
 فصلانی نمشگ ۽ دلگوش گوٹر دیگ
 بیت - وردنی ۽ پھل اے ڈول ننت
 غلہ او جو | بلوچستان ۽ غلہ جو کش
 زمستان ۽ اولی بہر ۽ بنزاں
 چہ اکتوبر و نومبر ۽ ماہ ۽ بنا جنوری ملہ

آسربیت - اگھاں جنوری ۽ رند غلہ جو کشتگ
 بہ بیت - تم چشیں کشار ۽ را پشتی۔
 گوشتگ بیت - ہما علاقہاں کہ سردی
 و برپ بہ بیت - آعلاقہاں غلہ
 و چم ۽ کشار ۽ موسم کمیں پشتت بیت۔
 اے ورن علاقہ گیشتر گوریچانی روح
 در آتگی نیمتگ ۽ تالان نڈت - اگھاں سردی
 ۽ شروعات ۽ اے علاقہ آں کش ۽
 کارسرجم بہ بیت - تو ترندین و سردین
 گوات یا برپ غلہ او جوہ ۽ کشار ۽ پ
 ردوم ۽ نیلیت پ غلہ و جوہ ۽ کشار ۽
 کورانی آرتگین مین حاک سب جوان
 انت - ریکوٹیں، کلرین او ہڈگین ڈگارا ۽
 غلہ و جوہ ۽ پھل شر و سپا ہدار نہ
 بیت -

غلہ و جوہ ۽ کشار ۽ واسطہ
 ہور الہمی انت - بنے ہور ۽ کشار - زندگ
 بوت نہ کنت - بلوچستان ۽ کشت و کشاری
 درمگھاں ہور ۽ کچ و کیاس سکت کم انت -

پیشکے آپ و آپکاری، قدرتی وسیلہ فی ریحہ
 دست، گرمک بوتنگ مننت، ڈگارانہ
 کیر و گوٹر، ٹیوب ویل اڈ دیگ بوتنگ
 مننت - زمین، چیر اندری آب ڈن،
 درکنگ بوتنگ - غلہ و جیو، کش،
 رند و کتے کہ کشار، زمین، سر جنت
 تہ اوکت، کشار، واسطہ آب الہمی
 انت - وکتے کہ کشار گب و ہوشنگ
 و رسیت تہ آپ، ضرورت کم جوان بہ
 بیت - ران، وکتے، ہور و آپ
 غلہ و جیو، واسطہ شرنہ انت، اے
 وکتے، ہور و آپ کشاران، نکس
 دنت -

غلہ، جیو، کشار، واسطہ
 گرمی الہمی انت - بگر گری، کشارانی
 روم جوان نہ بیت - اولی گشتاں گرمی
 و حد پنجہاہ ملک فارن ہاٹیف،
 تاں شہرت ملک فارن ہاٹیف،
 بہ بیت - وکتے کشار گب و ہوشنگ،

کثیت - آوکت و گرمی و پکار گشت
 بیت - بنراں ششم ہفتاد ٹک فارون
 ہائیٹ و اتاں ہشتاد ٹک نارن ہائیٹ
 و گیش بہ بیت - ہوشنگ و وکت
 و حشکین گرمی الٹی انت - نمب و ہور
 کشارانی ہوشنگ و نکس و نت -
 برنج | برنج گرم علاقیالی کشارے -

سکیں سردین علاقیالی برنج
 نہ بیت - برنج و شریں کشارے مدار
 گوں آپ و ہور و انت - آعلاقیالی
 کہ ہور و تچ و کس کم بیت - اودا آپ
 و آپکارٹی و قدرتی رھند دست گرگ
 بنت -

اولی گشتاں برنج و توم نرم و رکیوٹیں
 زمین و شانک دینگ بنت -
 یک ہفتکے و رند توم رنج کنت و درجنت
 وکتے توم پھیلے چست بنت - تم
 اسے نہ سری دگہ یک تچکین اوماگ
 واتیگن ڈغارے، رینگ و پھول و شکل و

سہل کنگ بنت برنج ۽ کل کنگ وکت ۽
 باز میں محمودے نزارگ بیت - ایش را
 بلوچی ۽ حشر گمشگ بیت - برنج ۽ کشار
 ۽ ہاظر آپ ہور فلوری انت - ہور شمسہ لم پرخ
 تاں ۽ پرخ ۽ آلمتی انت - آگہ ہور ۽ کچ کپاس
 کم بہ بیت - اودا برنج ۽ کشت و کشار
 نہ بیت - برنج ۽ کشار ۽ واسطہ گرمی ۽
 اثر کم تاں کم ہفتاد ٹک فارن ہائیٹ ۽
 بگرتاں ہشتاد ٹک فارن ہائیٹ آلمتی انت
 اگر گرمی ۽ پرخ و ماپ چرے ٹک فارن
 ہائیٹ ۽ کم تر بہ بیت - برنج ۽ کشار
 شر نہ بیت -

برنج ۽ کشار ۽ ہاظر ایک اندازہ
 ۽ تاں یکتاد ہشتاد روچ ۽ سکیں گرمی
 پکار بیت - وکتے برنج ۽ پھل پہ رُون
 ۽ کثیت و ہوشیت - آو ہدا سکیں
 گرمی و پرخ ۽ چہ زیات ، ہور پھل ۽ را
 تاوان و ٹکن رنت -
 برنج ۽ کشار ۽ سوب ۽ زمین نرم و شہر

کنگ بہ بیت تنگہ آپ بہ داربیت۔
 حائین خاک آپ نہ داربیت۔ اسے
 وڑین زمین ء را سرکاری کورترات آوار
 کنگ بہ بیت۔ اسے پمٹا زمین زوراک
 بیت۔ او آپ داربیت۔

برنج گیشتر مکران، کچھی، خفدار
 ء ضلعان پدا مشکے ولس بیلہ ء کشار
 بیت۔ مولاء برنج درہا میں بلوچستان ء
 مشہورانت۔ چریشمی ابید بلوچستان ء
 بازعلاقیہاں لٹرنگنیز۔ مکٹی و زردنت کشار
 بیت۔ بلٹے اسے وردنانی پیدایشت
 چم غلہ جوہ او برنج ء مقابلہ ء کم ترانت۔
 پرچیک وردن گسی زوررت آل پیلو
 کنت۔ ہے وڑا وردنانی نترارگت و
 گودام او اہبارانی تہا ایرکنگ ء ناظرا
 چیوں کنگ لوٹیت۔

ایکین وردن ء غلہ برنج جو زرت۔
 نگنیز او مسرتا جتا امبارے ء ایرکنگ
 بہ بنت۔ گوں نوکین سیال ء وردن ء

کہنیں ورون آوار و یکجا، کنگ بہ بنت
 نوکین ورونانی گودام و ہمبار پہک و صاف
 کنگ بہ بنت - دیوال و چھت چم و
 ورونک لولکان پہک کنگ نوکنت
 ورون ۽ پرن گونی آن ماں گودام و ہمباراں
 بن ۽ ایر کنگ ۽ بدل ۽ داریاہشتانی
 سرا ایر کنگ بہ بنت - ہماجاگہ ۽
 ورونانی گونی تھڑی جنگ بہ بنت کہ آہتا
 اودا ورونک و لولکان ۽ دارووز ہر جت
 لولکانی واسطہ بہ بیت تنکہ لولک ورون
 نیم مرنت - گودام ہمبارانی روتندان و
 کھڑکی چخ کنگ بہ بنت - تنکہ گوات
 وروح ۽ درتخ بہ بیت - ہورانی و ہدا گودام
 و ہمبار و گوم آن ۽ حشتک کنگ بہ
 بیت - تنکہ ورون چہ ٹرہگ ۽ بہ
 رکھنت بہ بنت -

ہمے وٹا ورونانی پوگ و گاہ آن ۽
 جتا ایر کنگ بہ بیت - سردیانی نویم
 ہمے پوگ، گاہ و گیدہ اولاک و مالانی

سدیم، سکارکائنات - نقدیں پھلانی کشت
 وکشار بلوچستان، روح در آتلی گوزپانی
 علاقہاں گیتس بلوان انت - تمباک
 پٹاٹ - پیمازو وڈوڑین سبزی گدر - منگوچرا
 قلات، مستونگ اوکوٹھ، کشار
 بنت - بلوچستان ہمک سال پٹاٹ
 اوپیمازو، مزین بہرے آدگہ صوبہاں دیم؛
 دنت - چرے پٹاٹ و پیمازانی بہاء ایدے
 زمین داران، مزین نف پایدگے بسیت۔ ہم
 ڈول، بلوچستان، آدگہ علاقہاں ہم تمباک
 پٹاٹ اوپیماز کشارکنگ بیت -

بلوچستان، کشاری ڈنگار یکھد و ہفتاد او دوکلہ
 ایکڑ انت - اے کشاری ڈنگارانی سرااے
 وردن، اے حساب، پیدا ک بنت -

۱ - غلہ	۲۰۸۰۸	ہزار میٹرک ٹن
۲ - برنج	۲۳۹۰	ہزار میٹرک ٹن
۳ - جو	۳۴۰۰	ہزار میٹرک ٹن
۴ - مکئی	۲۰۰	" " " "
۵ - زرنٹ	۵۰۴	" " " "

- ۶- چنا ۵۰۸ ہزار میٹرک ٹن
 ۷- تمباک ۲۰۵ " " " "
 ۸- پیٹاٹ ۳۴۲۰۰ سو ٹن
 ۹- پیماز ۱۰۰۴۵ سو ٹن

کشتی و کشاوری پریشانی
سببه

کشیت و کشاری پر تنگ سبب

صوبہ بلوچستان کو عسٹگی
 دے۔ بلے ایدا بازیں حشماو گیس کو چگ او
 پیٹ وڈن ہم ہستنت۔ برزریا کو صانی ازہ
 ۽ شیشگیں چمگانی آپ ماں تچکاین ہوشا
 آل سرا جہسل ۽ پچننت۔ اسے چمگانی
 آپ جہلی ۽ سبب ۽ پہ کشیت و کشار
 ۽ بست گرتنگ نہ بہیت۔ بازیں زر خیزیں
 کو چگ آپ ۽ کھتی ۽ سبب ۽ کشار
 ننت۔ ادرہ آپ ۽ وسیلہ چگ بہن

(سارنر) جو، چاه ٹیوب ویل او موسمی
 ہور و کورانی آپ ٹنٹ - زمین چیر
 اندری آپانی انتظام او ایشی چار و گزار پہ
 شری کنگ بہ بیت تہ آپ
 کمی دور بوت کنت -

او، دھقان و زمیندار مانی پر
 منگی او ناوسی ء دو چار ٹنٹ - گیشتر
 پچین جاگہ ء چاه مندر ٹنٹ - کہ
 آرواج لوٹوک او عہدی راجی زندہ ہتا
 دست گلاٹس ٹنٹ - چوناء بلوچستان
 ء آبادی پرانی لحاظ ء کم و تنگ انت -
 ایشی سرا آباتی یک مربع میل ء سرا
 شمش و مننت مردم انت -

کشیت و کشاری دیکروئی چوش بوت
 کنت کہ پہلوک ء راکشیت و کشاری
 پد منگی ء سہب کشگ بہ بنت -
 اے صوبہ ء ہتا کم و گیش سنٹی ۳۰ ہے و زمین
 کور ٹنٹ - کہ آپانی آپ زمین چیر
 اندری واہ بہ ڈول ء ہٹر انت - باز جاگہ ء

اے کورانی تہا پنجین چٹان آپ، بہرانی
 دیم، ڈک لگنت۔ کہ آپ ہم چٹانانی
 تہا ایر روڈنت او آئیٹک، ڈن، ڈن، ڈن
 کننت۔ اگہ ہم کورانی دیم، ڈوگنر، ہسلی
 سمینٹ، دیوال بندگ بہ بیت۔
 تہ آپ زمین، چیر اندری، مدال، مدال
 سمینٹ، دیوال، دیم، ڈن، ڈن، ڈن
 کننت۔ چرے آپ، کشیت و کشار

بوت کننت۔
 بنور و بہرانی آپ پہ کشیت و کشار
 دست گرتنگ بیت۔ بورا و بریب
 گوارنہ، موسم آل آپ، زمین بہرے زمین
 تہا ایر روڈنت۔ اے آپ و مپر
 آپ ساری، رہند چوکہ ارہٹ، ٹیوب
 ویل۔ کسن او چنگانی صورت، دست
 آرگ بیت۔ اے وکت، ہر
 یک ضلع، اندازہ صد، پنجین چاہ جنگ
 بوتنگ مننت۔ کہ آیانی سر، سی، پنج ہا
 پاور، ڈیزل انجن پہ آپ، کشیت و کشار

ٹاھینگ بوٹنگ ٹنٹ۔ اے ڈیزل
 انجن آئی سرء لکھانی کلدار، تیل، گریس
 او موبائل، خرچ بیٹ۔ کم و گیش ہفتاد
 ہزار مررم آل اے ڈولین آپ و آپکارٹی
 ر، رجنان، دست، گپٹنگ۔ یک۔
 نیمٹنگ، ہمک سال تیل، بہا و دیت۔
 چرے گرانہن حرح او درح، اد، دستان او
 زسیندار کشیت و کشارتی نیمٹنگ، چٹ
 دل پرورش ٹنٹ۔

انہاں سبھہ ایسا دھتانا او زسینداران،

تقرمل بجلی، سہولت دیٹنگ بہ بیت۔
 آکشیٹ و کشار، جوانیں رجنان، آلما
 دست گرنٹ۔ ہور و ہاران آپ و نتر
 آرنگ یک کہین زورے انٹ۔
 بلڈوزر او ٹریکٹری انی کمک، مزن بسند جوڑ
 کنگ بوٹنگ ٹنٹ۔ کہ آیانی تہا
 پنخ فنٹ، جہلانکی، آب رسیت۔
 اے سیلابی بند، بشامی ہور و ہاراں چہ
 پرنٹ۔ کہ ایشانی تہاتاں اکستوبر،

ماہ آء آب اوشیتیت - اے آپانی گیشری
 گرمی آء عمل تجیرہ ذریعہ آء بھاپ بیت
 اوبال کنت - آپ آء دگہ یک بہرہ
 زمین چوشیتیت -

اکتوبر و نومبر آء ماہ آء اے بندانی
 تہاغلہ آء کشار بیت - اپریل آء ماہ کشار
 رون بنت - پہ غلہ آء کشار آء یک ونیم
 فٹ آب آلتی انت - بلتے بایدانت
 تہ بندانی تہا تہوگیں آپانی کپاس پنخ فٹ
 آگیش بہ بیت - بلتے گنہوٹنگ بیت -
 کہ ہر سال ہور و ہارانی آپا پہ ریم تہنت
 او پنخ وڑا آپ آپکاری آء واسطہ دست
 گرہنت نہ بنت چہ کہین دپری
 تاسانی پٹ او پول و اے ہر سہرا بیت
 کہ یک وکتے بلوچستان آء سہنر و ملکناریا
 چرائگ جاہ و درچک بوتنگ بنت
 از آء ہہلوٹاں وئی زلورت آء پیلوہ کنگ
 آء واسطہ درچک و جیران آء صاف کترنگ
 بنت - چرائگ جاہ آل اولاک او

مالانی گاہ و کدیم ۽ زلورت میلو کتنگ ننت۔
 پریشکہ ریک و خاک ۽ چنپ ٹیلو
 پشت کپتنگ ننت۔

انگویتن سائسی دور ۽ جنگل ۽
 رود بینگ و آئی حیداری سکتیں آسائیں
 گئے انت۔ انچین درچک او جیر بایدانت
 کہ رو دنیٹنگ بہ ننت۔ کہ آیانی ردوم او بالاد
 شتر بہ بیت۔ بلوچستان یک کوہی چاگرد
 انت۔ دگ و دور سرین راہ یک
 علاقہ ۽ راجہ دوہی ۽ جتا کنت۔ اے
 چاگرد ۽ انچین علاقہ آں ہمد پ نہ ننت۔
 پریشکہ نیوٹنگ و پیدائشیت ماں مہتری
 منڈی آں سرکنگ نہ ننت انکاں تاں
 او داں سر ہم بہ ننت تہ آیانی سرا بازیں حریح
 و درچ کبیت بازگشتاں نرم و نازگیں نیوٹنگ
 او سبزی منڈی آں سر بوٹنگ ۽ چہ ساری
 سر ننت و حراب ننت۔ فائدگ
 ۽ بدل ۽ نقص ننت۔ بایدانت کہ بلوچستان
 ۽ نیوٹنگ و سبزی ملک ۽ دگہ علاقہ آں۔

دیم دیگ بہ بنت او درمی ملکان
ایشانی پیدائیشیت ء سپت ء شاد رشان
کنگ بہ بنت - تاکہ ڈنی ء نتریکے ملک
وقی اے نیوگ و سہزیانی زلورت ء چہ
بلوچستان ء پیلو بکنت -

بلوچستان ء ڈگارانے گیشترل بہر
کو صفانی دامن ء بنت - اے دامن آس
پہ ڈگارانے پہناد الہی بنت کہ تنے و ہدی
ذہقان وزمینداران اے نیمٹگ ء دگوش
گوٹرنہ دانٹگ -

سے فٹ ء برزی ء ڈگاران ء آپ بندگ
ء سنی ملنٹ لگیت برزی ء یک ایکٹ
ڈگار ء رادہ کلاک ء آپ دات بیت
بایدانت کہ ڈگار تچکین زید و کوچگت ء تیار
کنگ بہ بنت - او زمیندار و دھقان
ء کشت و کشار ء نوکین از باب
دیٹگ بہ بنت - زمین ء چیر اندری
آپانی پٹ و پول بہ بیت - یہ کشت
و کشاری دیرونی ء جوانین قوم ء درگیجک ء

جہد و کوشش بہ بیت اے
 ادء سپاہداریں گامگیج چست کنگ نہ
 بوتنگ - اُمیت انت کہ دیم ترا تو مانی
 جوانیں نسل درگیجک بنت -
 اگال زوراکین ڈگار او آپکاری ۽ شرین بند
 دست ۽ گرٹیگ بہ بنت - بلئے توم ۶
 جوانیں نسل دست ۽ آرگ مہہ بیت
 تہ ڈگارے پصل ۽ پیدائیشت سک کم
 بیت - زمیندار و دھقان ۽ فرض انت کہ
 آہٹائی ۽ وکت ۽ شرین توم دست ۽
 بیاریت - ہمے وڑا بنوٹگ او سبزیانی
 کشار ۽ پم شرین توم ۽ درگیجک ہم الہمی انت -
 اے صوبہ ۽ تہا کوٹگ ، لوش
 سردہ او گر مہہ ۽ شرین توم ودی بیت -
 ہمے وڑا سبزیانی تہا اشلم - مولی - گزرک ،
 گوبھی - بندھی - ٹاٹر او سبگ ؟ -
 شرین توم پیداک کنگ بیت - بلئے
 اے سبجہ ایں توم چہ و ہد موسم ۽ ساری
 سرٹنت - او حراب بنت وکش ۽ کار

نہایت - بایدانت کہ در ہا میں ضلع آں قوم و ناک
ادکنگ بہ بنت - اد و دہقان و زمینداران
و شہرین قوم و استعمال کننگ و سکین

و مشورہ دیگ بہ بیت -
لوک و کرم او و دگت یا بیوگ
سہری او کشت و کشاری پصلانی ازلی دشمن
ڈت - بلوچستان و پصلانی سہمی بہر ہمک
سال لوک، کرم او مدگانی و ڈالی بنت - کم و
گیش صد و تہا ہشت و ڈگار و سرا لوک
و کرمانی گیر و دار و دار و چندگ نہ بوتنگ
بایدانت کہ ہر ضلع و دار و درمان چندگ
بہ بیت - لوک و کرممان چو ڈکاران و رکینگ
بہ بنت -

بلوچستان و سبھہ این عدا قہاس
دہقان و زمیندارتنے ویدی کشت و کشار و
کھننن از باب آں کار بندگمانت -
غریبیں زمیندار کشت و کشاری نوکیس
مشہری و پم بہا زرت نہ کنت - پمیشا
آنکھتہ کھننن دو و دو و ربیدگانی سر و -

کشت و کشار کنت^{۱۰۸} - کشت و کشار
از باب اے ڈول آنت - جگت ، ننگار
کین ، مانگ ، شپنک ، ڈھلی ، چار
او کس پات -

ادے ڈگار و کوچک کسان ، کسان
منت - اے ڈگار کو صفائی چپ و چاگردے
تالان منت - یک ڈھارے ، چم دوئی ڈگار
سیستم اوجت انت - ڈگاری گشتی شریاری
منت - پریشک و رین ڈگاری سرا خدمت
کنگ باز گران انت - پرے ہاترا کشت و
کشاری نیمنگ ، گشتیں و لگوش گوٹروگ
نہ بیت -

ادے گشتیں دھقان وزمین دار چہ
وانگ وزانگ آچٹ نابللہ منت - نا
زانمقی ، سوب آ کشت و کشار نو کین
رہین آفی مالوم دار نہ منت - شکم شینی از با
آن کار بست کنت - ڈگاری کس و برن
ہاترا پوریات گران باز کمی انت - ورنائیں پوریات
گیروری ملکمان شہین پوریات ، پٹ و پولے

سہ گردان ٹنٹ - پریشکھ ادء دھتقان و
 زمیندار کشس و رونء موسمء سکت جنجال
 ٹنٹ - ڈکارانی گشتری بہر ویران غیر آبات
 انت -

چوناء ادء گشتری دھتقان و زمیندار
 حشکا ڈگ او کوچگانی و اینڈ ٹنٹ - آگشتہ غریب
 و ناگشا ٹنٹ - ہمک سال حکومت
 امداد سکیم او تقاویاتی چم بردار ٹنٹ - اگاں آیان
 ء حکومت ء امداد و مالی کمک ماشین و
 ٹریکٹر ارزان دیگ بہ بہت - تم آگشت
 و کشاری ء پٹء گام دوزدات کن ٹنٹ ادء
 کشاری ایی ڈکار باز کم ٹنٹ - برزبالا دی کوه
 او ہوش پانی نیامجین ء کان، کانیں و
 ڈکار ٹنٹ - اے ڈکار چم کورانی آرتگیں میں
 خاک ء چٹ ز بہر ٹنٹ - پریشکھ چرے
 ڈکاراں پھل باز کم پیدا ک بیت -
 چرشی ابید بلوچستان ء بازی علاقہانی ڈکار
 سورگ و کلر ٹنٹ - چرے سورگ
 و سٹرو ڈکار ویران و غیر آبات ٹنٹ -

باید که سورگ و کلر رکنینگ و جہد کفنگ
سائیس بنیادانی سرا بہ بیت -

نیوگامنی پیدائش

ہفتی بہر نیوگانی پیدائش

صوبہ بلوچستان، گوتڑ چپانی
 کش، بزرز بالادیں کوہانی چپ و چاگروء
 حشکاوگیں ڈسکار او گہرٹندو ایرو پانی ڈیہ انت۔
 ہمے علاقہاں سنگ و تیلارین گٹ او
 مانترانی ہندو جاہ انت۔ ادا زمستان
 و تڑب، ہور برف گواری بناہ بیت۔
 برے برے ہور، کچ و گیاں سہی، پچ اریچ
 چہ بزرز روٹ۔ اے علاقہاں چہ زرء
 یک اندازہ، شش ہزار فٹ، ہر بزرزی

بگرتاں ہلشت ہزار فٹ ۽ ہرزئی ۽ انت۔
 پرشک اے علاقہ ہانی آب ہوا او ہور ۽ کچھ د
 ماپ، نیوٹانی پیدائشیت و ردوم ۽ پم شہر
 ترانت۔ چشیں علاقہ ہانی ہا خضدار۔
 قلات۔ ستونگ۔ کوٹھ۔ او لورالائی ۽
 دنگ کانت۔

گوری پانی بلوچستان ۽ اے
 نیوگ ہراں سو ف۔ زرد آلو۔ شتیا لو۔ بادام
 انگور۔ پست۔ ہانگ۔ او لوشس و کوٹھگ۔ بازی
 بروٹمرہ ہمک ساں دست گریگ بیت۔
 بلے حقیقتیں گپ ایش انت کہ شترترین
 نیوگ و ٹمرہ ہماں علاقہ ہاں دست
 گریگ بیت۔ کہ آچہ زری ۽ ہرز تر بہ بیت
 چو کہ کوٹھ ۽ سو نیپ۔ ہنگور۔ زرد آلو او
 شتیا لو و ہانگ۔ باگ و باغیچہ گنڈک
 ۽ کانت۔ ہمے وٹرا لورالائی ۽ دنگ ۽
 سو پ ۽ شترترین وٹرو نمونگ و دی بوت
 نہ کنت۔ پرشک لورالائی و ٹروپ ۽ دنگ
 چہ کوٹھ ۽ نسبت ۽ جہل ترنت۔

انار لورالائی ء او سوپ کوٹھم ء سپا ہداریں
نیوگ ٹنت کہ پم تام و شیر کنی ء بے مٹ
ٹنت - مستونگ و قلات ء سوپ
ہانگ - زرد آلو ء شتاپلو - بادام او تودانی
ہانگ و ہانچیم دراج بندین دیوالانی ہتا چم
بازیں بڑ و ثمر آں شاہد شس جہل کپتگٹ
ہمک سال نیوگانی پیدائیشت ء گیشتری بہر
نریکین علاقہاں دیم دیگ بیت -

خضدار نیوگانی پیدائیشت بارواں
دگ وڑ ء نمونگے داریت - حقیق جبرائیش انت
کہ خضدار ء دمگت او پنجگور ء دمگ یک
جغیر انسانی زید ء سرا واقع ٹنت - خضدار
ء سوپ - ہانگ - ہنار - بادام - انگور - او
لوش و کوٹھم پیداک بیت -

چہ خضدار ء دور آئی کیر و گوٹری ء علاقہاں - ہزاں
باغبانہ - پارکو - اونال - ہانگ و ہانچپانی جاگہ
انت - باغبانہ او پارکو ء زرد آلو - ہنار - بادام
سوپ - او لوش و کوٹھم پیداک بیت
ہمے وڑا نال ء ہنار - ہانگ - حرمانگ

او لوش و کوٹنگ ء پیدائشیت بیت -
 اے علاقہاں گیشتر باگ و باگیچ سردارانہ
 بلکیٹ ٹنت - بمبار کم مردم کسان کسانہ
 ڈگاردار ٹنت - کہ ایشانی سرا آیانی گزران
 نہ بیت - پریشک مالدارہ و پہوالی سرا گزران
 کنتت - خاصہن موسم ء سوں وتی اولاک
 و مالاں بزرہن جاگہ آں لڈو بار کنتت - و
 دیم پہ جہلین علاقہ و ڈیہان ایر کنتت -
 حشکاوگ ء ڈگارانہ سرا لپل آنی کشار
 کنتت - قدرت ایشانی دست کمکی ء
 کنتت - ہے رنگ ء بمبارہن مہلوہ سڈن
 و دنگ ء ایر کپیت و کوشانی چنگ و
 ہورانی آپ ء ذریعہ ء کشت و کشار کنتت
 چو کہ باغبانہ پارکو - توتک -
 اونال ء حشکاوگ ء ڈگارانہ کیر و گوٹر ء وڑ وڑین
 نیوگانی باگ و باگیچ گیندگ بنت - پنجگور
 ء دنگ ء نیوگانی پیدائشیت گیشتر پنجگور
 پنج شہراں بیت - ہر ایک شہرے ء ہینگور
 ہنار - ہنگ - انجیر - ملکی سوپ او -

تودانی باگ و باگیچہ بہت بُنت - ہنگورانی
 قسم اے وڑا بُنت اسپتیں ہنگور سیاہیں
 ہنگور - ہنزویں ہنگور - لیواریں ہنگور اور کشمشی
 ہنگور ادبہ نیوگانی بتر شمرہ شہرین نیاد و نہرہ
 سوبہ تریبت - وپنیہ برگہ بُنت -
 لوش و کوٹنگ اور وڑوڑین ہنزویں
 پنجگورہ علاقہاں کشار بیت - ہنزویں
 تہا شری شلم - ہنڈی - ٹماٹر - باگ
 کویسح - مولی و گزرک بہ کشارنگ بیت -
 ہے وڑا مشکے نیوگانی پیدایشت بیت
 انت خاران بہ کوچنگ بہ کوٹنگ و
 لوش گیشتر پیداک بیت -
 پنجگورہ نیوگ اور ہفائین مشکے بہ نیوگانی
 پیدایشت و ہالین بہ تہا پچ وڑیں پرکے
 گیندگ و نہ بیت - گریں علاقہاں
 نیوگانی پیدایشت بہ سراد لگوش گوٹروا بجا
 انت - تھمی - تریبت - سبتی - ولہیر آباد بہ
 علاقہاں ہننب - زتیون و موز و مالٹار
 لیموں بہ پیدایشت بیت - تریبت بہ علاقہاں

نیلزٹ، ہینب سکت مشہور صنعت۔ سبھی
 زنیسانی لوش سکت شرکن و تام وارنٹ
 ضلع کچی، ہینب۔ لیمبو۔ جہانہ
 و، باگ و باگیچ گندک، کائنات۔ گرم
 علاقہ تہانی نیوگ پم با پار، سرد علاقہ
 برنگ بنت۔ گرم علاقہ تہانی نیوگ
 و، بر و فمرہ سرد علاقہ تہانی مقابلہ، ساری
 تر، کئیٹ۔

بلوچستان، نیوگانی پیدائش و شہزادری
 و کیاس چوش انت۔ ۷۲ - ۱۹۷۳ء باگ
 و باگیچ۔ ۱۴۵۲۳ ایکڑ بوتگ بنت۔ بلے مروجی
 بے باگ و باگیچ ۳۱۳۴۰ ایکڑ بنت گوں ہستیں
 ملکانی مالی دست کمکی، بلوچستان، نیوگانی
 دھیرٹی، منصوبہ، سراسر کار بولگانٹ۔
 تنکہ نیوگانی نوکسین وڑو تسم دیم آرنگ
 بہ بنت۔ اے نیم گائشتریں حیالداری۔ و
 دگوش گوٹرکنگ بوتگ تنکہ چم کم خرق
 و درچ، نیوگانی شرترین پیدائش دست
 گرگ بہ بیت۔

چونائی ء بلوچستان ء غرترین نیوگانی
 پیدائشیت بیت - بلے ایشانی پیدائشیت
 یک ایکڑ ء حساب ء سکت کم انت -
 بلوچستان فروٹ ڈیولپمنٹ پراجیکٹ ء
 یک اندازہ سے سے سال بیت کہ وڑ
 وڑین نیوگ و آیانی کشارانی بارواں شرین
 پٹ پول کننگانت - ہما جا گہ آں کہ
 پٹ پول ء تعلق انت - ایشی ء پہ محسو
 ڈیولفروٹ سنٹر ء وئی نوکینن لیبارٹری ء
 سریاب سوٹم ء اڈ دیگ بیتہ - ایداہر
 وڑین نیوگانی شری و خرابیانی پٹ و پول
 کننگ بیت -

وگہ فیلڈ ایجنسی کہ لورالائی - زیارت -
 متونگ - اوکوٹم ء چم کننگ ء پروگرام
 است منت - اے فیلڈ ایجنسی ء نیوگانی
 شونرداری او ٹر ء گیش کننگ ء سرکار
 کننگ بیت - پٹ و پولی زانت کاراں ء پ
 حاجت میں شجہ آں - وڑ ء صیلکاری
 واسطہ درتی ملکاں دیم دیگ ء پنجو سال

کشارکار و زمینداران، ہم دومی ملکانی نیوگانی
 پیدائشیت و شونکاری، گندگا دیم و بنگ
 بدیت۔ تاکہ ایشانی زاننتکاری۔ بدیت
 تنگہ گوں ایشنی اداری نیوگانی مزگ و لذت
 و سرجا دارگ ہم بدیت۔
 نیوگانی و دینگ و پم و بازین سار سنگ
 بنت۔ منٹ ملک و درجک و حال
 و گل و مزہا و رٹنت۔ کہ آیانی پیدائشیت
 و تہا ہم فرق انت۔ بلوچستان و نیوگانی
 پیدائشیت و تہا سال شہ پنج کرمڈ کلدار
 و دتنگ و تاں پنجہاہ کرمڈ کلدار و سر
 بوٹنگ۔ بہتیں مشہوریں نیوگانی او
 آیانی بہا اسے و رٹنت۔

نیوگ = بہا کہ رستگ

سو پ = ۸۷۷۸/- م کلدار

بارام = ۸۷۷۸/- م

زرد آلو = ۲۹۲۹/- م

چمیری = ۳۹۳۰۰/- م

عہنگور = ۷۷۷۴۰/- م

نیوگ - بساکہ رشتگ

پلم - - /- ۱۷۱۳۸۰ کلدار

صنار - - /- ۳۴۹۰۰

ہے نیوگانی پیدائشیت ماں میٹرک ٹن ء چوڑنیت۔
 نیوگانی نام - پیدائشیت (میٹرک ٹن)

۱-	سوپ	=	۳۷	۶	۳۷	میٹرک ٹن
۲-	انب	=	۳۰	۶	۳۰	" "
۳	زرد آلو	=	۲۲	۶	۲۲	" "
۴	کشمش	=	۹	۶	۹	" "
۵	لیمبو	=	۱۵	۶	۱۵	" "
۶	زیتون	=	۴	۶	۴	" "
۷	حرباگ	=	۲۸	۶	۲۸	" "

ہائین | زانت سارانی گشتگ انت کہ ہائین

ء لین اصل ء چم فارسی ء لین خام

ء درکتگ و پدا خائین سار مرز بوتنگ

گڑاں خائین ء ماں بلوچی ء خائین سرکتنگ

روچان ستمہ اس مہلوک چانی بر و ثمرہ

پشتگیں کلونڈان ء خائین ء نام ء توار

کنت ۔
 دومی روایت ۶ رُوءِ حَایِنِ مِشَالِ وَتِی بِنِ
 یَسْحِ ۶ ۶ عَرَبِی ۶ لَبْنِی ۶ اَنْتِ سَمِ اَسْمِ ۶ ۶ چَمِ
 " الخِصَامِ " ۶ ۶ دَرِکِیْتِگِ ۔ الخِصَامِ ہِجَاں چِیْزِ ۶
 رَاگِشِنِیْتِ کِمِ آ نُوکِ نُوکِ سِرِشَاہِ بَلَنْتِ ۔
 وَفِیْدِکِیْمِ مِجِ بَرِکَا رِیْتِ ۔ سَلُونِٹِ وَپِپِکِ
 ہِیْتِ ۔ عَرَبِ رَاجِ وَ اَوَّلِی گِشِنِیْتِ ۔
 کِمِ خِصَامِ اَلَانِ ۔ بِنِزَاں لُوکِیْنِ سَلُونِٹِ وَپِپِکِ
 " حَرِمَاگِ بُوْتِگِ اَنْتِ لُو بَقُولِ مَوْلُوی ۶
 خِصْرُ مَحْمَدِی) چُونَا لُی ۶ حَایِنِ مِہِلُوکِ ، اَوَّلَاکِ
 وَ مَالَانِ سِیْرِ لَپِی ۶ نَامِ اَنْتِ ۔ گَرِیْبِ وَ بَے
 وَ سِیْنِ مِہِلُوکِ ۶ ۶ وَ اَسْمِ حَایِنِ یَکِ ۔
 تُو شِگِ اَنْتِ ۔ بَرِوَارِ وَ تِی سِجْمِ اَیْنِ سَالِ ۶
 تُو شِگِ ۶ حَایِنِ ۶ تَرِیْبِ ۶ نَنْزَارِ اَنْتِ ۔
 حَایِنِ ہِرِ ڈِیْمِہِ ۶ وَ تِی وَ ہِدِ وَ نُو سَمِ ۶ کِیْثِیْتِ
 بَلِٹِ پِمِ مَوْ سَمِی گَرِ مِی وَ سَرِ دِی ۶ جَا ہِی زَوِیْتِ
 کِیْثِیْتِ ۔ اَو جَا ہِی دِیْرِ ۶ حَایِنِ سَالِ
 ۶ تِہَا یَکِ بَرِے گَرِ مَآگِ ۶ وَ ہِدِ ۶ بِنِزَاں
 اگِسْتِ ۶ مَآہِ ۶ پَنجِگُورِ وَ مِشِکِ ۶ اَو جُونِ ۶

تربت، مچانی نام، تربت، مامین گرماگ

نور و جون، ماہ و شہ
 پنجگور، مامین، ساری کیت و اگست
 ماہ، آسربیت، او، ہریک، مچے
 حرماگ، تام و لذیت، شہ دومی،
 جتاننت، تربت، مچانی نام اسے
 ورننت۔

آب، دندان، بیگم جنگی، موزاتی، شکری،
 فرد، ہیلنی، دشتاری، سروچ، پیشنا،
 روگنی، گونزلی، چرپان، ساکلی، جدگالی،
 پیشپاگ، مشوری، پٹولی، گوکناہ، گش،
 (مچانی نر)، مامین، جوشر، حرماگ، سیک،
 بازبیت، بازیل، سندننگ، بیت،
 بلے، لہتیں، آزات، پم، چننگ، وورنگ،
 سندننگ، پم، بنت، ربئی، کلوت، سبز،
 جانہر، سبز و کلوت، آن، ترورانی، ورننت،
 آیانی، پشت، کتگیں، کلونٹ، آن، برننت،
 آپ، ہتھالہٹ، وے، ٹنت، وچارنگ،
 کنت، موزاتی، کلونٹ، آن، برننت۔

مودہ، چٹانی تہا کہ اُمنت - وہدے ہلے
 کہ اُنٹگیں کلونٹ حشک بنت تہ آواں

۽ لڑ گشت -
 کہربا ۽ تازگیں سیاہ پشتین حرماگ ۽
 سپت آنی تہا سرشان در چنت اوٹلے
 ۽ تہا ایر کنت - در چتگیں حرماگ ۽ روح
 ۽ فکت ۽ تالان کنت - دہیر ۽ یک
 سندے ۽ تہا کنت و شیرنگی ڈیکتی ۽ سرے
 سندے ۽ ایر کنت - سندے سرا دراجیں
 کنتے ایر کن ٹنت ۽ یک سرے گوں منگ
 ۽ مہر بند ٹنت - دومی سرے چہ سنگ ۽
 پتریں سپتے در بخت - سند کنت ۽ چیرا
 پر نچگ بیت و شیرگ مدان مدان ۽ ٹمین
 ۽ تہا رچنت - ہم شیرگ آل ساپ
 کنت و موزاتی ۽ در چتگیں حرماگ آنی
 تہا مان کنت - اے شیرنگ و حرماگ
 ٹمین - گڑو و ٹینک آنی تہا بند کنگ بنت -
 سبجہ ایں زمستان ۽ شیرگ و حرماگ بدنت
 اے حرماگ ۽ راہ ٹمبی، گشت -

ماہ ء ماں تربت ، کچھی و واشک ء چوبانور ء
سبصیت و کیت ۔

میچ | میچ مجا در چک ء نام انت ۔ الیشی زانگ
و پیجہ آرنگ ء سوب ء بازینے
پٹ و پول ء نہ کوئیت ۔ میچ ء در چک و
گوئنگ سکران ء بے کساس ننت ۔ میچ و
مچکدگ ء باگ و وارٹ ہماں جاگہ گندنگ
ننت ۔ اودا پیغمبر و صحابہ کرامانی پاکین یاد کیتنگ
ننت ۔ بلے ہر تیک علاقہ ء میچ و گوئنگ
گوں وڑ وڑین رنگ ء دروشتم و حرماگ آل
دگہ ڈولیں تمام ولذتے دار ننت ۔

پنجگور ء چانی نام | پنجگور ء مایض
اگست ء مایہ ء

و گیت او سے ماہ ء رند بزرگ بیت ۔ بنزاں اکتوبر
ء آخیر ماین ہلاس بیت ۔ اد ء ہر میچ ء حرماگ
ء تام ولذت شہ دومی میچ ء حرماگ ء جتا انت
پچ ء نام ء سرا آئی حرماگ ء نام ایرانت ۔
بنزاں اگماں میچ ء نام جانہسر انت ۔ اٹنہ حرماگ
نام ہم جانہسر انت ۔

پنجگورہ، مچانی نام اے ڈول انتہا۔
 موزاتی - سبز - جاہنسر - ریبٹی - لنگو - کھربا۔
 دنداری - ہلینی - آب نواں - زر مرز بربنی - پھسک۔
 کلوت - دشتاری - شریفہ - کش - وشن۔
 کلونٹ - گونزلی - کروچ - ریدگ - وٹکری۔

تذکره در حکم و حیر

ہشتتمی بہر۔

قدرتی درچک و جیر

درچک و جیر قدرتی پٹیا چہ زمین،
 سر جن سنو و تکی کچ و بالادہ روم کن مننت۔ درچک
 و جیر و روم مننت او کشتنگ ہنم بنت۔ ہر
 یک و بیہ و علاقہ، درچک و جیر و روم
 آپ ہوا او زمین، خاک و گل، سرء انت۔
 اگہ آپ ہوا و خاک شربہ بییت۔ اودا
 بزین درچک و جیر و بییت۔ آ علاقہ
 آن کہ ہور کم بییت۔ اودا جیر و بلوٹنگ
 وڑین جنگل گندگ، کیت۔
 بلوچستان، آب ہوا خشک انت۔ ہمک

سال ہور، پچ و ماپ کم انت۔ زمین و گل
 سکت شرنہ انت کہ ایڈا بنرین و سوزین
 جدگل شتر روم بکننت۔ پریش کہ شیب و
 کوہانی زہء جبیر و بوٹنگ گندگ کیت۔
 صوبہء کانیں جنگل گوری پانی کشء علاقہ
 چو کہ ترو ب، لورالائی، اوزیارت، ہسبت
 ننت۔ اے جنگلانی تہا جنگلی زتیون، شہ توت
 او دگہ جبیر و بوٹنگ گندگ ننت۔
 مھے وڑا اے سریدی ایں گے انت کہ ہما
 علاقہ انء کہ ہور۔ آب ہوا۔ اوحاک
 وگل۔ درچک و جبیر او دگہ بوٹنگانی تب
 ء مہہ کپیت۔ اودء درچک و جبیرانی۔
 ”جنگل“ تنک ننت و کنٹنگ درکار ننت۔
 قدرتی درچک و جبیر او دگہ کنٹنگ داریں
 بوٹنگانی و تی جنڈء یک ماحولے انت۔
 ہمے ماحول ء تہا ہمیشانی رڈنگ و بوٹگیں
 مدار بے درورین خاک و گل او آب ہوا ء
 سرء انت۔ چرے چی آئی عناصر تہا۔

یک چچی ۽ کھٹی بہ بیت۔ تہ دورچک و جیرانی
 روم شرنہ بیت او دورچکانی زندگ بوٹنگ
 باز مشکل بیت اد ۽ گیشتر دورچک و جیر
 موسمی نڈت۔ اے دورچک و جیر زند
 دارگ ۽ سوب ۽ حشکین چلگ ۽
 وتی تاک آں ز پخت۔ اے موسم ۽ دورچکانی
 شاخ و چوک ۽ درجنگ مہتل بیت
 چونہ ۽ گرماگ او زمستان ۽ اثر موسمی،
 دورچکانی سرد ۽ یک نہ یک وڑ ۽ کیت
 گورنی پانی روچ برکت ۽ علاقہاں او
 روچ در آتکی علاقہاں زمستان ۽ دورچک
 و جیر جیٹ لوچ بندت۔ بلے دومی
 علاقہاں، نچین دورچک و جیر گندگ ۽
 کائیت کہ آیان ۽ سردی رخ اثر نہ کنت
 آدرچکان ۽ سرد و گشنت۔ گرم علاقہاں
 دورچک و جیر گرماگ ۽ سوز ملکنرار
 گندگ ۽ کائنت۔ اے علاقہ آں ز
 باری روچ برکت او روچ در آتکی نیمنگ
 ۽ واقعہ انت۔

ہمے علاقہاں سردی، وکت، درچک
 و جیرانی شاح و چوک سر نہ جنت۔
 بلے بہار گاہ، موسم، سرد او گرم علاقہانی
 درچک و جیر نو کین تاک او شاہ
 کش ننت۔ گوں وتی پھل و چیدگ آں
 براہ او جلوہ دار ننت۔

بلوچستان، باز جاگہ آں کٹنگ دارینہ
 جیر او بوٹنگ سکے بازانت۔
 جیر و بوٹنگ گیشتر ریکوئیں علاقہاں
 گندگ، کانت۔ اے جیر و بوٹنگ
 نزدیک ماں نزی کار د ننت، ہما علاقہ آں
 کہ حشکی، اثر و ریک گیشتر بیت۔ او دے
 جیر و بوٹنگانی روتنگ زمین، جملانگی
 ایر رو ننت۔ اے جیر و بوٹنگ زوت
 تاک و شاح کش ننت۔ بلے چہ زمستان
 ساری حشک ننت۔

بلوچستان، زر باری اور وچ برکتی نمٹنگ
 دور سرین او کوہ و کورانی تہا پیش دار
 جنگل گیشتر ننت۔

اے کوڑانی کبر و گوہر، جیسے بوٹھگانی کسان
 کسانیں شہید منت۔ بے پیشی میں جنگل
 و لوپ دارین شہپانی تھا۔ گاہ بہار ریت
 اے گاہی میں جگہ مالانی چراگ جاہ منت
 صوبہ بلوچستان، اولاک و مالانی ہاترا چراگ
 جاہانی کھٹی نہ انت۔ پریشکہ رمٹگ و گوہر
 و تلارانی اڈیم اوکل و کاشمیرین کور، چرٹگ،
 گندنگ، کانت۔ ستور و تازگین جسر
 او بوٹھگ گیشتر انت۔ وکتے سرد علاقہ
 زمستان، ہرنی باری بناہ بیت، اولاک
 و مالانی گاہ و کدیم، کھٹی بیت۔ اے کھٹی، پیلو
 کنگ، سوب، چہ صوبہ سندھ او پنجاب
 گاہ و کدیم لوٹا بیننگ بیت۔ باز و ہتھان و
 زمین دار متی اولاک و مالانی واسطہ گاہ کشار
 کنت۔ آکلہانی تھا اسپست و
 ہیت او رنت۔ گاہ و کدیم، نہ بوٹھنگ
 سبب، گوک و گامیش گیشتر وارگ
 نہ بیت۔ عمیری زماننگ، بلوچستان،
 وٹھرتین جنگل بوٹھنگ منت۔

پنجو گشتت کہ کوٹھم ء تاں مچھ ء کیر و گوٹری علاقہ
 ء چنارانی یک۔ مزن او بنرین جنگلے سوز و ملکنزار
 بوٹنگ بلٹے کوٹھم ء زمین چندے ء
 سبب ء ہمے جنگل زمین چیرا
 بارگپتنگ۔ چرے جنگل ء دار ء کوٹھم ء ذخیرہ
 دست گرینگ۔ بوٹگانٹ۔ پرچکہ در کوٹھم
 چم بارگپتگین دار ء جوڑ بیت۔
 وگہ درچکان ء وتی زند ء زلورت ء سبب
 ء کاٹ کننگ۔ کشتت و تشاری از باب
 شہم درچکانی داراں جوڑ کننگ بنت۔ گس
 و ماڑیانی شہتیر۔ کرز و کنڈ شہم درچک
 آن دست گرینگ بنت۔ زمستان ء کہری
 این سردیاں دار حشکین پیش و پیشک شہم
 جنگل ء نتر آرگ بنت۔ پریشکہ ہمک
 سال درچک و جسرانی کمی زیات انت۔
 پرے تعصد ء درچک آنی کشار او رودیننگ
 سکین گشترا انت۔ محکمہ جنگلات ء اسے
 پڑ ء یک شہرین قدمے چست کتر تنگ
 نون ہمک سال درچک کسش و متعابد بوٹگانٹ

دگ و راہانی کیر و گوثرء و ژ و ژین درچک کشنگ
 بوئنگ ننت - پشت پینتگین درچک
 و جیرانء شہ چراگء و کھینگء ہاترا
 جوانین گایگ زورنگ بوئنگ ننت - بلوچستان
 ستم این درچک و جیر - اے ڈولء بہرہ
 بانگ کنگ ننت -
 ۱ - ڈن و دمگ درچک و جیر

بلوچستان ہ باز علاقہ آن کوہانی کستانی اے
 کش و آکش ہ پراہین ڈن و دمگء تالان ننت -
 سے ڈن و دمگء دور سیریں کورچہ کومان
 درکینت - او دمگء ماس کوراں اوار ننت -
 اے کورانی آپ ہ آرگء شہڈین دملکین
 خاکء درچک و جیر و تی خوراگء زلوت
 آن پیلوکنت - اے و ژین ڈن و دمگ
 آن - گز - کہور - پریک ، اوکنرء درچک رینت
 بے جیر و بوئنگ گیشتر شپانی تباں
 ردوم کنت - ہے جیر و بوئنگ دگ و ژین
 کاہ و بوچ اولاک اورمالانی کاہ و کیم کارء کانت -

مے ڈولا دمٹگی کوزہ کوڑو ماس کوڑانی تہاں
 پیشی، جنگل گنڈنگ - کائنات - پیشی این
 جنگل آنی تہاں گز - کہور، بید، کنر او گوٹن،
 درچک - ہست - بنت - اے وڑین درچک
 و جیٹراو پیشی این کور گیشتر - بلوچستان، گوریچانی
 روح برکت و زری باری روح برکت، نمٹنگ - آن
 گنڈنگ - کائنات - خاران - پنجگور - مشکے
 آواران چوکہ گوٹنکے - اے ڈولین و ڈیلو - بشونک
 پشک - شمیر - کریچ و دگم - درچکانی تہا - کہور، بید
 گز - کنر - پریک - تود - کلیٹر و گوٹن - او ازمنت
 کہور و گز، درچک - پنجگور - تربت او مشکے،
 دنگ، گیشتر بیت - جیرو بوٹنگ - رخشان و
 ہوشاپ، بازانت - اے بازی بہار گاہ
 موسم، ملکنزار جوڑ بیت - سنجران - پریک - جت
 خضدار، دمگی علاقہ آن گیشتر انت -
 پیشی این کور گیشتر - پنجگور - مشکے - آواران - او
 تربت، گنڈنگ - کائنات -
 کاجانی تہا بہار - چھڈ - گنڈیل - ندنگ
 رکاش - کفل - او ڈال کاه او ارنت -

لس بیلہ ء کلپٹر - کہور - کتھر - بیر - پیرپک - ایرس
 چنگر - چش - ہنام - اوزتیون ء درچک گیشتر
 بیت - پش ء جنگل لس بیلہ و خضدار ء باز کم
 انت - اے دنگ ء کورانی تہا کاش - کل
 گز - اوگوٹنگ ء درچک رڈیت ہت
 و ہیرس ء درچک - برزین - کوہ و تلار او گھٹانی
 اوڈیم آل گندگ ء کانتیمے وٹا لس بیلہ
 ء کنتنگ دارین جیر و بوٹنگ گیشتر انت
 اے جیر و بوٹنگ اولاک و مالانی کاہر
 کدیم انت - ڈنی و دنگی جیر و بوٹنگ آل
 سرگوش، آسک - سیسو، چرز، کٹگر - کبک
 سپوت - وشتا تو، شکار بازانت - بے
 ڈول ء کاشی اوکلی این آپانی تہا ماہی او کینجر ء
 شکار رسیت -

خاران ء پیرپک - ہت - گوٹن - گز
 بید ء درچک بازانت - کورانی تہا پش
 ء جنگل است انت - ہروٹین جیر و بوٹنگ
 کہ پنجگور ء رڈیت آخاران ء دنگی علاقہ آل
 ہم گندگ ء کانت -

۲ - کوہ و تھلارانی درچک و جیر -

بلوچستان، گیشتری - بہر بزر بالا دین کوہانی
 چپ و جاگرد، انت - اے بزر میں کوہ سنگ
 و تھلار، و ژاننت - اے کوہانی لٹ علاقہانی
 گیشنگ و حد بندی، کار، سرجم کنت -
 ہے کوہانی بزری او اڈویم، درچک و کنگ
 دارین جیر بازانت -

بلوچستان، گورپھیانی روچ در آتکی و ذر باری
 روچ در آتکی و مگ، کوہانی زہ، جینیر - چنار
 جنگلی زیتون - توت - بید - او دگہ جیر و بوٹوگانی
 تہا - درنہ - کلپر - ازگند - زہیرگ - گندنگ،
 کانت - سوراب و قلات، درنہ و کلپر
 سکت بازانت -

سہ ہزار فٹ، بگرتاں پنج ہزار فٹ، بزری
 چیل و چنار، درچک - زڈیت کم بزرینہ
 علاقہ آں توت - سوپ - بادام - حالگا
 بانس و بید، درچک بازبیت - چونائی
 مقامی، پشما ہریک درچک، نام جہا گرنہ بیت

گرم علاقہاں ہنب، زیتون، او مچانی درچک
 بازبیت۔ مچانی جنگل گینتتر نچگور۔ تربیت
 مشک۔ واشک۔ کچھی و خضار و گندنگ
 کبیت۔

سے ڈولا سرد علاقہ آں۔ توت۔ انار۔ بید
 و سنبدرانی۔ درچک۔ بازبیت۔ سکیں سرد
 علاقہ آں مچھ۔ ہنب۔ لیمو۔ کہور او گز و درچک
 روم نہ کنت۔ سے وڑا پیش و جنگل سٹیں
 سرد علاقہ آں نہ رویت۔

۳۔ ریک، درچک، جمر

بلوچستان و ہماں علاقہ آں چہ ریک و حاک
 و ڈھورنگ و بہار گنگت سنٹ او دا چہ حشکی
 و بے ہوری و محل زمین حاک و ریک و چہ
 بار گنرت۔ چٹین علاقہ آں ابید سنگلی این جمر
 و بوٹنگ آں وگہ یخ وڑین درچک نہ رویت۔
 جاگے جاگے کورانی ہماہمت۔ گز و کلیٹ و چیکر و۔
 عیش۔ او کہور و درچک گندنگ، کانت۔

جیر و بوٹکائی تھا۔ ڈیلو۔ ترات۔ کتل۔ کنر۔ چگرد
 سلیر۔ گیشتر انت۔ کامبانی تھا۔ میگر۔ لبو۔ بہار
 ترات۔ کاش۔ چھڑ۔ گیشتر رُ دیت۔
 اے وڑین درچک۔ و جیرانی گیشتری۔ برخان
 لس بیلہ۔ او مکران۔ تیاب۔ گوری علاہ آں گیشتر
 بیت۔

درچک و جیرانی فائدگ

درچک و جیرانی حشکین دار و پیش سردیاں
 سوچک بنت۔ شرین و سیدھامیں دار
 گس او مسارڈیانی ہنگ۔ و شہتیر۔ کار۔ کائنات
 کشیت و کشاری از باب ہم چہ داراں دست
 گرنگ بنت۔ کہ آیان۔ زانت کاریل دار تراش
 و دھقان تراشت و شمر کنت
 زیارت ہوشاب۔ پچنین ہشت ^{درچک} بنت۔
 کہ آیانی۔ دار نرم بنت۔ اے دار نسل و جوڑ
 کنگ۔ کار کائنات۔
 چہ درچک و جیرانی بزنی۔ گوات و ایروپ
 عمل زمین۔ خاک و گل۔ و نر و نر کرت نہ کنت

چو کہ مستونگ و کمر و گوئر و گزہ در چک
 کشک بوٹنگ ننت تنکہ گوات ، خاک
 چست کمرت مہہ کنت بے زرگا کیشاری
 زمین خاک و ریک و بار نہ گیٹرت - چ
 وڑ وڑین جیرو بوٹنگ آں - دارو و درمان
 جوڑ کنگ ننت - تنے و ہدی کو ہسگتی
 مردم پہ بیماری آنی گرو دارو دارو درمان چہ جیرو
 و بوٹنگ آں جوڑ کنت -

در چک و جیر او کاہی جاگہ ، اولاک و مالانی
 چراگ جاہ ننت - اے چراگ جاہ کوهانی
 زہ او کور و شپانی ہتا گندگ و کانت -
 در چک ، گوات و راصاف کنت -
 آب ہوا ، تہا جوانیں سبکتی یے کار میتا -
 وڑ وڑین در چکانی دار او چپانی کز و کنت بان
 و باد گرائی بندنگ - کار و ننت چہ
 سوڑاتی سبزیں پیش آں دستکاری و چیز جوڑ
 ننت - کہ ملک و تہہ و در و جوانیں ہساد و
 قیمتی کار ننت -
 چشیں دستکاری چیزانی ہتا -

یتگرد - ساد - گورپات - سُد - سَپتک ،
 سَونباک چلی و کٹوره اوارننت -
 سَم و ڈاچم در چپکائی داراں کَششت و
 کَشاری از باب بزراں جگ - لَنگار - مالنگ
 شَتک - دروازگ - وستک - پرت
 ادمتک - جوڑکنگ - و تراشگ - بنت
 مے جیر و بوٹنگ - آن بلوچی وارو درمان
 جوڑ بیت - ایثانی ہسا کتریح - ازگند - نازلو
 دَرَنہ - گواتروب - چگرد - سلیٹر - ہیشکر
 و دگہ جیر و بوٹنگ آوارننت -

اولاد و پس

اولاک و پس

ازل ۽ بگرتان روح مسروچی، انسان
 و حیوان یکجا منت، - اولاک و پس او دگم
 ساهدار، انسان ۽ زندہ کار آمدین سنگت
 انت - بگرا اولاک و پس ۽ پہوالی زندہ براہ
 جنلوہ نہ دنت - کوهانی زی او ملگزاریں
 شیبانی کش و پیناد ۽ گدان گوں اولاک
 و مالان عجیبین ندرگے و دی کنت -

چیزے اولاک لڈو بوج ۽ کار ۽ کانت
 چیزے کشیت و کشاری بود ناگی ۽ کوپنگ
 منت - مشرین و راہ واریں اولاک پہ
 سواری ۽ دارگ و گاہ و کدیم کنگ
 بنت -

چہ رنگ و گورم ء شیرد سنبار، شیلہ
 ء حردد - روگن اد گوشت و پوست دست
 کسیت -

اولاکھ و مالانی گرو دار کشت و کشاری
 بوڈا بوت کنت - بلے مروچیاں اولاکھ
 و مالانی کاه و کدیم اوحیال داری ء سچہ ایس
 انتظام بوٹگانٹ -

بلوچستان ء آب و چراگ جاہ آنی
 کمی ء سبب ء اولاکھ و مالانی کمی آنت
 بلوچستان ء مردم اولاکھ و مالانی

گیردار ء شوق دارنٹ - اولاکھ و
 پس و دگہ جنگلی ساہدار مرگ مور

بے زبان ساہدارنٹ - جنگلی - نہار ء
 دڈ ء قید و بند نہ گنت - اولاکھ و مالانی

وہتی یک قدرتی ایس ماحولے انٹ - ہے
 قدرتی ماحول ء تہا آیانی کچ و بالاد، ورگ

و چیرنگ، تر و تاب او پتزدری و نوزری
 سزجم بیت - اولاکھ و مال دگہ

مرگ و مورگوں و تی قدرتی ماحول ء

یک جوانیں سیادی سے پیدا کنت -
 پرچیکہ قدرتی ماحول حیوانانی - عمر - رنگ -
 زرخیز - جسم و ڈیل بام او آئی و قد کشی و کار و
 سرجم کنت - حیوان گول کوہ و بیابان
 وارو درچک ، آب و کاه و منرین مہرو
 وانگے دار کنت - پنجو گشتت کہ آسک و
 مہر و محبت گول پٹ و ڈمان انت -
 گہرانڈ و پاجینانی سیادی گول بزر بالادیں کوہ
 تلاران انت - بے پیمار سنگ گورم
 بگ و باہر و دوستی گول آپ و چراگ
 جاہان انت - شیر و پلنگ بنریں جنگل
 آلنگ و تاج کنت او وئی مشکار و پٹیت -
 کرگوشک سبجہ میں شپ و چرمیت او
 روج و پیش جیرانی ساہگ و اب
 کنت - وگہ مرگ و مور آپانی سر و
 صوب و مہلہ پہ آپ و کانت - ابید
 چرے قدرتی ماحول و حیوانانی پرورش و کاه
 و کدیم و کار سرجم بوت نہ کنت -
 چہ ازل و اد و مہلوک گول اولاک و

مال و وتی زند و روح آں گوازیمنت - اے
 وڑین مردمان و پہوال گشننت - اولاک و
 مال یک بے بہائیں دولتے - چرایانی
 سئل و پوسست و وڑ وڑین چی جوڑ نبت -
 صنعت و کسب کاری کار جہانی تہا پشتم - نمود
 سئل و پوسست کار مرز نبت - ہمے پھیا
 محکمہ شفا خانہ حیوانات و فرض انت - کہ آ
 لاگر، نادراہ او بے و اکین اولاک و مالانی دارو
 درمان و بکنت - مہلوک و راشین نسل
 کشی و نسکین و بہ دنت او آیانی حیا لداری و واسطہ
 جوانیں و سپاہداریں مشورہ دینگ بہ بیت -
 اے مقصد و خاترا بلوچستان و سبجہ ای ضلع آں
 شفا خانہ حیوانات و بنگی کارانی نیہنگا و نگوش گوٹر
 و اتگ - اولاک و مالانی دو وڑ نبت - یکے
 گستی پہوال اولاک و مالانی نام و توار کنگ
 نبت - دومی جنگلی سپاہدار نبت -
 پہوالی اولاک و مال اے ڈول و نبت -

۱۔ سیاہ پش و - اے جبر شہ کس و چیر

نہانت - کہ اولاک - و پس گیشتر پھوالانی نزیکا
 ردوم گرننت - سیاہ پسانی تھا - بزر - پاجن،
 شنک ادبیری اوارننت - بزر گلانی گرننت
 دکانء ہودگ گشنت - ہے پمیا سیاہ
 پسانی محیء رارنگ گشنت و بزر گلان -
 سیاہ پس گیشتر حشکیس علاقہاں اوسوزو
 ملگزارس چراگ جاہاں گندنگء کانت -
 سیاہ پس کوصانی چپ و چاگرد اوشیانی
 اڈیمء چارینگ - بنت - سیاہ پسانی
 تھا بیری، کاموری - ار کاغانی بزر پھوالانی کیرا گیشتر
 گندنگء کانت -

کھی - لورانی اولس بیلیمء بربیری نسلء پس
 باز مشورننت بیری شیر گیشتر و بنت -
 بلوچستانء گوریانی روح برکت اوباری
 روح برکتء کاموری بزر گیشتر انت -
 ۲۰ اسپیت پس | اسپیت پس سوزو
 ملگزارس چراگ جاہاں

ادگاہء کدی ایس علاقہم آں گیشتر بیت -
 اسپیت پسانی تھا امیشس - گراند، پلاٹ، رڈ

او گوئرنگ اور ننت - اسپیت پسانی
 مچیء رارنگ گشتت - ایشانی چکان
 ء ہو دگت گشتت - بلوچستان ء سبجہ این
 علاقہ آل سیاہ پس او اسپیت یکجاہ
 چارینگ ننت - اد ء اسپیت
 پسانی ہشتت ورننت - ایشانی ہتا
 رخشان و ہرنائی اسپیت پس باز مشہور ننت -
 گرانڈانی ونگ منرن بیت - اے منرن دنگ
 این پس گوں یک نسل ء تعلق دار ننت -
 میٹس و گرانڈ گشتت قلات ، متونگ و
 سوراب ء علاقہ آل دارگ بیت - ضلع خاران
 پنجگور ء تربت ، او آواران ء ہورس ورن گرانڈ و
 میٹس سوہانی اڈ دیم او شیبانی تہا چارینگ ننت -
 ۳ - گورم | گورم بلوچستان ء سبجہ این علاقہاں است
 ننت - گورم ء تہا کارنگر - ڈگی -
 چرت او مچی مان ننت - ڈگی ء چکان ء گوئرنگ
 گشتت - گوکانی مچی ء را گورم گشتت -
 ضلع کچی ء بھاگ و ناڑی نسل ء کارنگر - سندھی
 نسل ء ڈگی او لوہانی نسل ء کارنگر باز شرننت -

بورالائی، بارکھان اولس بیلہ ء لوہانی نسل،
 کارگیر گیشتر مُنت - اے نسل، کارگیر
 تنگ کسان و پورت گندنگ ء کانت
 کہ زیادہ زور اور مُنت - کوہستگی علاقہانی کشت
 و کشار، کار ء ہمے ڈولیں کارگیر اچہ کارگیر تنگ
 جیتا -

دکی - سنج اوی، اولس بیلہ ء ڈگی شیر دارگ
 بنت - چرے ڈگی آن یک اندازہے ء دہ
 سیر شیر ء بگرتاں بیست سیر شیر ء دوشنگ
 بیت - چر لشی ابدا الجزائر اد ڈنمارک ء ڈگی
 سچہ ایں ضلع ء تالان کنتنگ بو تنگ مُنت -

کارگیر گیشتر زمیندار و دہقان آئی کرا گندنگ ء کانت
 چرے کارگیراں کشت و کشاری کار پہ آسودگی ء سر
 جم بنت - اد، دہقان تیز چوکین کارگیر دار مُنت -
 ڈگاری کار و بند لٹ بندی گوں یک جوانیں روخو
 سرجم کنگ بنت -

شہری علاقہ آن شیر ء زبورت ء پیلو کنتنگ ء
 گامیشس ما دارنگ بوٹر گانت - بلے کوہستگی
 علاقہ آن گامیشس بازی ء دارنگ نہ بیت -

۴۔ بگٹ | بگٹ بلوچستان، ریک و آب
 سراں گندنگ، کانت۔ بگٹ ہشتراخی گل و را
 گشت۔ بگٹ، ہتا لیرہ، ڈاچی۔ کمانٹ او
 ہتا اورنت۔ ڈاچی و چکان، جرک گشتگ
 بیت۔ بگٹ ہما جاگہ آں چرنت کہ او دا آب
 و گاہ چہ کج، گیش بہ بیت۔ ہشتراخیستان، جہاز
 گشتگ بوتنگ۔ ہشتراہٹ، کار و شریا
 سرجم کنت۔

بگٹ خان۔ مکران۔ بیلہ او سیوی، علاقہ آں
 گشتراخت۔ بلوچستان، کوهتگی علاقہ آں
 روو آ، وسیلہ کم منت۔ پریشکم بارداری و
 سواری، سووب، ہشتراہٹ دارگ بنت
 ہشتراہٹ روڑین گاہ و جیر وارت۔ بے آب
 تاں باز روح گزارہ کرت کنت۔ چونائی بلوچستان
 سچہ این ضلع، ہشتراگندنگ، کانت۔

۵۔ اسپ و حرا | اسپ و حرا بلوچستان
 دارنگ بنت حرائی گل و

را باہر گشت باہر و ہتا لاگ۔ بہان کرنگ
 اوارنت حرا بار برداری، واسطہ یک جوانی

ساہدارے انت - پہ سواریء شہرین رہواری
 حر دارگ بہیت -
 بلوچستان ۽ سچہ اس ضلع حر گنڈنگ ۽ کائنات -
 اسپیکر جوانیں سواری انت -
 بلوچستان ۽ گورمی پانی روح در آتک او ذرباری
 روح برکتی نیمنگ ۽ شہرین مردمانی کرا اسپ
 دارگ ۽ دود زیات انت - اولاک و پسانی
 پشم و مود آن آدگہ صوبہ اں پہ بہاء برنگ نبت -
 اد ۽ پشم در می ملک کان دیم دیگ بو تنگنت -
 انوں سے وئی ملک ۽ پشم ۽ بازیں کارہاں او
 کنگ بو تنگنت کہ اد ۽ پشم نوں ہمد ۽ کار
 جاہاں کار مرزنگ بہیت -
 اد پشم ۽ کار جاہے - ہرنائی ۽ کار کنگ انت - چہ
 پانی پشم ۽ ڈول ڈولین - غالی - شمال - کونٹ
 تکی - پیر - کونٹ - گوالگ - اوچی جوڑ بنت -
 چہ آیانی پوست و سل ۽ مشک و سلی - ہینرک
 پوستین - امیان - زک - جبل - زین و رگام
 او ہشتر ۽ ہمار جوڑ کنگ ۽ دودا سبت انت -
 صوبہ بلوچستان ۽ اولاک و پسانی یک سروے

۴۹ - ۱۹۷۸ء درگت ء بوتنگ ٹٹ کہ آرہی
 ردء ایشانی بیکہ چوش ٹٹ -
 اولاک و پسانی نام - بلوچستان ء تعداد - بلوچستان ء فی صد

سیاہ پس = ۲۷,۸۰ ملین = ۱-۲۲٪
 اسپیش پس = ۲۴,۱۹ ملین = ۵-۲۸٪
 بیشتر اسپ، خر = ۵,۵۵ ملین = ۷-۱۲٪

۱۔ ماہی گیری

صوبہ بلوچستان، سبھہ میں تیاب
 دو چار صدے نو (۹۰) میل دراج انت - آ
 تیاب گور، ہتھا - گوادر لپسنی، اور ماڑہ،
 کلمت، چتر - سر بندر - پیشکان، جیونی و دگہ
 کسان کسانیں شہر و میتگ آوار انت -
 تیاب گور، آبادی تیا ایک اندازہ سے صدے
 تہا ہشتاد مردم مائیگ کش انت - -
 مائیگ کش، را "مید" گشت - مید
 تیاب گور و ذر، موسم رحالان تان مالوم دار

نت -
 "مید" یک زنیں شائیگان و سپاہین زانت
 و داریت - انگرنزی و الیشی، را (SEA - M A)
 گشت - مید و تعلق داری گوں نیلبو غویہ ذر
 جہلانکی انت -

آشری، سر از انت کہ ذر، کجام حد و جزیرہ جمل
 و تلوش تمان انت او کجام حد و ٹک سنگ
 ۶ کاڑوک انت کہ بوجیگ بدگیت تو آئی ۶
 پروشگ و نکس ۶ خطرہ انت - میداے
 جزیرے سرالکائی زانت دارست - کہ ذر، کجام
 حد کج و سیک انت - او کجام ٹک ڈونک و جاں
 انت - کہ آ بوجیگ ۶ نیگرمین ذر، کپیگ ۶ و گل

زمین ۶ رسگ ۶ زانت کنت -
 اے ذر، بتایک کیاس ۶ سی و پنخ ٹک
 و جاگہ ۶ مائیگ کشگ بنت - مکران ۶ تیاب
 گور ۶ یک - اندازہ ۶ یک لکھ ۶ گیش "مید" جاہ
 مندانے - کہ آں دو ہزار ۶ پنخ صدر (۲۵۰۰) بوجیگ
 لاپنخ و شرالرائی کمک ۶ مائیگ کشانت -
 چوشکہ واجہ عبدالرشید عمر اڑی پسنوی، مائیگ
 و آئی ٹیکالی بارواں لکھیت بلوچستان بہ مکران ۶
 دراج او دورسری تیاب گور او پراہ و شاہگانیں زور ۶
 پر بندیت - مکران ۶ نیلبوٹیں زرگون و تی جزیرہ و
 کنگ و پورر چینکراں - گوں و تی و ریں مائیگ
 و مدگ او کھیگا ہاں - گوں و تی کچک و سیپ او

کرکیاں۔ گوں وتی بے شمار سی نباتی و حیوانی سساداں
 ششدریں ملک او ہنداں نا نصیب نہ انت۔ مکران
 ء زربے تلخ و کسا سسین ساہ دار نزاں در چک و
 جناور اں پرانت۔ در چک و سول و بولہ کھاں ابید
 مکران ء زربے تو کاسم وڑیں ساہ دار مانینت، سبزی
 گوشت دار او ہرجی دار ایشان ای تو کا ماہیگ و
 مدگاں مزن قدر و قیمت است۔

ماہیگ۔ یک۔ آب چیری ساہ دارے کہ ساہ
 من وتی گلاں (GILLS) کشیت۔ ایشی ء سربرا چیر نشیت
 ء او کشاں پرگ (FINS) پرانت۔ کہ چیر نشاں ای تمک
 ء اے اوژنا کنت۔ آب ء تو کا و قیابنا۔
 (BALANCE) کنت اور سر بھر کنت۔ آب
 ء چیراروگ و سربرا آیک۔ ء واسطہ پوٹو (AIR
 BLADDER) کار کنت کہ گوات ء شم و زیات
 بوڈگے سوب ء ماہیگ ء سربرا آیک و چیرارو
 ء مدت کنت۔ زیات تر ماہیگ ء پوست
 ء کوچ پرانت او بازے کوچ انت۔ ماہیگ
 ء لاپ ء روت مانند اد اے بازہ یک
 دنت۔

مکران، زری ماہیگ — دو مزین ٹکال ای توکا

بہرانت -

۱۔ الاسمو برنیلس (ELASMOBRONELS) ای
 اما ماہیگ انت کہ ایشان ای بڈ گڈ گڈ (CARIZ)
 (L & E) انت - ایشان ای لاپ، نہ یوٹو
 مان انت او نہ سر سرے کوچ (SCALES) دانت
 تلیں پاگاس (SHARKS) پشاک کارنج پٹن
 او بوٹن ایشان ای توکا ہورانت

۲۔ ٹیلوسٹس (TELEOSTS)

ماہیگ اما انت کہ ڈوڈیں بڈ دانت - ایشان
 ای لاپ، پوٹو است - باز، کوچ پرانت
 او باز بے کوچ انت - انچو کہ گور بے کوچ انت
 بلس کر و سولی، کوچ پرانت - الاسمو برنیلس
 ماہیگاں ای سم ٹک انت -

۱۔ لیمینی فورس (LAMNIFORMES)

ایشان ای جسم دراج او ایر جالگ انت -
 پنج برگ مسس کشاں - دو بڈ، سرا - یکے چیری
 نیمگا ایشان، ملگ، مدت کنت - ایشان
 ای توکا تلیں پشاک و پاگاس (SHARKS)

ہورانٹ - کسانیں پاگاس نبرال پشک الیش
 انت - بمبل سنوراپی - بگولی - سیاہ گوش - کالی
 زید - جسروٹی - بارکالی - گورک - کانتو - چومبو - گسو -
 حتی او دگہ بازیس منزس پاگاس اوسہ برانٹ -
 اعام پاگاس نبرال کینتر شد - نرمنگر - نرمانی - وردک
 آم - موزی - لون - گورین - دندنی - دمبی - کپ -
 جگری آم - مانانی - ڈوکان - کندیل او دگہ بازیس -
 ۲۰ کانٹی پاگاس نبرال بشر - ہونندی - کاتیل او دگہ -
 ۲۱ ارگ داریا تھی پاگاس نبرال - نبرال بنرادی - کیل -
 شمشیری - سو او دگہ بازیس -

اے ماہیگ - باززیات نرمباد کہ گنت اویش
 قیمتیں گنج و خزانہ انت - الاسمو برینکس ماہیگان ای
 دوئی ٹک - راہی فورس انت - ایشال ای جسم بڈہ نیمگا
 پتن انت - او شکلے چوکا نگر و یا امتار و مبی ء و ڈے
 انت - ایشال ای توکارنج - پٹن - گولاٹ - راکو - پور
 انت - پٹن بازو و انت انجو کہ دولنٹ - ہتھوڑ - پٹن
 دمب او تو سکواو دگہ سموی ٹک ٹور پیڈنی فورس
 (TORPEDINI) انت - اے پٹن ء پمیا انت
 بلے دمب ء موند و زندہ انت - ایشال ای تو کارتی

اعضاء است کہ دست بہ جنگ و کزنٹ دینت
ایشان و بوٹن - ELECTRIC RAYS گوشت
پانگاس شک کارنج - اوپٹن درست ڈنی منزل
ویم دیگ بنت او کمر وڈال روپی زر مبادلہ کثنت
بوٹن او بازی دگہ پانگاس سے بزراں ثانی ٹوکون - ابرہ - امب
بہرن - اولیڈ شکار کنگ نہ بنت پر چاکہ ایشان
ای گوشت او پیگ و جگر نہ و رگ و قابل انت
اونہ دگہ کاراں کار مرز بنت - ایشان و منہیں پانگاس
دگہ آپی ساه دار و رنت - او ایشان ای تو کا باز
انچو کہ نرمانی نر منگر - کپ او وردک مریم انت
درستان چہ شہر وریں پانگاس انت کہ ایشی و زری
گینڈا گوشت بیت - ایشی و دمب پر نیست
سرا و بگرتاں سیرن و دراج انت - بزراں ماسگی
کب بیت - باز زور او رانت - نر شکر او نرمانی
پہ وتی شکار و شمو ہاز و وتی سراں چہ آپ
سطح و سہ فٹ برز کنت - یک پانگاسے چونال
و پنج شش چک انت - اے وتی چکاں لاپ
و تو کار و نییت او منر کنت او پدا پداک کنت -
ابرہ - بہرن لیڈ - WHALESHRKS -

اے بازمن او ٹوہیں پاگاس انت بلے ایشال
 ای گوشت - پیگ او جگر و رگ او کار مرز کنگ کار
 نیائیت - چونائی اے پاگاس بکر ایشال او ٹوہ
 اوقیانوس اے گرونت بلے زمستان اے ماں بکر سنڈ
 او مکران اے زر (کبرہ عرب) اے کانبیت - زمستان
 اے گوازینگ اے زرد پدا ماں بکر ایشال اے رونت -
 ایشال ای دراجی شصت ہفتا و منٹ بیت -
 دپ اے توکاں دنتاں چو برش اے نرم انت -
 پشینک اے مزینس ماہیگ او ساہ داراں وارت
 کرت نکنت - ایشال ای وراک باز سے
 کسانکیں مدگ (سواڈ) انت اے آونگا (Sca) ۵۰۷
 اے صوت اے کانبیت او ایشال ای دیار بنت
 لیڈ - (WHALE) دراصل ماہیگ تہ انت بلکین
 پتانیہ (MAMMALS) اے - ایشی اے توکا گودانی
 جنوراں ای درستیں خوبی استنت -
 ٹیلیوٹ بنراں ہڈی ماہیگان ای باز ٹک و ٹولی
 انت - اے نکھاں ٹک و ٹولی اے توکا بہر انت -
 درگ اے باز تام دار و لذیذ انت - ایشال ای توکا
 باز و فی ملکاں ویم و یگ بنت - او زر مبادلہ

کئنت - بازینئے ملک توکاتازگ ء درگ
 بنت - اے ماہیگ کروڑانی کساسا ء بیگ
 (ECS) دنیٹ - اے سک چک جوڑنیت
 بلے باز نہیں دگہ آئی ساہ داران ای وراک جوڑنیت
 او آخر ء باز کم چک بچیت - ایشان ای ء توکا
 باز ماہیگ لکان ای صورت ء ملنت کہ -
 سوٹی - کن - گلو او پالوار آونگا - SHOLS - ۶
 صورت ء گندگ بنت - ایشان ای لپ - SCHOOL
 کردی کردی پنجاب میل دراج و بیسیت میل پراہ بیت -
 اے لپ ء توکا بے شمار ماہیگ کئیت کہ ہزارانی
 پک ء شکار بیت -

زہریں درگی ماہیگ ایش انت گور - گشتان
 سنگلور - کور - سولی - سارم - سونام - گیدر - کور - ۵ -
 تولگ - گور - اہور - گورچک - کلگن - گزی گور
 الس - کشکی - کندو دگہ -

توکی درگی ماہیگ ایش انت - سہر د - گدیہ
 سفیت - نگلم - سیاہیں نگلم - کپیو - گوانتر - مشکو
 سولی چک - سیاہو - نامبو - چیلانکر - بڈی - نیڈاسی
 پالوار - پشنت - تاکاں - بولا - جاراہ - پتر - کناون

زرد دم - سہر دپ - سہر پیگ - چیل - دو لزنٹ -
 کلا پنجر - چا پنجر - کنلو - چہا - ٹنٹیل - الولو - آدھے کلاہ -
 کلونٹو - ماہ پرنگی - ٹانٹار - ٹونٹ - لونڈ - چناور
 و دگہ باز میں - کساناں ورگی ماہیگا - ایش انت -
 لوجر - مرہ - پلو - مینگ - تاگال - گوار نیر - مرو -
 سواسک - ککڑ - بوتی - بڈنی - کولگر - اشور - پالیڈی
 ونگولی و دگہ -

مکران زرہ مدگ و کھیکا مدگ - (PRAWNS)
 اے اچ ماہیگاں جتا انت - ایشان ای جسم اوٹانگ
 یک خاص وٹریں پوستے گوں ڈھک اتگ -
 ایشان نہ بڈمان نہ کٹنگ - سرے بغیر کلیں جسم گوشت
 ہی گوشت ایت - ایشان ای گوشت تو کا پروٹین
 بازمان انت - پیشکم ڈنی ملک جاپان او امریکہ
 ایشی، باز لوط انت - مکران، تیاب گور -
 پسنی - گوادر اور کلمت، مدگ و کھیکا باز پیداک
 بیت - مدگ باز وٹریں است - بلئے مشہوری
 ایش انت - جیارو - پٹاپٹی - کڈی مات - ٹاننگر
 شرمپ - لسو - کلری او کڈی - ڈنی ملککان - جیارو - کلری
 دیم دیگ بنیت - ایشان برف، تو کا جمین انت -

اوماں بالی گراب و آبی میلان ڈنی ملکال برآمد کنندت۔
 یک حساب ۶ روئے بلوچستان ۶ تیا ب گور
 ۶۔ اے کریاس ۶ مائیگ کشگ بوتنگ
 انت۔ - دست کپتین مائیگ۔ کارمز کمرنگین
 سال۔

انت۔ - دست کمرنگین مائیگ۔ دري ملکانی دم
 سال۔ دست کمرنگین مائیگ۔ کارمز کمرنگین مائیگ
 ۶۱۹۷۵ ۴۲۰۲۲۳۰۰۰ ۶۲۷۲۰۰۰ ۵۵۱۵۱۵۰۰
 ۶۱۹۸۰ ۷۱۰۶۷۷۰۰۰ ۷۸۷۳۰۰۰ ۷۳۷۰۰۰
 چرے مائیگانی بے پاری ۶ یک کیا س ۶ ۳۰۰ ملین

کلدار ۶ زر سباد کم دست کپتنگ انت۔
 اے حساب ۶ روئے بند ۶ ۶ نچو مالوم بیت۔ کہ
 بلوچستان ۶ تیا ب گور ۶ مائیگ ۶ کشگ ۶
 راہ ور جندیم ۶ کنز انت۔ - بایدنکہ تیا ب گور ۶ مائیگ
 کشانی (مید) سچہ این زلورت پیلوہ کنگ بہ بنت۔
 آیان ۶ سائیشی از بابانی کماک و مدد ۶ مائیگ ۶
 کشگ ۶ شرین سکن دیگ بہ بیت۔
 ہمک سال ۶ بحث ۶ گیشتر کلدار پرے مکسد ۶
 ایر کنگ بہ بنت۔ تنکہ مائیگ کشش برف ۶

کوم - بوجیگ - ٹرالر - وام و دگہ زلور تانی نینگ
 دگوش گور بہ د نیت - چوشکہ زرعی بینگ
 مائیگ شان ء صدے تہا یا زدہ ہر گوں سودی
 وام ء دیگ بوتنگ - اے بزگن مید سود و وام
 سیک نہ کنت بایدنکہ ایشان ء بگیر سود ء وام
 دیگ بیت -

ماہی گیری ء یک سنٹر ء جوڑ کنگ بہ بیت -
 تنکہ ہے سنٹر ء تہا آیان ء مائیگ ء نسل و دینگ
 واد جننگ و ڈبیانی تو کا بند کنگے درس دیگ بہ
 بیت - آجاگہ ء ماہی گیری ء وود و رصندگ شتر
 انت - بایدنکہ حکومت راہ گولانی (سیاح)
 ندرگ وسیلہ تاشائے سوب ء زیبائے
 پارک ماڑی و منڈی جوڑ بکنت -

صفت ولوں کی کسب و معیشت

صنعت و لوگی کسب و ہنر -

نو کین دور و صنعت و لوگی کسب
 و کار و دمیروئی و بگیر مہلوک و زندہ کش
 و مہینات رڈزنا بوت نہ کنت - پیر و
 کشت و کشار او مردنیات و دمیروئی
 صنعت و لوگی کسب و کار ان گشتاد کنت
 پہ ملک و مردماں پوریات او گرانی و دیسا
 صنعت و لوگی کسب و کار الہمی انت -
 چرے پیشیم و مہلوک و زندگی و ہتہا جوانیں
 ادل و بدل و دی بیت - صنعتی دمیروئی،
 باپاری لین و ہتہا یک سیا ہداریا تدے بوت
 کنت - توانائی، صنعت و لوگی کسب آنی
 بن سنگ انت - توانائی ہتہا کوئلہ، پٹرول
 او بجلی الہمی انت - چریشی ابید جاگیس مال،
 پوریات گر و ذوا سہولت، آب و گوات

سرما یہ او منڈی و مارکیٹ و بوئینگ ضرورت
و لوگی کی سبب آئی دیکھو روٹی و ضرورت ننت

حائگین مال :- صنعتی دیکھو روٹی و واسطہ

حائگین مال و دست گرونگ و کارخان
جاہاں آیان و برنگ و چیزانی جوڑکنگ
زروی امت - وکتے کہ حائگین مال و پیدائنت
و دینگ بہ بیت - تو کار جاہانی چیزانی
جوڑ بوئنگ و کار ہم و پیدائنت و بیت -
تری اے کار جاہ گد و بہ بنت - یا نگم
پولاد سازی و ہر یک کار جاہ و وقتی حائگین
مال بہ بنت -

۲ - پوریات سے گبر - مرد و چاں سائنسی دور و وت کارین مشین

کار جاہانی تہا ہر گائنت - بلے انگتہ
پوریات گرائی زور ست کپیت - منزہ کار جاہانی
تہا ہزارانی حساب و پوریات گبر کار کنت -
آملکاں کہ آبادی زیات و کیشتر انت اود و
پوریات گبر از زانین مرداں دست کپیت -

۳۔ رو و آءِ سہولت سے | صنعتی و لوگی کسب و

کار و سوب و آءِ الہمی
انت کہ حشکی و آپی رو و آءِ سہولت موجود
بنت۔ جاگین مال تاں کار جاہاں پچائنگ
بہ بنت۔ پہ ایشی بر و آءِ شریں رہند
دست گرنگ بہ بنت۔

لم۔ آءِ و ہوا۔

شرین آب و ہوا۔

سُوب و پوریات گر تکر ا جاندار بنت رہما
علاقہانی آب ہوا کہ گرم رنمب بہ بیت۔
اود و پوریات گر سست و بے واکر۔
بنت۔ کہ کار جاہانی تہا کار سست بہ بیت
ر پیدا وار کم بیت۔ ہے ورا سکیں سردیں
علاقہ آں کار جاہانی تہا یک پٹیا کار بوت
نہ کننت۔ اگاں ملکہ و آب و ہوا دش تب
بہ بیت اود و پوریات گر سبھہ ایں سال و
زحمت کش ات کننت۔

۵۔ سرمایہ۔ | صنعت و لوگی کسب و کار
و واسطہ سرمایہ و بوئیگ

آلسی انت - بکر سرمایہء کار جابانی اڈکننگ
گمراہ انت - پریشکھ ہر یک علاقہ یہ
سرمایہ کاریء شہرت ترین رہنمائی دست
گمراہ انت بیت - بہتو مندوقی سرمایہ
گیشتری بہرء خدمت ولوگا کسب و ازم آنی
تہا حرج بکننت -

۶ - منڈی و مارکیٹ یہ صنعت ولوگی کسب
تہا کارانی واسطہ منڈی

و مارکیٹ و بوٹنگ زلوری انت - اگہ شہرین
و پانڈگ منڈین منڈی و مارکیٹ موجود بہ بیت -
گمراہ ہاں جابانی تہا تیار بو تہا گیس سامان
منڈی و مارکیٹ و جو انہیں ہنرء بہا بنت -

۱ - گداو بندیکے و کار جاہ -

باہرستان و ٹیکسٹائل مل کوٹہ شہر می و سرا
کارکنگ انت - ادا گداو بندیکے جو کنگ
بیت - بندیکے ڈنی ملک او آدگہ صوبہاں
دیم و ٹیکہ بنت

۲۔ ہرنائی، پشم، کارجہاہ - ہرنائی، اسپت
 یس، مال۔

سکے بازبیت - آیانی پشم پیک و اسپت
 انت - پریشکھ ادواچہ آئی پشم، کھیل او
 گریں گد جوڑ کنگ بنت - بازین کھیل
 ذری ملکان ویم دیگ بیت - کہ سرکار
 منہیں بدل زرے رسیت -

۳۔ کوٹھ، پشم، کارجہاہ - اے کارجہاہ
 سرکی روڑ

کوٹھ انت اد پشم، رنگ زنگین بندیک
 جوڑ کنگ بنت - کہ اے بندیک شیرین
 و نخل دارین غالی، گواپی، تہا کار مرز بہت -
 چریشی ابید اد، جوڑ بوتگین بندیک بلوچستان
 کہسان کہسائیں کارجہاہاں کار مرز بہت -

۴۔ دارو درمان، کارجہاہ - کوٹھ،
 تیزاب اد

وگہ ڈوڑین دارو درمان، کارجہاہ پیچ کنگ
 بوتگ بنت - اے منہیں کارجہاہ بنت

- چریشی ابید وگہ

کسان کسانیں کار جہا آں صابون او وارو و
درمان جوڑ کنگ بنت -

۵- نیوگانی کار جہا = بلوچستان ۽ گرم و سرد
علائقہاں نیوگانی سے

پیدائش سکت باز بہت - کہ ہما مقامی

منڈی و مارکیٹ آں - جاگہ نہ گہر بنت -

نیوگانی مزین بہرے آ وگہ صوبہاں دیم و یگ

بنت - انگنتہ سال ۽ گو سر ۽ نیوگ

منڈی و مارکیٹ ۽ پشت کنت - ۱۷

پشت کپتین نیوگ ۽ را و بی آنی تھاں

بند کنگ و وری مدکان دیم و یگ بنت -

کوٹھ ۽ نیوگانی بند کنگ ۽ کار جہا پہ شری

کار کنگانت - چیزے نیوگ سرد ماں ابر

کنگ بنت - نیوگانی موسم ۽ رند استعمال

کنگ بنت - کوٹھ " و قو کار جہا سکت

مشہور انت - چہ نیوگ آں اچار

چٹنی، او مرتبہ، جوڑ کنگ بنت - تربت

پنجگور ۽ وڑ وڑین حرماگ ۽ پیدائش بہت

موزائی و کپڑاؤں شیرنگ یک جاہ کنگ اد
 ڈ بہانی تہاں بند کنگ بیت۔ ہمے وڑا ہینرک
 و پاتی حرماگ آدگہ صوبہاں شترین ہیرانی سرا
 بہا کنگ آ پیہ برنگ بندت۔ تربت
 آپسرہ حرماگ، کار جاہ جوڑ کنگ
 بوتنگ۔

خاران۔ نوشکی اوستونگ، عالی گواپی
 کار جاہ جوڑ کنگ بوتنگ۔ اے کار جاہانی
 تہا کسانیں زہگان، عالی گواپی باروا سر سوچ
 دیگ بیت۔

چریشیاں ابید روگن، دو کار جاہ جوڑ بوتنگ
 اے کار جاہ روگن چلتن بنا سیتی روگن، نام
 مشہور بنت۔ ہمے وڑا سینٹ، کار
 جاہ، او تھل، جوڑ بوتنگ۔ او تھل، ٹیکسٹائل
 ملزوتی کار، پہ شری سرجم کنگانت۔ اے
 کار جاہ، تہا ہیرانی تعداد، مردم پوریات
 بنت۔ او تھل و کوٹھ، آدت، کار جاہ
 موٹل و گاڑیانی پیرزہ پاٹ، او دیگ، کار
 جاہ سکت مشہور انت۔

تیاب گورء ماہی آں ء ڈوبہ آں بند کنگ ء باردا
چن دلا یخ بوئرگا انت ۔

لوگ کسب و کار

بلوچستان ء علاقہ آں دگہ لھتین پنچین چیز
دست سبذت کہ چرایاں دانا د مہنتی پنچین مردم
گوں وتی دست ء کھک ء ڈول ڈولین چیز
جوڑ کنت ۔ اے چیز گیشتر لوگانی تہا جنین آدمان
دست ء جوڑ بنت ۔ چہ چشیں لوگی کسب
دکاراں مہلوک و پوریات گیر گیشتر نفع و پائوگ
چست کنت ۔

بلوچستان ء لوگی کسب دکارانی تہاں دو کار
سکت مشہور بنت ۔ یکے بلوچی دو یح اد
دومی شیشگ کاری ۔ جھالادان و ساراوان
ء ننگی ایساگ شیشگ کلاہ ء رواج گیشتر انتہا
مے رواج اعلیٰ و باگ ء رواج پٹھان علاقہ آں
گیشتر کندنگ سبذت ۔ مکران ء علاقہ آں بلوچی
دو یح ء دو دانت ۔

اسے وڑین دے چنی ایں گدو گل کاری اُرزیا میں
 پکن و کوشش، وری ملکاں چو کم انگینڈ، او ایریکہ
 سکے۔ پسند کنگس بیت۔

درمی باچہ اے پشم ء بزدیک، کبیل، غالی،
 تمکئی۔ پٹیر جوڑ کنگ۔ بنت۔ سے وڑا لوگا
 کسب و کار، بار و ایر عاقل خان مینگل اے
 ڈول ء بکھت، سسل و پوست ء کسب
 و کار بلوچستانی اولیگی زانت انت۔ کسب
 گرسیل و پوستان چہ ڈول ڈر لین چیز جوڑ
 کنت۔ کہ آہمرو چگی زندہ، تہا کار مرز
 بنت۔

باز مردم چہ سسل و پوستان۔ مشک۔
 کھلی۔ ہیزک۔ زک۔ گھڑی۔ اسپان۔
 پندول کوشش و چونٹ۔ پوستین،
 چاہ نم از او زمین گام جوڑ کنت مشد
 و کھلی بشہ گرانڈ و پاچن او پسانی سیدلاں
 جوڑ بنت۔ اے سلان ء پختہ کنگ
 ء خاطر پہ بوچ و جبری تاک او مال
 رجشک بنت۔ چوشکہ نوشکی ء

علاقہء پوگ نامی ایسا جیسر و ٹال کارمز
 بیت - مکران و جبالاوان و گوارگمان
 کنگ - بیت - پوست - پختہ بوگ
 پدء سر بزی مووان و رو سینت و درکت
 سے سل آل شیرنگ - روگن اد حریاگ
 مان کنت - ہشترو گوگی سلان چہ
 چونٹ - کوشس، زین و لگام، ہمیل جوڑ
 کنگ بنت

سبئی و جوڑ بوٹگین شال - بلوچی چرنٹ
 و کوشس و کار جہاہ کمر بند او چوٹانی ہتا۔
 مری بڑ مسکران و چکن کاری مسک مشہور
 انت - بلوچستان و باز علاقہ آل سل و
 پوست و گدام جوڑ ننت - اردو سل آل
 نر کار ننت و ایدگہ صوبہ آل دیم وے ننت
 ایو کاسیل و باپار و ہتا ہم مردم دتی روزی
 و کثنت - سل و پوست و صنعت یک
 منہن نف و پانڈگے ننت - انگہ ایشرا
 گیش و گیوار کنگ بہ بیت تہ سیل
 و باپار و چہ ہزاراں مردمان و

روزگار و پوریات رسیدت ۱۹۴۰ء پاکستان
 سرکارء ماں بلوچستان و کسانیں کسب و
 کارانی و میروئی بودناکی و پہ یک کارپوریشن
 بنراں کمک کارکی ادارہ ہے۔ ٹاٹنہٹ کہ اوے
 کان کسانیں کسب و کاراں ہیل دنت۔
 جے اے کسب آں یکے سل و پوستانی جنگ
 و پٹاکنگ انت۔ اے میلان نوک نوکین
 چیز جوڑ بنت و شرین ہرے بہا بنت۔
 اے چی آن و پہ باپار و درمی ملکاں دیم دیگ
 بنت۔ اے کسب و کارگوں آدگہ صنعتی دیم
 روئی و بودناکی و کاراں دیم و شت کنت۔
 بلوچستان و ہما علاقہ آں کہ پیش و داز او
 درجک آنی جنگل است انت۔ شہ او دے
 پیش تگر و۔ ساو جاہ نماز۔ گورپات
 پات۔ سڈک۔ سہیت۔ چلی و رینز پیر
 بند جوڑ بنت۔ کہ اے چی ملکہ و تہا کار مرز بنت
 اگہ ایشانی گیشتری بہر درمی ملکاں دیم یک
 بہ بنت تہ چرایاں بازین کلدارے دست
 کسیت۔

بلوچستان ء باز علاقہ آں در چکانی شیرین داراں
 حشک کنت - چرے داراں دروازگ -
 چو کاٹ - بان و گیسانی تیر - پیرگ - چگ -
 ننگار - کین - شتیک - ڈھلی واز بانی و شنگ
 جوڑ کنگ بنت - اے سجم اپن چمیز زندہ کش و
 پینات آں کار مرز بنت - ایشانی بہا و کار ننگ
 ء چہ بازین کلدارے دست کیت - اے چی
 وری ملکاں دیم ویک نہ بنت - اے کیب
 و کہنیں دور و رٹ بنت

- ۱ - تربت ، حرماگ ، کارجہاہ
- ۲ - نیوگانی حفاظت ، کارجہاہ
- ۳ - پوست ، رنگ ، دیگے کارجہاہ
- ۴ - آہن و رولنگ ، کارجہاہ
- ۵ - کھدے کارجہاہ
- ۶ - آر - سی سی - پیپ ، کارجہاہ
- ۷ - سرد مشروبات ، کارجہاہ
- ۸ - آکسجین ، جوڑ کنگ ، پلانٹ
- ۹ - سوپ و انگور ، پلانٹ
- ۱۰ - یوٹاشیم - سوڈیم کرومائیٹ و اکسائیڈز
جوڑ کنگ ، پلانٹ -

مَعْرِیَات

معدنیات

صوبہ بلوچستان رقبہ ۶۰ اعتبار ۶
 ایک لکھ و بیسیت و بیخ ہزار مربع میل انت
 اے صوبہ اے دگہ صنوہسانی مقابلہ ۶ سک
 مزن و پیراہ انت - صوبائی حکومت ۶ گوں
 زمین زراعتکاری کمک و مدد ۶ تمہا میں بلوچستان
 معدنی تلنگ و دنگ ۶ وڑپہ وڑ ۶ معدنیات
 ۶ پٹ پول ۶ پچ پیمیں سر سوچ پشت نہ
 گیتگ - اے ردا بازے زمین ۶ سروے
 بویت و شرس مقدار ۶ معدنیات یہ زندہ ضرورت
 وین گیجی ستار و ر بیدگانی سوب ۶ دست
 گرگ بویتگ -

ضرورتیں گپ ایش انت - کہ مئے صوبہ
 ۶ زیات ۶ چہ زیات معدنی زمین ۶ کچ و مایہ

بہ بیت - تانکہ اسے چٹا س جنگ
 بہ بیت - کہ اسے صوبہ چہم کچھ معدنیات
 ۱۰ انبار بہت انت بلے جیالو جی ۲۰ محکمہ پٹرول تھیں
 بے وڑے ججانی قدرتی وڑے و دیگر انت ایشیائی
 دور کنگ الہمتی انت - سے صوبہ ۱۰ اسے معدنیات
 دست گرگ بوتنگ -

کوئلہ | کار جاہی پٹرول کوئلہ ایک نقدیہ
 دولت جیہ - پیشہ لیاقت و زور
 دست ۱۰ آرگ بیت - کوئلہ ہا مگس شکل ۱۰
 گس ہا زیمان تہا دار و اس ۱۰ پیمارستہ الہ
 کنگ بیت - بلوچستان ۱۰ باڑی جاگہ ۱۰ کوئلہ
 ۱۰ کوم در گجگ بوتنگ ۱۰ اسے صوبہ ۱۰ کوئلہ
 بارگ ۱۰ تلالی و حراہیں شکل ۱۰ در یک بیت
 ۱۰ کرئلہ ۱۰ تہا نمب ۱۰ اثر زیات انت
 پیشہ اتیہ متقدار سگ زیاتیں دگہ یک
 جوانیں کوئلہ اینتھراساٹ "انت کہ آگل زمین"
 جہلی ۱۰ دست کبیت - بلوچستان ۱۰ اسے کوئلہ
 کچھ و کیاس باڑم انتہ -

۱۔ خوست شاپرگ و ہرنائی کوئلہ

اد۶ کوئلہ رنج و کیاس زمین ہر تالان انت
 آن سنی میل ۶ بگرتاں چیل میل انت۔ اے
 کوئلہ ۶ زندی و بارگی ۶ ماپ یک و نیم فٹ ۶
 بگرتا چار و نیم فٹ انت۔ اے جاگہ ۶
 کوئلہ کیاس شست و پنج ہرارٹن انت

۲۔ سورنج ۶ کوئلہ

سورنج شہ کوئلہ شہر ۶ پاندرہ
 ۱۵
 میل روج در آتکے نیماٹ
 واقع انت۔ اے کوئلہ ۶ جاہ کسان کسان انت
 ایشانی بارگی ڈو نیم فٹ ۶ بگرتاں پنج فٹ انت۔
 اد۶ کوئلہ ۶ رنج و کیاس یک چکاس ۶ ۱ میلین ٹن ۶
 نریکا انت۔

۳۔ ڈگاری ۶ کوئلہ

اے علاقہ شہ پشین ۶ چار
 میل ۶ فاصلہ ۶ واقع انت
 اد۶ کوئلہ ۶ رنج و کیاس پنج میلین ٹن انت۔ اے
 کوئلہ ۶ زندی و بارگی یک و نیم فٹ ۶ بگرتاں

پنچ فٹ انت - ادء یک چکاس ء ہر سال دو
 نیم لکھ ٹن کوئلہ دست کپیت -

م کوئلہ جاہ مچ | اے کوئلہ جاہ ریل گاڑی ء
 پٹری ء کمر و گور ء چینزے ریل
 ء فاصلہ ء واقع انت - اے کوئلہ ء بارگ ء تہہ
 انت - ایشانی زندگی سے و نیم ء زیات نہ انت
 شیر ء صرف دو تل ء کوئلہ دست کپیت - کوئلہ ء
 پٹ پول ء درگت ء اے کوئلہ ٹکڑ ٹکڑ بیت -
 اے کوئلہ کچ و کیا س پاننزوہ ملین ٹل انت - شے
 کوئلہ جاہ ء ہر سال ہفتاد ہزار ٹن کوئلہ دست گرگ
 بیت -

آہن | دھیروی ء پڑ ء کوئلہ ء زند آہن ء نقد ماری
 گتینگ سکت زیات انت -
 شہ آہن ء وڑپ وڑ ء شینری ء پیرن پاپٹ
 جوڑ کنگ بیت - صوب بلوچستان ء بازیں جاگہ
 ء آہن ء پٹ پول ء سو ب ء سروے کنگ بوک
 باز جاگہ شیریں آہن کنگسگ رصاف کنگ ء جہد

کوشست بوتنگ - ادء ہیمانٹ و میگنائٹ
ہر دو وٹرء آہن موجود انت - اسے آہن چپاغی و
ثوبء ضلعان دست کپنت -

راس کود آہن | چہ راس کودء جوانیض
آہن در گیک بوتنگ -

ادء آہنء کچ وکیاسء لکھٹل انت - اسے
آہن دست گرگ ہم بنت - کمیں جہر کوشست
ء اسے بازے کچ وکیاسء ہر پء اسودگیء ارگ
بیت -

کرو مائیٹ | اسے کار آمدیں آہنء دھات
ایت - کرو مائیٹ فولاد

و کرو میمء آوارکنگء ہر پء کار سرزکنگ بیت -
رنگ جہء کرو مائیٹء کار سرزسکت زیات
ء صوب بلوچستانء بازیں جاگہء کرو مائیٹء
کچ وکیاس گندگء کیت -

چپسم | (وت جوڑیں سمات) اسے یک تعدیں

دولت کے کہ چیرلشی کیاشم، سلفیٹ مصنوعی کھاد، و
 سینٹ، جوڑکنگ، کار دست گرگ بنت۔
 پتہ جیسیم، پلستر، کار دست گرگ بنت۔ جیسیم،
 پٹ پرالی جب کہ کس سیلہ و چائنی انت۔

کمانزائی و پشین، کرومائیٹ

اے جاگہ، کرومائیٹ کچ و کیاس سکت زیات
 انت۔ یک چکاس، ادا چار صد فٹ دراجی و
 پنج فٹ پہنائی، کرومائیٹ کیاس موجود انت
 چیرلشی رند خاران، چائنی، قلات، کرومائیٹ
 دست کپکے اہمیت زیات انت۔

گندھک (گوکرت)، گوکرت یک کار
 ایکو کیس دولت ایت
 شرم گوکرت، بارود، کاغذ، باکس، مال، شیشگ
 ، اڈ دیگ و شکر، صاف کنگ، ضرورت کیت
 گوکرت کوم جاگہ قلات، جبک آباد، گندگ
 کیت۔ چیرلشی رند چائنی، گوکرت بہ منہیں مقدار

موجودانت۔ کہ ایشانی سالانہ پیداوار دو لکھ ٹن
 انت۔ بلوچستان، دگہ، پنجیس جاگہ انت۔
 کہ او دہ گوکرت، پٹ پول کنگ بہ بیت۔
 تو بازیں کیاس، گوکرت دست کہ بیت، آجاگہ
 قلات، سوراب و خضدار انت۔

تانہم (رود) | تانہم نراں رود شیریں دولت
 ایت۔ شہم رود، زیبائیں

رزان و شینزی پیرزہ و پاٹ جوڑ کنگ بہت
 چاغی، رود، منیزیں مقدار نے پٹ پول کنگ
 بوتگ۔ شہم ادا منیزیں رود دست گرگ بیت۔

سُرُوگ، ہسنگ | اے سیاہ و ڈر، سنگ
 ہ، باکس، کار جہاہ، سنگ
 ہ سنگ زیات کار مرز بہت۔ سُرُوگ، قلات
 دگہ، دست کہ بیت۔ کہ ایشانی، سالانہ پیداوار
 صد و بگر تا دو صد فن انت۔

سِنِگ مہر | سنگ مہر یک قیمتی سنگ
 ایت۔ چریشی ضرورت ہ

۔ سامان تراشنگ و جوڑ کنگ بیت ۔ شہ سنگ
 سرسره بان باڑی و آیانی فرش جوڑ کنگ بنت ۔
 چاغی، نوکنڈی، دالبندین، سنگ مرمر، بازہ
 کنیاس دست آرگ بیت ۔ اے سنگ مرمر شہ
 صوبہ بلوچستان پہ دگہ صوبہ تراشنگ و زیبا
 کنگ سبب، برگ بنت اے سنگ مرمر جوہن
 نقد، چنیر پہ زندہ ضرورتانی خاطر، دری مکالم
 دیگ بنت ۔

کوہی و دریائی واد

وادی کوہی جو انہی معدنیات
 ہر وڑا، کارہ جہا
 کار مرز بیت ماہی، ڈبیا بند کنت و واد شہ
 جنت ۔ گوگرت، تیزاپ، ربر و کاغذ و واد کار
 مرز بیت ۔ دریائی واد بلوچستان، تیاب
 دیم، علاقہ، گوادر، لسنی، جیونی و اور مارہ، دست
 کیت ۔ ادد، ماہی گیر ماہی یاں و واد جنت
 تاکہ ماہی سسل و حراب مہ بنت ۔ بلئے کوہی واد
 شہ کوہ، در کنگ بیت ۔ اے واد ڈوک و
 سنگ، حالت، بیت ۔ اے واد، در شنت

ہورت ہورت کھنت - ہروڑ، خوراک و درگانی
 ہتا کارمرز کھنت - وادشمہ چاغی، والبنڈین، ماش خیل
 ، لوکنڈی، باز مقدار، درکنگ بیت -

سپیسہ اسپسہ گل زمین، یک جاگہ، در
 در کپیت - مروچی، وھد، اسپسہ،
 کارمرز ستک زیات انت - قلات، لس بیلہ
 و چاغی، اسپسہ دست کپگے امیت ستک

باز انت -
پیر ایٹ پٹ | اے قیمتی سنگ ایت شہ کوہ،
 پٹ پول و درکنگ بیت -

باز سخپس سنگ ایت - چرلشی پوڈر تیار کنگ
 بیت - بیر ایٹ سپمنٹ، کارانی ہتا کارمرز کنگ
 بیت - خضدار، ڈن، (واری) گونکہ معدنیات
 ، پٹ پول بوتگ، اے علاقہ، چار ملین،
 ٹن، معدنیات ریح و کیا س موجود انت -
 یک چکاس، بیر ایٹ کیا س پنخ میلین ٹن انت
 تنے وھدی سے صد، بگرتا چار صد منظر، زمین، ہتا
 پٹ پول بوتگ -

گیس، زمینیں ریح و کساسا، درگھی گ بوتگ -
 اے گیس گل زمین، جہلی، بنہ آحت - بلکین،
 نزیکا واقع انت - اے گیس شہ ہرور، گندگی و
 آلودگی، صاف انت - اے گیس چہل سال، پاکستان
 و گیس، ضرورت، یوراکت کنت -

وگہ وراہ

صوبہ بلوچستان ایک کوہستانی و غیر آباد
 صوبہ یہ انتہا - ایک ضلع، چھ دومی ضلع، جتنا انتہا -
 اے جتنا دوری، دور کننگ، پے دگت و زانیائی کننگ
 المی انتہا - آملہ قبہ چہ دومی مسلا قبہ آں جتا
 انتہا - اودہ تمنی مردم و تی پیدمانگی و بزرگی، ماژنت -
 وہ یکہ آدگہ مہلو کالی سیری و آسودگیں زندہ گندختہ منین
 مہلو کالی کالی میں بند جگنت - او یک جا گہہ
 مال پہ دومی مسلا قبہ، کم دیم دیگہ بو تگنت -
 پر چیکہ آیانی لوٹ زلورت کم بو تگنت -
 سجا میں بلوچستان، پکامیں دگت اسٹریک ۲۰۴۲، ۸۴۸۱ کلو
 میٹرنت - کپامیں دگت - ۸، ۵۲۹، ۵۷۷ کلو میٹرنت -
 بے ڈرائیل گاڑیانی لین - ۱۳۳۱ کلو میٹرنت -
 بالی گراب - کراچی - پنجگور، تربت - پسنی - گوادر

گودا روہ سروسیم - کوٹہ - تربت - گوادوہ سروسیم
 بناہ بوتنگ

دگ - دگ چوہالیء دو ڈول سنت - یکے پکا پکائی
 دگ گشت - پکا پکائی دگ

ڈانبرء جوڑ کنگ بنت - اے وڑیں دگ محکم و
 جوانتر بنت - دومی ہما دگ وراہ سنت - کہ آیانی سرء
 سیک و عاک تالان کنگ بنت - اے وڑیں دگ
 پکائی راہالی ڈولء محکم نہ بنت - ہو رہالی تربت پکائی
 دکائی سرء روہ آسکت مشکل بنت -

۱۹۴۳ء حساب و داد و روہ پکائی دگ ۱۹۴۹ کلویٹر
 (۱۲۳۰ میل) سنت و کپائی دگ ۵۸۷ کلومیٹر (۵۱۴ میل)

سنت -
 ۱۹۴۵ء نیا مجین و کپائی علائقہ آں نوکیں دگ دریگجگ
 بوتنگ سنت - بلوچستان دگ وراہ اے ڈول
 سنت -

۱۔ کوٹہ تاں کراچی
 سوٹہ تاں کراچی دگ
 پکانت - اے

مستونگ ء آسربیت - دیم تراہے دگت آرہی
 ڈی ء نام ء چہ خضدار او لیس جبلہ ء پہ کراچی ء روت شرہ
 اے دگت ء پچ بولگا کوئٹہ و کراچی ء نیامبین ء یک
 انداز ہے ء ۵۵ کلومیٹر فاصلہ کم بوئنگ -

۲۔ کوئٹہ ماں زاہدان

اسے دگت چہ کوئٹہ
 بگیرت ماں احمد وال ء پکا

انت - او احمد وال ء دیم پہ خسارن ء کچا انت - اے
 دراج کشی دگت مستونگ ، نوشکی ، والبن دین ،
 نوکنڈی او جباوا ء نزر پکا کوئٹہ دیم پہ زاہدان ء روت
 و آسربیت - نوشکی ء رند اے دگت چہ خشک
 علاقہ آں پہ ریکانی دگت ء روت - خاک وریک
 ء سوب ء پنجو خاک و دندر چست بہت کہ دگت
 بارگیرت - پاکستان دایران پکایں سڑکے ء ذریعہ
 ء یکے دوئی ء گول سکت انت -

۳۔ کوئٹہ ماں گوادر

اسے دگت کچائی
 دگت انت - چہ

کوئٹہ ء دیم پہ سوارب ، پنجگور ، تربت ، او گوادر آسر

بیت - شربت - نرلیکا ایک کچا بیج دگے دیم
 پہ پستی، روٹ - چرے من زمین دگے دگے کسبان کسانیں
 دگے دیم پہ حیوانی داور مارڑہ، روٹ -

۳۔ کوٹہ تاں سکھر -
 اسے کہنیں زمانگ
 پکائیں دگے انت -

اسے دگے چہ کوٹہ، دیم سبھی، جھٹ پٹ، جیلن
 روٹ و سکھر، آسربیت - پدا چہ سکھر، دیم پس
 کراچی، لاہور، اولپش اور، روٹ آسربیت - اسے نوئی
 دگے انت -

۴۔ کوٹہ تاں چمن -
 کوٹہ تاں چمن
 دگے پکائیں انت

اسے دگے افغانستان یا سیم سرانی سر، انت - اسے
 دگے - بیوپاری اور نوئی پرا ایک جو این دگے گشتگ بیت -

۵۔ کوٹہ تاں فورٹ سندھین

اسے دگے چہ کوٹہ، دیم پہ فورٹ سندھین، روٹ -

ضلع ژوب، صدر مقام انت۔ اوصوبہ سرحد، قباہلی
علاقہ آل آسربیت۔

۷۔ کوٹہ تال لورالائی

کوٹہ تال لورالائی پکانت
اے دگ زیارت
پنر لیکادیم پہ رکھنی، نورٹ منروتاں ڈیرہ غازی خان
رؤت آسربیت۔

۸۔ سبتی تال کاپان

سبتی تال کاپان
دگے سمری علاقہ رؤت
و آسربیت۔ اے دگ میوند و کوہلو، گوں سبتی و ہمد
سنت۔

۹۔ پنجگورتاں خضدار اوکراچی۔

اے یک کپائیں دگے انت۔ چہ پنجگور و دیم
پنر گیشہ و نال او خضدار، آسربیت۔ اے دگ
گوں آر۔ سی۔ ڈی، پراہین دگ۔ اوار تریبت و کراچی آسر
بیت۔ اے دگ، وراجی چہ پنجگور، تال خضدار۔

۲۲۵ میل انت -

۱۰۔ شربت تان خضدار

اے دکت چہ
شربت و دریم پہ

مشکل کیت و خضدار آسربیتا - ہمے وڑا چہ
شربت و یک و گے پہ آواران و نس سیلہ و روت او
کراچی و آسربیتا -

ریل گارڈیانی لین

چو کہ بلوچستان یک کو بستگی علاقے انت - کوہالی
دراجیں بندانی سبب و ریل گارڈیانی لین و تالان لنگ
گران انت - آبادی و کمی او یک علاقے و چہ دومی و جتا
بوٹنگ و سبب و رو آریح و رین ٹیگ گندنگ و
نہ نیتا - اے وکت و صوبہ بلوچستان و سہ لم ہالم اکلو
میٹر (۱۲۹ میل) ریل و لائن انتا -

۱۔ کونٹہ تان کراچی

اے ریل گارڈی و لین
کھنن لین و گنسا بیتا

۱۔ لین چہ کوئٹہ ء پھ سبٹی ۔ جمعہ ٹریٹ او جیکر آباد
 ء روٹ ۔ دیم تر اسندھ ء تہا ریل گھاڑی سے لین بوسرا
 پختیت ۔ لین کراچی ء آسربیت ۔ چہ کراچی ء
 ریل گھاڑی ء لین پھ صوبہ پنجاب پھ صوبہ سرحد ء روٹ ۔

۲۔ کوئٹہ تاں والبندین

اسے ریل گھاڑی لین
 چہ کوئٹہ ء دیم پھ اسپرینڈ
 متونگ روڈ ۔ نوشکی و البندین ء روٹ او میرجاوا
 ء آسربیت ۔ شہ میرجاوا ء سے ریل گھاڑی لین دیم
 پھ ایران ء زاہدان ء روٹ و آسربیت ۔ پاکستان
 او ایران ء مہلوک ء روڈ او واسطہ اسے لین منزمن آسودگی سے

۳۔ کوئٹہ تاں چمن

اسے ریل گھاڑی لین
 کوئٹہ ء گوں چمن
 ء نزلک و نت ۔ راہ ء سر ایک جاگے شیلاباگ
 کینت اودا ایک دراجین سرگے ء گوئنگر کینت
 اسے سرنگ درہ کھوجک ء کرا انت ۔ یک
 انداز سے ء ڈو کلومیٹر دراج انت ۔

لم سبئی ہرنائی، خوشت ریل علین

اے ریل گاڑی علین ہرنائی ءء دیم پہ خوشت ءء روت
 ریل گاڑی ءء روو آء علین منزہیں شہراں گوئسرت آء گم
 ڈیجھ و ہلک آء سربیتا۔

بالی گراب ءء راہ

صوبہ بلوچستان ءء چینرے ساں آں ساری بالی گراب
 ءء روو آتاں کہنیں شہراں تہت و بس ہما علاقہ آں کہ اودا
 بالی گراب ءء ننگ ءء خرچ و در پرح شتری ءء ساد کسیت
 بالی گراب ءء سبب ءء ماں چہ کوئٹہ ءء دیم پہ دگہ صوبہ ءء
 بنراں لاہور، راولپنڈی، اوپشاور ءء پہ آء سوردگی برنگ بنت۔
 سہے دڑا کوئٹہ گول پنجگور، تربت، پسنی، گوادر ءء بالی گراب
 ءء ذریعہ ءء سک انت۔ کراچی گول مکران، پنجگور، تربت
 پسنی، گوادر۔ جیونی ءء سک انت۔

بلوچستان ءء دگہ ہم بہتین علاقہ آں بالی گراب ءء میٹ
 آنی جوڑ کٹھنہ ءء پروگرام بہت انت۔ اے پروگرامانی سرء

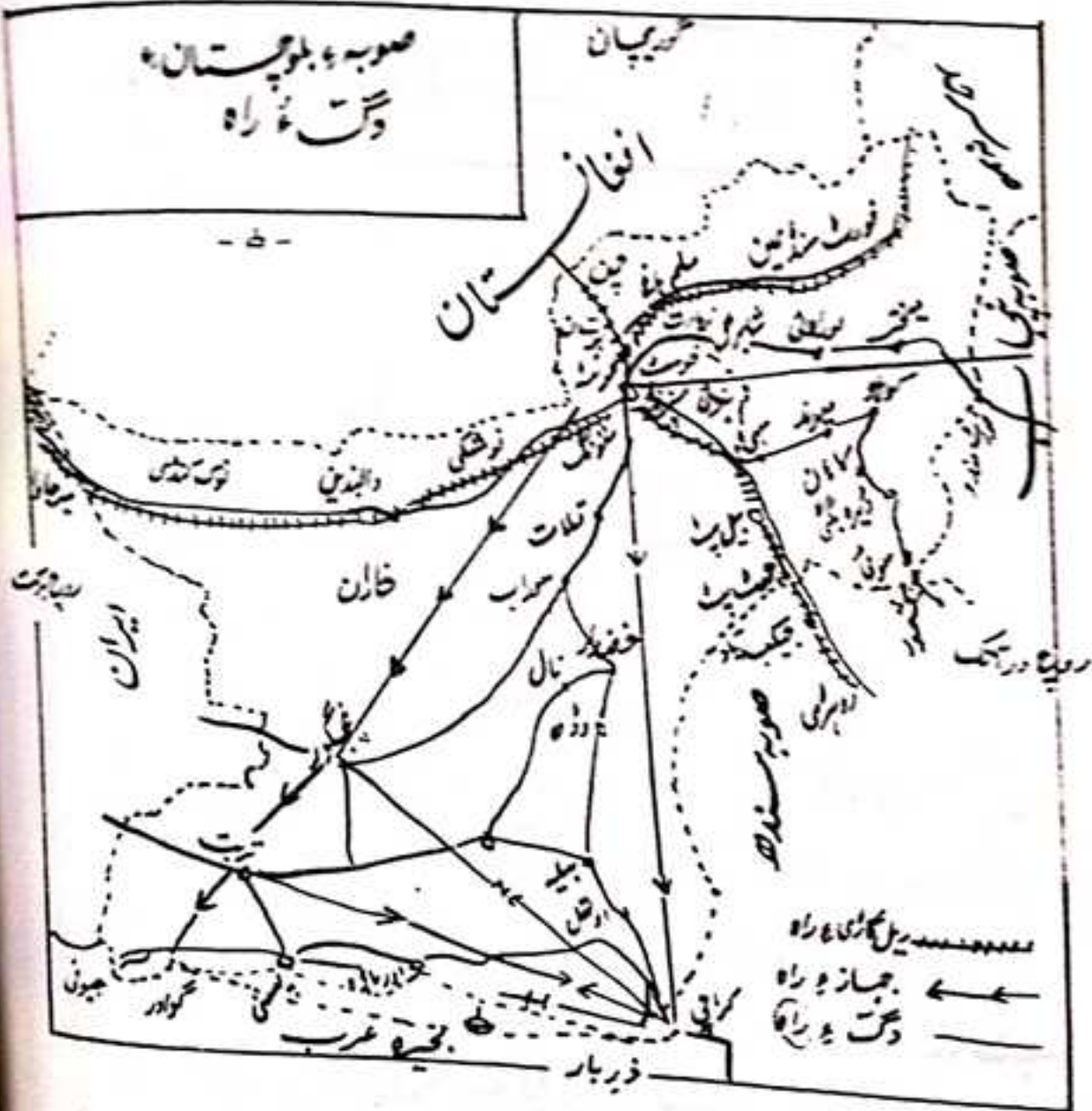
چارو بیچارکنگ بوتنگ - بالی راپ پٹ تفتان ،
 نوشکی ادا بندرین ، خاران اقلات ، خضدار ، سبزی ،
 اور ماڑہ ، آڈکنگ بوتنگانت -

صوبہ بلوچستان
دگت و آراہ

حیدرآباد

افغانستان

- ۵ -

مسیر ریل گاڑی کا آراہ
جساز و آراہ
دگت و آراہ

ایران

ریحہ دریا

صوبہ سندھ

فریبار

بخیرہ عرب

چون

گولڑ

کراچی

ایبٹ آباد

پشاور

لاہور

کراچی

کراچی

کراچی

کراچی

کراچی

کراچی

حال رسائی اور سہولت

پاکستان، ابرائیس سال، ایک
انداز ہے، سے ۲ لکھ دو ہزار ٹیلی فون کنکشن دیگ
بوٹنگ انت۔ کلنگ، ویتنگال چار صد اولستی
سال دیتر جوڑ کنگ بوٹنگ۔ صوبہ بلوچستان
گوں ادگہ صنوبہاں حال رسائی وسیلہ سکت انت۔
ملکی ٹیلی فون، صد، تہا شصت ہر پہ سندھ
و بلوچستان، برگ بوٹنگ انت۔
بلوچستان، پکانی حال رسائی وسیلہاں سرا
دلگوش گور بوٹنگ انت۔ ٹیلی فون لائن یک
علاقہ، پیم ویم وومی علاقہاں پوجا سنگ بوٹنگ۔
انت۔ باز جاگہ، اولستی سہولت، خاطر
اے کل دیتر، پچ کنگ، چن و لایخ بوٹنگ
انت۔

چوشکہ و فاقی حکومت، بلوچستان، محکمہ مائیکرو
 ویو چوہدری، اڈو دینگ، موکل دات، - اے چوہدری
 ، کھٹک، حال رسائی، سیمہ این سہولت و آسودگی
 دست گرک بنت -

صوبہ بلوچستان، حال رسائی، سیمہ این رہنما
 شنگ و تالان کنگ بوتنگ انت - سیمہ
 ڈول، سبٹی - خضدار - قلات - لورالائی و اوہل
 ووت کارین حال رسائی دود و رہنما ڈ کنگ
 بوتنگ انت - چرلشی کھٹک، حال رسائی
 کنکشن، کم و گیش دو ہزار و شس صد، بگر
 تاہفت ہزار، کیاس، بوتنگ انت -
 ڈیرہ سرد جہالی - گڈانی - گنداواہ - حرم زئی
 جیونی - لہری - نال - صحبت پور - لغتان - بمبوہ
 علاقہاں مینول، بدل سدل کنگ بوتنگ
 انت -

چرلشی ابید دکی - لہری مستونگ - مچھ -
 نوشکی - پنچگور - پشین - زیارت - اوسمہ محمد
 اوہل - تربت - ڈھاڈر - دالندین - چمن
 خاران - مسلم باغ و تروپ، حال رسائی مینول

گیش کنگ بوتنگ انت - اوہے علاقہ ہائی
 نیا بھنی، حالہ سانی، کیریر سٹم شنگ و تالان
 کنگ بوتنگ انت -

کوٹہ - خضدار و تربت، ریڈیو اسٹیشن سیمہ
 ایں علاقہ ہاں وتی پروگرام، شنگ و تالان کنت
 اے پروگرام دورین و نیکمن علاقہ ہاں گوٹہ دارگ
 و حش کنگ بنت -

ہے رٹا مائیکرو ویو چوہدار، دیمروئی کارانی سرہ
 یک نوکین قوم، چست بوٹنگ چین و لایخ بوٹنگ
 انت - ہیتین علاقہ ہاں حالہ سانی، وسیلہ سکت
 دیگر بوتنگ انت - کوٹہ بگیرتاں لورالائی

کوٹہ بگیرتاں لورالائی	-	کوٹہ بگیرتاں لورالائی
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	سبھی	تربت، گوادر
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	قلات	نوکندی، تفتان
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	چمن	
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	قلات	
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	چنگور	
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	قلات	
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	نوٹسکی	والبندین
کوٹہ بگیرتاں لورالائی	نوٹسکی	نوٹسکی

مرچی و نوکین دور و حال رسائی وسیلہائی دست
 گریگ الہی انت - دور رسیقتیگین علاقبانی مسروم
 حال رسائی وسیلہائی کماک و دومی ڈیوہ ملکمان نرنک
 بوت کنت - باپاری لیسن بہ تہا و دری ملکمان و تے
 عزیزانی حال و مالوم کنگ و سوب و حال رسائی
 وسیلہ یک جوانیں و سہا ہدارے کرد و پیش آوار
 امید انت دیم ترا باز علاقبہ ڈاٹنگ سیٹم و کار
 و بناہ کنت -

وانگ وزانگ

مرو چکین نوکین دورء، ہر جا گہرہ، کہ سائشی دمیروی گوں
 تیزی ء بلوان انت۔ او دایمے کچ، اولسی زندہ مسدہ و میزانی
 گیش و گیوارکنگ المی انت۔ بگیر وانگ وزانگ
 ء پرخ و رسی قوم و تبیلہ و میاششت نہ کنت۔
 دتیری آونیک (تاریخ) شاہدانت کہ قوم و تبیلہ آنی تہا
 وانگ، ہر روز نالی ہما و کنت ء تالان بوت کنت
 کہ داود، سجتہ این مہلوک ء را وانگ وزانگ و

وانگ بہ بیتا۔
 گوشتگین و کنت چارگ بہ بیتا۔ تہ صوبہ
 بلوچستان ء کونٹہ، مقام ء ۱۹۷۷ء، ۱۸۷۷ء، ۱۷۷۷ء درگت
 ء یک ایجنسی یے اڈو دیک بوگنت۔ الیشی مقصد
 مسلمانانی وانگ وزانگ و بکھ و پڑھ دیسا بزنکنت
 و آیان او ہدا مہلوک ء را حدیث شریف۔ قرآن مجید
 گلستان، بلوچستان و سکندر نامہ و انیتنگ و زہنگان

بلکہ فریاداشتگنت - بلکہ فرنگیان ء اسے داننگ
 ۶ طرز و وڈتب ء نہ کہت - گئے فرنگیان ایشی
 بدل ء نوکین وانگ - وکھنگ ۶ رهند در گہت -
 ۱۸۸۱ء ء کوٹھ ء اولی اینگلوورنگلر مڈل سکول پج
 کنگ بوت - زوت ء ہی اسکول بلوچستان ء انگیز
 اے - جی - جی سررا برٹ سنڈمین نام ء ایر کنگ
 بوت - ۱۸۸۹ء ء مڈل سکول آنی چکاس بناہ بوت
 نت - کہ دوہی برا اے سکول لیڈی سنڈمین جنکانی
 سکول ء نام ء توارینگ - بوت فرنگیان دور ء م ۱۹ء پکستان
 ۶ جوڑ کنگ ء گول آسر بوت - بھڈہ سال ۶ دور
 ء کوٹھ ڈوشرین ء ۱۱ اوتلات ڈوشرین ء ۵۶ وانگ
 جاہ نت نت ۱۹۱۴ء تاں ۱۹۸۳ء ء بلوچستان
 ء وانگ جاہانی لیکہ چوش نت -

۱۹۸۳ء		۱۹۱۴ء		
جنکان		جنکانی		
۸	۲۷۴۵	۹	۱۳۸	۱ - پرائری سکول
۱	۳۷۵	-	۱۴	۲ - مڈل "
۲	۱۷۴	۱	۱۱	۳ - ہائی "
۲	۱۸	۱	۱	۴ - انٹر کالج

پورچھانورنگ جاہ

۱۹۸۴	۲۰۰۴	۱۹۷۷	بجائی
جنسگانی	بیسگان	جنسگانی	۵۔ ڈگری سراج
۱	۱۰	۱	۶۔ ٹیچر ٹریننگ
۱	۶	۱	۷۔ پرائمری ٹیچر
۱	۱	۱	۸۔ پرائمری ٹیچر
۱	۱	۱	۹۔ کمرشل

بلے مے صوبہ ء و انڈیگنی لیکھو صد ء تہا شش ء چہ
گیش نہ انتا۔ ایشی تہا سراج و رین ٹیک و گن ان
نیست کہ مے صوبہ ء پچ کمر ٹرین پرائمری اسکولانی لیکھو
ہر سال و دیننگ بوٹنگ منتا۔ بلے انگنتہ و انڈیگنی
لیکھو گیش نہ بوٹنگ۔ وانگ۔ جامانی سر ء صرح
و درچ باز انتا۔ ہر ضلع ء یک کابلے است انت
او ہر یک تحصیل ء یک مانی سکولے میتگانی تہا گونڈری
اسکول باز منتا۔ بلے پرائمری اسکولانی تہا وانگ
ء نیمگا خاصیں دگوش گوردیک نہ بوٹنگ۔
انچو گشت کہ پرائمری اسکول ء وانگ ء نمبرہ انت
انگاں آپ شہ نمبرہ ء کٹرڈ بہ بیت و دیم ء ہر جاگہ ء لکھو
رحراب بیت۔ باید انت کہ پرائمری اسکولانی وانگ
ء نیمنگ گیشتر دگوش گورڈیک بہ بیت۔
ہمے پمیا زیدمان ء وانگ پہ شوق و وانگ وانگ

کوشیت او وانگ و پدا کالج و آمانی لیبارٹری آئی جت
 جوان و سپا ہدار کنگ بہ بنت - سائسی از باب
 آئی ضرورت پیلو کنگ بہ بیت - تانکہ زہنگانی -
 وانگ و شوق روح پہ روح و دیم و شست بکنت
 او دیم ترا ملک و ذمہ دایاں و تی کو پگانی سر ازرت

بکنت
 پہلو تک و گیشتری بہر چہ شہراں دورانت و گیشتر
 پہ سوال عننت کہ گوں و تی اولاک و مالان سبزی
 چراگ جمانی کبر و گوٹراں گراہ جن ننت - آمانی زہنگ
 چہ وانگ و زانگ و چٹ ز بہر ننت -
 چو شکہ جہا لاوان و سراوان و مردمانی گیشتری بہر ننت
 سندھ و روت و گرماگ و بلوچستان و کیشیت -
 اے موسمی لڈہ بوج زہنگ آن وانگ نیلیت -
 او پدا الما گشتی اسکولانی حیاں دل و کیشیت -
 چیزے قبائلی مردمانی زہنگ وانگ و ہلاس کنگ
 و زند یہ نوکری و تگ و تارچ کنت - بلے نوکری یک
 حایں ٹولی و زہنگان و پہ پارت و سفارش و دیگ
 بیت او بزگیں و بے و سیں مردمانی زہنگ چہ نوکری
 آن چٹ ز بہر ننت -

۲۰۹
 اے زبہری وانگ - سسر اشرد ڈور دقت پر لیسکا
 اد مسر دمانی زہنگ ڈنی ملکال پی پوریات دنو کرمی
 عاروننت -

بلوچستان بہ وانگ جہاہ وزیرگانی لیکھوا سے ڈول
 انت - اسے اشمار ۱۹۴۴ء سال عاروننت -

۱- ضلع کوٹھ

اسکول	پچکانی لیکہ	جنکانی لیکہ	سبجہ این لیکہ
۱- پرائمری اسکول	۱۹۸۸۸	۱۲۱۹۸	۳۲۰۸۴
۲- مڈل "	۵۵۴۲	۲۹۲۳	۸۵۰۵
۳- ہائی "	۲۲۹۸	۱۲۴۲	۳۷۴۲
	۲۷۹۲۸	۱۴۲۰۵	۴۲۳۵۲

۲- ضلع پشین

۱- پرائمری اسکول	۸۲۷۷	۱۵۲۱	۹۹۰۸
۲- مڈل "	۱۲۱۱	۱۰۳	۱۳۱۲
۳- ہائی "	۳۵۱	۲۲	۳۸۳
	۱۱۳۹	۱۶۴۴	۱۱۴۰۵

۳ - لورالائی

اسکول پچکانی لیکہ جنسکانی لیکہ سبجہ این لیکہ

۱۰۴۲۹	۱۰۲۵	۹۶۰۲	۱- پرائمری اسکول
۱۲۹۲	۱۶۹	۱۱۲۵	۲- مڈل "
۵۵	۲۶	۲۶۹	۳- ہائی "
۱۲۲۳۸	۱۲۲۰	۱۱۱۹۸	

۴ - ژوب

اسکول پچکانی لیکہ جنسکانی لیکہ سبجہ این لیکہ

۴۴۶۵	۱۳۱۰	۵۲۵۸	۱- پرائمری اسکول
۱۱۲۹	۹۸	۱۰۵۱	۲- مڈل "
۳۹۵	۳۱	۳۶۲	۳- ہائی "
۸۲۵۹	۱۲۳۹	۴۷۷۰	

۵۔ چھائی

اسکول	چھائی لیکھ	جنھائی لیکھ	بھآس لیکھ
۱۔ پرائمری اسکول	۲۸۷۳	۴۹۲	۲۵۴۵
۲۔ مڈل "	۵۲۷	۵۳	۵۸۰
۳۔ ہائی "	۱۹۰	۱۲	۱۰۲
	۳۵۹۰	۷۵۷	۳۲۳۷

۴۔ سبھی

اسکول	چھائی لیکھ	جنھائی لیکھ	بھآس لیکھ
۱۔ پرائمری اسکول	۲۲۵۷	۱۲۹۳	۵۹۲۹
۲۔ مڈل "	۲۲۵۰	۱۳۴	۱۱۸۴
۳۔ ہائی "	۳۱۲	۵۴	۳۶۸
	۵۸۲۱	۱۴۸۱	۷۴۸۱

۷ - لیٹرا آباد

اسکول	پچکانی لیکہ	جنگانی لیکہ	سبہ این لیکہ
۱ - پرائمری اسکول	۸۵۱۰	۲۴۲	۸۹۷۲
۲ - مڈل "	۱۴۷۸	۲۹	۱۷۰۷
۳ - ہائی "	۲۹۴	۱۱	۳۰۵
	۱۰۳۸۲	۵۰۲	۱۰۹۸۴

۸ - مری بگٹی ایجنسی

اسکول	پچکانی لیکہ	جنگانی لیکہ	سبہ این لیکہ
۱ - پرائمری اسکول	۳۰۴۴	۴۷۷	۳۵۱۱
۲ - مڈل "	۳۸۰	۱	۳۸۱
۳ - ہائی "	۱۲۸	۰	۱۲۸
	۳۵۵۲	۴۷۸	۳۰۲۰

۲۱۳
۹ - پتھی

اسکول	پتھانی لیکہ	جنگانی لیکہ	سبہ این لیکہ
ایرپرائمری اسکول	۸۷۱۲	۸۲۲	۹۵۳۴
۲ - ڈول	۹۱۵	۴۴	۹۸۱
۳ - ہائی	۲۷۴	۳۲	۳۰۸
	۴۹۰۳	۹۲۲	۷۸۲۵

۱۰ - قلات

اسکول	پتھانی لیکہ	جنگانی لیکہ	سبہ این لیکہ
۱ - پرائمری اسکول	۴۹۱۸	۱۱۰۵	۸۰۴۳
۲ - ڈول	۸۹۲	۱۰۳	۹۹۴
۳ - ہائی	۳۱۱	۲۷	۳۳۸
	۸۱۲۲	۱۲۳۵	۹۳۵۷

۱۱ - خضدار

اسکول	پچکانی لیکھ	جنسکانی لیکھ	سجہ ایہ لیکھ
۱- پرائمری اسکول	۷۴۳۴	۲۷۰	۷۷۰۴
۲- مڈل "	۷۴۲	.	۸۰۰
۳- ہائی "	۲۳۰	۱۵	۲۴۵
	۸۴۲۸	۳۲۲	۸۷۵۱

۱۲ - خاران

اسکول	پچکانی لیکھ	جنسکانی لیکھ	سجہ ایہ لیکھ
۱- پرائمری اسکول	۱۹۷۷	۲۷	۲۰۰۳
۲- مڈل "	۲۶۸	۲	۲۷۰
۳- ہائی "	۸۹	-	۸۴
	۲۳۳۲	۲۹	۲۳۴۳

۱۳ - نمس پیلہ

اسکول	چنگائی لیک	جنگائی لیک	سجہ این لیک
۱ - پرائمری سکول	۴۲۲۰	۴۰۰	۴۶۴۰
۲ - میڈل	۴۵۴	۲۰	۴۶۴
۳ - ای	۱۹۳	۸	۲۰۱
	۵۰۸۷	۴۲۸	۵۲۵۰

۱۴ - مکران

اسکول	چنگائی لیک	جنگائی لیک	سجہ این لیک
۱ - پرائمری سکول	۱۰۳۰۷	۴۸۳	۱۰۵۹۰
۲ - میڈل	۱۷۸۶	۱۶	۱۸۰۵
۳ - ای	۵۲۴	۳	۵۲۷
	۱۲۶۲۰	۵۰۶	۱۵۰۴۱۳

انٹرنیٹ کالجیاتی زمیں گانی لیکچر

سماج	جماعت بازدہم سال اولیٰ	جماعت دوازدہم سالہ دوم	سیراں
گورنمنٹ انٹرنیٹ کالج چھاؤں کوٹہ	۷۸	۴۰	۱۳۸
" " " " " " " "	۴۶	۱۵	۷۷
" " " " " " " "	۲۳	۲۰	۳۳
" " " " " " " "	۹	۵	۲۲
" " " " " " " "	۲	۵	۷
" " " " " " " "	۲۲	۲۹	۳۳
" " " " " " " "	۲	۱	۲۲
" " " " " " " "	۱	۳	۲۲
" " " " " " " "	۵	۲	۹
" " " " " " " "	۱۵	۲	۲۳
" " " " " " " "	۱۳	۱	۱۵
" " " " " " " "	۹	۲	۱۱
" " " " " " " "	۱	۱۱	۱۱
" " " " " " " "	۱۳	۵۸	۷۱

۲۱۴

کالج یازدہمی جماعت سال اول

سجہ ایس بی کے	دوازدہمی جماعت سال دوم	کالج
۴۲	۳۶	گورنمنٹ انٹر کالج البیلہ
۲۱	۱۱	گورالائی گورنمنٹ کالج
۲۰	۱۱	سی بی گورنمنٹ کالج
۵	۵	فصلت گورنمنٹ کالج

ڈگری کالج پانی زہرگانی لیکنو

سجہ ایس بی کے	جماعت چار دہمی	جماعت سینڈویچ	جماعت دوازدہمی	جماعت غزوی	کالج
۱۰۰۷	۱۲۲	-	۲۹۴	۲۴۹	سائنس کالج کوٹہ
۵۴۴	۲۵	۳	۲۴۱	۲۴۰	ڈگری "کوٹہ"
۱۰۲۲	۱۱۱	۱۰۰	۲۲۲	۳۸۷	گورنمنٹ کوٹہ
۲۲۰	۱۸	۳۳	۷۶	۱۰۲	" گورالائی
۹۸	۱	۱۳	۳۴	۲۹	" لا ٹرڈب
۲۳۰	۱۲	۲۵	۹۲	۹۹	" سی بی
۱۲۵	۱	۱	۵۳	۹۱	" اوسٹن محمد
۱۰۳	۲	۱	۳۰	۵۹	" مستونگ

دیگری کتاب	جات	اجلے	جات	جات	جات
یا زرد بھی	دوازدهی	سیدھی	پہلے	کتابوں کو	
۴۶	۹۰	-	۲۱	۱۹۰	دیگری کتاب خضارہ
۶۰	۵۳	-	۱۸	۱۳۱	" " تھوڑے
۱۵۲۵	۱۶۲۳	۱۶۲	۳۷۳	۲۶۹۲	میزان

۱۹۶۰	۱۹۶۷	۱۹۶۷	
۲۸۹۱	۲۳۸۲	۱۳۸	پرائمری اسکول
۲۹۸	۲۸۳	۱۶	" " نڈل
۱۲۹	۱۲۲	۱۱	" " پانی
۲۸	۱۸	۱	انٹرمیڈیٹ کتاب
۱۰	۱۰	-	دیگری کتاب

پیرامٹری، ڈل اور ہائی اسکولانی، ضلع وارلیکھ سال ۱۹۷۲ء

نام و ضلع	پیرامٹری اسکولانی			ڈل اسکولانی			ہائی اسکولانی			مجموعہ اسکولانی
	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	جنگ	
کوٹھ	۹۵	۸۴	۱۸۱	۱۵	۱۳	۲۸	۱۴	۱۲	۲۸	
پشتین	۲۵	۲۷	۲۵۲	۲۳	۳	۲۴	۹	۳	۱۲	
نورالائی	۲۱۵	۲۵	۲۴۵	۱۷	۵	۲۲	۹	۳	۱۲	
ثروٹ	۱۹۹	۳۲	۲۳۲	-	-	۲۱	۴	۳	۹	
چسانخی	۷۲	۱۷	۹۵	۱۲	۲	۱۳	۲	۲	۴	
سبئی	۴۷	۲۵	۸۷	۱۱	۱	۱۲	۴	۳	۹	
نیرآباد	۱۲۸	۲۸	۱۷۹	۱۲	-	۱۲	۷	۲	۹	
دیرہ بگٹی	۹۵	۱۲	۱۵۲	۱۵	۱	۱۱	۲	۲	۲	
چھی	۱۸۷	۲۴	۲۱۲	۲۲	۵	۲۹	۱۱	۱	۱۲	
قلات	۱۲۸	۳۷	۱۶۵	۳۰	۲	۲۲	۷	۳	۱۵	
مکران	۲۵۲	۳۳	۲۲۷	۳۴	-	۲۴	۱۳	۱	۱۳	
خسان	۷۵	۹	۸۲	۱۲	-	۱۲	۳	۱	۲	
سبیلہ	۱۲۱	۷	۱۲۸	۱۹	۱	۲۰	۷	۱	۸	

بلوچستان پرائمری اسکول، کالج کا ریکارڈ

دعوے	جنکے	پچکے	وٹنگ حبابانی درجہ
۲۳۸۴	۲۲۲	۱۹۵۸	۱۔ پرائمری اسکول
۲۸۲	۲۴	۲۲۹	۲۔ " " " " " "
۱۲۲	۲۶	۱۰۸	۳۔ " " " " " "
۱۸	۳	۱۵	۴۔ انٹر کالج
۱۰	۱	۹	۵۔ ڈگری کالج
۱	-	۱	۶۔ یونی ٹیکنکل کالج
۲	۱	۳	۷۔ پروکیشنل انسٹی ٹیوٹ
۵	۱	۴	۸۔ پیپر ٹریٹنگ اسکول

چھترشی ابرید بلوچستان یونیورسٹی اور بولان میڈیکل کالج کوئٹہ
 ۶۔ اڈریگ۔ بوتنگ۔ مننت۔ انجمننگ۔ کالج
 خضدار ۱۹۸۴ء کی کاروبار بنانہ مننت۔ دیگر ہر ایک ضلع
 ایک کالج جوڑنگ۔ بوتنگ۔

آبادی

صوبہ بلوچستان پہ تک پہنچادی، صوبہ پاکستان
 استری صوبہ انت۔ ایسی سب سے ایسا تالانی۔ یک
 لکھ و سستی و چار ہزار پنچ صد او پنچاھ دو (۱۳۴۵۲۰)
 میل انت، ۱۹۴۲م مردم شماری، روئے سب سے ایسا آبادی
 (۲۲،۰۰۰) مردم انت۔

بلوچستان، چار ڈویژن، شائندہ ضلع او شہت
 و ہفت سب ڈویژن انت۔ ہرے پیا کلنگ
 و ہتنگ یک انداز ہے، چار ہزار و یک صد و ہفتاد
 و شش (۱۷۴) انت۔

صوبہ بلوچستان، ضلع وار آبادی کا اے ڈیٹ۔

بم شمار ضلعانی نام	آبادی	بم	ضلعانی نام	آبادی
۱۔ کوٹھ	۳,۸۰,۰۰۰	۳	لورالائی	۳,۹۱,۰۰۰
۲۔ کوٹھ شہری آبادی	۲۸۵,۰۰۰	۴	تروہ	۳,۴۰,۰۰۰
۳۔ "دی"	۹۵,۰۰۰	۵	چاغی	۱,۲۰,۰۰۰
۴۔ پشین	۳,۴۲,۰۰۰	۶	سبکی	۱,۲۹,۰۰۰

نمبر	ضلعی نام	آبادی	نمبر خد	ضلعی نام	آبادی
۷	نصیر آباد	۲,۹۳,۰۰۰	۱۲	تربت	۳,۸۰,۰۰۰
۸	کچھی	۳,۰۸,۰۰۰	۱۵	پنجگور	۱,۴۱,۰۰۰
۹	کوہلو	۱,۷۸,۰۰۰	۱۷	گوادر	۱,۱۳,۰۰۰
۱۰	قلات	۲,۳۳,۰۰۰			
۱۱	خضدار	۲۷۱,۰۰۰			
۱۲	لس بیلہ	۱,۸۷,۰۰۰			
۱۳	خاران	۱,۲۹,۰۰۰			

صوبہ بلوچستان، ڈویژن نام اے و ڈیٹ -

۱	کوئٹہ ڈویژن	=	۱۶,۲۵,۰۰۰	مردم
۲	سبکی ڈویژن	=	۱۰,۵۸,۰۰۰	"
۳	قلات ڈویژن	=	۱۰,۲۰,۰۰۰	"
۴	مکران ڈویژن	=	۶,۵۲,۰۰۰	"

سبکی آبادی = ۲۳,۰۵,۰۰۰

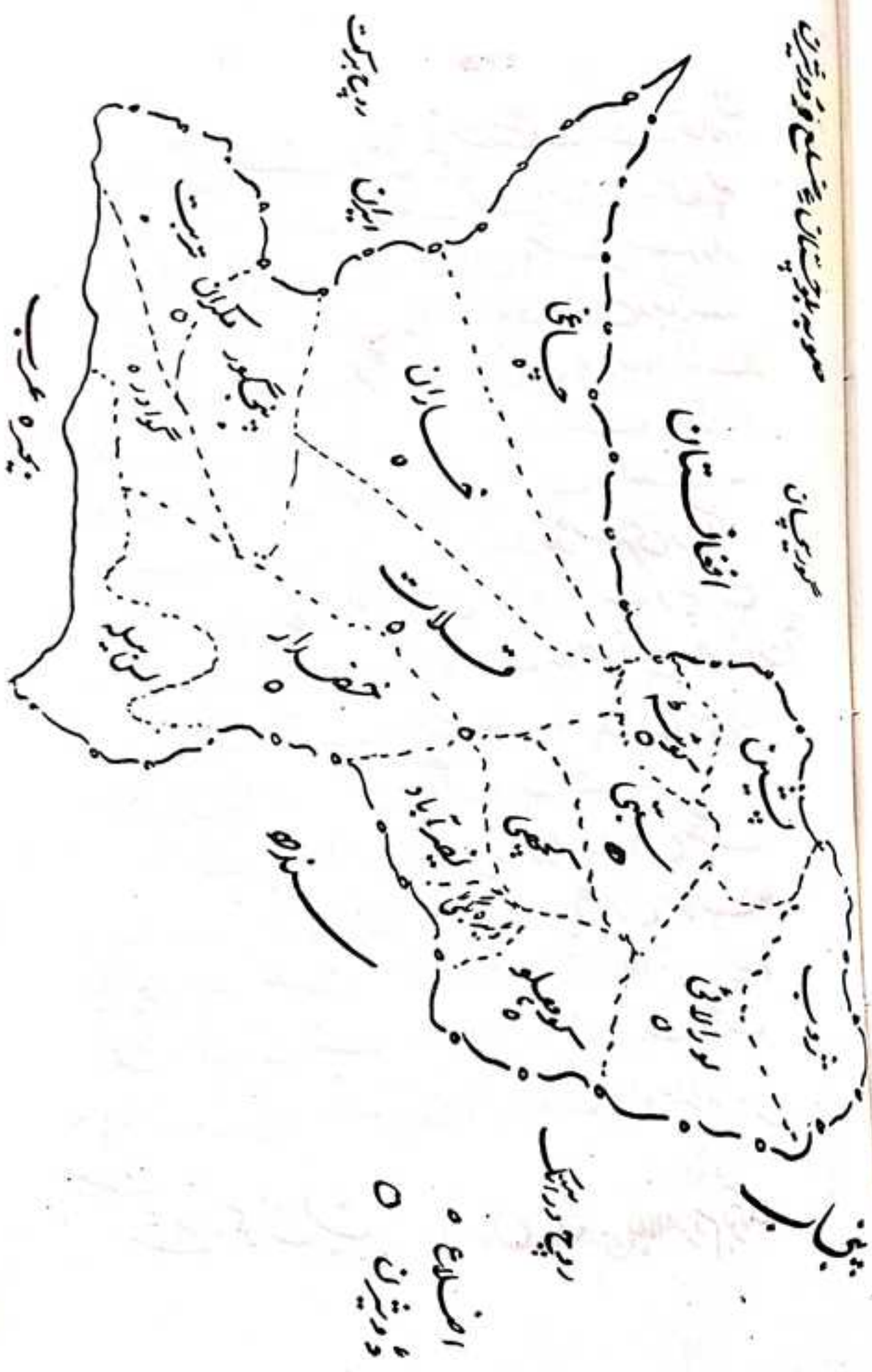
بلوچستان تمنداری و قبائلی صوبہ انت - اے تمنداری و
قبائلی چوہیدار، بچوں جوڑ بوتنگ منت - کہ ایشی روٹنگ

صوبہ بلوچستان کا نقشہ اور تشریح

سورجیان

افغانستان

پنجاب

ریج دریا تک

اصولاً

وڈیشن

بیمبر

ریج برکت

ایران

ناخرازدگی، سبب و جہل الیر شتنگ منت۔ جھلاوا،
 ساراوان، تمنداری، قبائلیت گیشتر انت۔ تمن چہ
 بازیں ٹکر یا قبیلہ آل جوڑ بنت تمن، مستر سردار
 یا تمندار گتنگ بیت۔ تمندار قبیلہ، راجہ ریدگ
 او جھیر، دیوانی فیصلہ کنگ و گیشنگ، زمہ دار منت۔
 قبیلہ، تمندار باز اختیار دار و عزت دار منت، تمنداری
 معاملہ جانی تہا آئی حکم، کسے پروشت نہ کنت۔
 ہر یک معاملہ یے، تہا آئی فیصلہ گڈ سری زانگ
 بیت۔ آئی پابندی المی انت۔ آپہ جسنت و پرس
 و بالانت۔ آئی علاقہ ہیج کارے بید چہ آئی رضا مندی
 بوت نہ کنت۔ چہ سردار، زند آئی مستین

ولائق ایس پنج سرداری، پاگ، بندیت۔

بلوچستان، مہلوک قبائل دودا و رسمانی سک
 پابند منت۔ آئی راجہ زند، کار و رید گانی خلاف،
 ہیج ایرادے نہ منت۔ تمنداری رواج ہر علاقہ، چہ
 دومی، جتانت انت۔ ہر چنگس کہ وانگ زانگ
 پیناد تالان بیت۔ تمنداری و قبائلیت، چو بیدار کمزور

بیت۔
 ۱۶۹۱ء کوٹہ پشین، آبادی ۱۱۶،۰۸۷ مردم بونگ

اے آبادی و تہا ۵۳، ۷۵۳، ۷۵۳ مردم پشین و علاقہ آل
آباد ننت -

کوٹہ پشین و علاقہ آل اے قوم و نکت آباد ننت
ساکٹر، ترین، غلنڑی، اچکنڑی، بدی زئی، پوپلڑی،
برکازئی، احمد خان زئی، آغاز زئی، گدازئی، میر زئی،
حاجی زئی، یسن زئی، ابراہیم زئی، شادی زئی،
اسمائل زئی، رند، مری، شاہووانی، بنگلڑی، لہڑی،
کرد، لانگو، نیگل، ریسانی، بگٹی، زہری، کبرانی،
کوٹہ پشین و بلوچ شاہووانی

بنگلڑی - زہری، کرد، لانگو، ریسانی، کبرانی
محمد شاہی، پنجاری نکت آباد ننت -

مے و ژا ژوب و لور لائی و علاقہ آل اے قوم و نکت
آباد ننت - جلال زئی، مردان زئی، باتوزئی -
سازئی، درکائی، ماد پانی، بنردار، زمستان، اے
صوبہ پنجاب، ملتان شہر و رونت - اے قوم و
نکت آل بیدلونی، ترین، زردغون، پانیزئی، جعفر
استران، اسوٹ، ساکٹر، زمارل، غلنڑی، ہم
آباد ننت -

سبئی و قوم آل تہا بلوچ، افغان، او جاموٹ

اورٹنٹ - بلوچ قوم، تہاگشکوری، ہارہ، گورچانی
 گوریج، لاشاری، گبول، انگیٹی، غلام بولک، بلیدی
 مگسی، مری، زند، عمرانی، اود دیگر قوم آباد ٹنٹ،
 پختون قوم، تہا کاکٹر، پانزئی، تریز، زرغون،
 اود دیگر قوم و ٹک آباد ٹنٹ۔

مے وڑا برابری گشویں بلوچانی، تہا اے قبائل آباد
 ٹنٹ - بنگلزی، زبیری، منگل، قلندراتی، ریشانی،
 شاہوانی، اود کہ قبائل جہاہ میڈنٹ - سبتی، جاوٹ
 قوم، تہا ماچھی، مانی، ابڑا، جاٹ، بنگر، کاٹ پار
 شیخ، ہم جہاہ میڈنٹ۔

جہاہی، اے قوم و ٹک آباد ٹنٹ، منگل، محمد حسنی،
 رخشانی، ہندو، ریشانی سرپرا، گلغزنی اورٹنٹ
 وگہ قبیلہ تہا لورس، جاٹ، سید، دہوار، ہندو اورٹنٹ
 ساراوان، اے قبائل آباد ٹنٹ - ریشانی، شاہوانی
 بنگلزی - محمد شاہی، سرپرا، کرڈ، زہری، لانگو۔

کچی، تہا اے قوم ٹک آباد ٹنٹ - زند، مگسی، زند
 ڈوٹلی، عمرانی، کھیری، بلیدی، کھوسو، جاٹ، سید،
 ہندو اورٹنٹ،

ہے پیماء جہا لادان، بلوچ قبیلہ چوش انت۔

ز سزلی، مینگل، محمد حسنی، بنر خجور، کبیرانی، میروانی
گرگن ٹری، رودنی، سمالان، کلندرانی، پنجاری،
پندرانی، ریکی زلی، نقیب او بندو۔

لسن بلہ، تہا اے قوم نمک آباد سنت، شاہگ
گونگا، سینر، مینگیاں، گارور و روخا، لہامبرا،
بوداز، بندنگال، بیر پڈا، گجر، سایات،
داوار آل، ڈوڈا، بکر، واج بانی، مبرا، اچھرا،
مندرا، فقیر، برناب، رند، شیخ احمد، کھوسو، رخشانی
نوڈھ، بندوار، نکستی، ہوت، گچکی، بنر خجور
میگل، ساجدی، محمد حسنی، کمر، میروانی، گرگن ٹری
کھدانی، گورا، سنگر، میڈھ، چاہ ہوت، لانگو،
کوری، ماسور، موتک، باپرا، باببر، بارجا، لی کاک
گورنجا، نقیب و دوگہ

خاران، قوم و نمک آباد سنت، کوہی سیاہ یاد
ریکی، پیرک زلی، ہام جو، کاشی سیاہ یاد، امیر وارثی،
کبدانی، قالم زلی، عیسیٰ زلی، اوٹسکی، بندر، محمد حسنی
نوشیروانی، مکران، ہوا قوم و نمک آباد سنت،
گچکی، نوشیروانی، کبیرانی، میر وارثی، بنر خجور، ہوت
جدگمال، کلہتی، کٹ در، کھدانی، رئیس، رند، سنگر

ملازنی، امیرازی، بزرگ کاشانی، کیمزنی، سید
درزادگ، نقیب، کوچا، ساجدی۔

صوبہ بلوچستان، ضلع واران آبادی اسے ڈول
دانت۔ ۱۹۵۱ء مردم شماری شروع کیے گئے ہیں آبادی
۹ لاکھ چار دن ہزار پچھتر ہزار تیس ہزار اتتالیس
۱۹۵۲ء مردم شماری کے نتیجے میں آبادی۔

۱۹۸۲ء ۲۳۰۰۰ سربرتنگ ست۔
بزرگ ضلعانی نام ۱۹۵۱ء مردم شماری کے نتیجے میں مردم ۱۹۵۲ء

		۱۴۲۳۷ - چین		
		۵۱۷۵۲ - پشین		
		۲۲۸۳۵ - کوئٹہ		
۱۹۲,۹۲۸	۱۱۲,۰۸۷	۱۰,۴۲۲ شورادرور		۱ - کوئٹہ پشین
		۱۷,۲۳۳ کربلو		۲ - جٹی
		۲۰,۵۲۴ جٹی		
		۱۴,۵۷۳ شابرگ		
۲۰۲,۹۷۷	۷۲,۵۵۵	۲۵,۷۱۳ نیرآباد		۳ - نورالائی
		۱۵,۵۲۷ مندرخیل		
		۱۲,۹۲۲ بارکھان		
		۱۲,۲۴۲ دکی		

غز	ضلعانی نام	۱۹۰۱ء مردم شماری	سجہ این مرگم ۱۹۶۲ء
		سنجادی ۴۸۴۴	
		پوری ۴۷۸۴	۱۸۲۱۷۹
۴	ثروب	تلقہ سیف آباد ۱۹۲۲۹	
		مسلم باغ ۱۵۷۷۷	
		فورڈ سٹریٹ ۲۲۷۱۲	۱۷۱۱۲۷
۵	چانی	نوٹکی ۱۰۷۵۴	
		چانی سب تحصیل ۲۹۳۳	
		مغربی سب تحصیل ۴۰۰۰	۲۱۷۱۹
۶	بولان	۱۲۷	۲۲۰۵۱۹
۷	تلات	۲۸۹۴۲۲	۲۷۷۰۲۱
	کچھی	۸۲۹۰۹	۷۵۵۰۹
	خاران	۱۹۷۱۰	۳۰۱۱۵۹
	سکران	۷۸۱۹۵	۱۳۵۹۷۵
۸	مری	۲۰۳۹۱	
	بٹلی	۱۸۵۲۸	
		<u>۳۸۹۱۹</u>	
		۹۱۷۵۵۱	۲۲۲۲۹۸۲

ختم شد۔

ہما کتاب و نوشتا کہ چہ آیاں ملک گرننگ بوتگ۔

مصحف و نام	کتاب و نوشتا کافی نام	نمبر شمار
اے ڈوبلیو ہاوس	دی کنٹری آف بلوچستان	۱
بلوچستان سلیکشن ریکارڈ	بلوچستان تھرو ایجر۔ اول، دوم	۲
سید اختر حسین	کاروان جغرافیہ	۳
کے یو خورشیدی	جغرافیہ پاکستان	۴
ایس ایم جعفری	اقتصادی جغرافیہ پاکستان	۵
بریلڈ میر محمد عثمان	نیوگانی پیدائشیت	۶
سیر عاقل مینگل	لوگی کسب کاری	۷
الفبت نسیم	لوگی کسب و پهنر	۸
پیر رئیس بہادر خان رودنی	بلوچی دنیا معاشی بڑھوتتری	۹
	ستمبر ۱۹۷۳ء	
ڈاکٹر نعمت اللہ لگی	ساہتاگ اولس کوئمہ روم	۱۰
	ستمبر ۱۹۸۲ء	
عبدالقدیر شاہوانی	اولس کوئمہ ویسی اوکلی	۱۱
	دیمرونی - نومبر ۱۹۸۳ء	
بول عتوت بخش صاحب	اولس کوئمہ حال رسائی روم	۱۲
	بہر فروری، مارچ ۱۹۸۳ء	

بم شمار	کتاب و نوشتا کافی نام	مصنف ۶ نام
۱۳	سوغات ہایین نمبر ۱۹۱۳	سہیل گوادر، مولوی خیر محمد ندوی
۱۴	زراعت بلوچستان	محکمہ زراعت
۱۵	نقشہ و نقشہ گیری	پروفیسر اظہر سید خان
۱۶	تاریخ بلوچستان	سید محمود شاہ بخاری
۱۷	مکران ۽ تیاب گوئر	عبدالرشید ہوسراڑی بلوچ
۱۸	زمانہ بلوچی گوئر ۱۸۴۸ء تا ۱۸۶۰ء	ڈاکٹر انعام الحق گوئر
۱۹	بلوچستان میں تعلیمی ترقی کا جائزہ ماں بلوچستان ۽ گچین شہونداتی	پروفیسر شکر اللہ بلوچ
۲۰	اولس گوئر جنوری ۱۹۱۳	بدل عبدالقادر شاہوانی
۲۱	کینزانی درچینگت چہ بلوچی بومیا	حاجی عبدالقیوم بلوچ
۲۱	ہایین ۶ زمانہ بلوچی اکتوبر ۱۹۱۳	عنایت اللہ قومی
۲۲	لاڑو کین ہایین ۶، سوغات کراچی ۱۹۱۳	محمد کریم آزارت
۲۳	دربین ہایین ۶، زمانہ بلوچی اگست ۱۹۱۳	حبیب اللہ امیر

نمبر	کتاب و نوشتاگانی نام	مصنف و نام
۲۳	بلوچ قوم کی تاریخ حصہ اول و دوم	محمد سردار خان گشکوری بلوچ ترجمہ - پرونیسیر ایم انور دمان
۲۵	تاریخ بلوچستان	رائے بہادر تہور رام
۲۶	بلوچستان تاریخ کے آئینے میں حصہ اول و دوم	جسٹس خدابخش بخاری انہری ترجمہ - پرونیسیر سعید احمد نقی
۲۷	بلوچستان - ماضی - حال مستقل	برگیدر محمد عثمان -

گورجمن

